

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการวิจัย

ผลกระทบของค่านิยมและวิถีชีวิตต่อทัศนคติต่อผู้สูงอายุและปฏิสัมพันธ์ในสังคม:

กรณีศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

Impact of Value and Lifestyle on Attitude towards Old Age and Social

Interaction: a Case Study of Bangkok Metropolitan

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล อัสสระรัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร. สุวानी สุรเสียงสังข์

สนับสนุนโดย

กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2557

ชื่อโครงการวิจัย

ผลกระทบของค่านิยมและวิถีชีวิตต่อทัศนคติต่อผู้สูงอายุและ

ปฏิสัมพันธ์ในสังคม: กรณีศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย และคณะ

เดือนและปีที่ทำวิจัยเสร็จ

มีนาคม 2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกประชากรกรุงเทพมหานครอายุระหว่าง 18-59 ปี ตามปัจจัยวิถีชีวิตและค่านิยม และศึกษาทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้าตาม เพศ และกลุ่มอายุ ขนาด 1,020 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีคำถามเกี่ยวกับวิถีชีวิต ค่านิยม คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และการมีปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยด้านวิถีชีวิต ค่านิยม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) สามารถกำหนดโครงสร้างของปัจจัยด้านวิถีชีวิตได้ 7 ปัจจัย ปัจจัยด้านค่านิยมได้ 5 ปัจจัย และปัจจัยด้านทัศนคติต่อผู้สูงอายุได้ 7 ปัจจัย เมื่อนำปัจจัยด้านวิถีชีวิตและค่านิยมรวมกับลักษณะประชากรศาสตร์ในการจำแนกกลุ่มด้วยการวิเคราะห์กลุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-step Cluster Analysis) พบว่า จำแนกกลุ่มตัวอย่างออกได้เป็น 7 กลุ่มหลัก และ 16 กลุ่มย่อย การวิเคราะห์ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มจำแนก 6 กลุ่ม มีทัศนคติบวกต่อผู้สูงอายุ และ 5 กลุ่มจำแนกมีทัศนคติลบ ส่วนการมีปฏิสัมพันธ์ พบว่า 9 กลุ่มจำแนกมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับสูง นโยบายเพื่อการส่งเสริมทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์ควรมุ่งเน้นกลุ่มจำแนกที่มีปฏิสัมพันธ์สูงแต่มีทัศนคติลบก่อน รองลงมา เป็นกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ต่ำแต่มีทัศนคติบวก และกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ต่ำและทัศนคติลบหรือเป็นกลาง ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอการส่งเสริมทัศนคติและกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มจำแนก

Project Title	Impact of Value and Lifestyle on Attitude towards Old Age and Social Interaction: a Case Study of Bangkok Metropolitan
Name of the Investigators	Associate Professor Dr. Somkiat Eiamkanchanalai, et al.
Year	March 2015

Abstract

The objective of this research is to classified Bangkok population, aged 18 – 59, by using lifestyle and value factors and to study attitude towards old age and social interaction. Quota sampling according to gender and age of 1,020 respondents were employed. Data collection was conducted using a questionnaire with lifestyle, value, demographics, attitude towards old age, and social interaction. Lifestyle, value, and attitude towards old age structure was analyzed using the Principle Component Analysis, and resulted in seven lifestyle factors, three value factors, and seven attitude towards old age factors. Lifestyle and value factors coupled with demographic data, two-step cluster analysis was employed. Seven main clusters and 16 sub-groups were resulted. Analysis of attitude towards old age shows that six sub-groups have positive attitude and five sub-groups have negative attitude. Analysis of social interaction indicates that nine sub-groups have high level of social interaction. Policies for attitude and social interaction enhancements should emphasize the sub-groups with high level of social interaction but negative attitude, the sub-groups with low level of social interaction but positive attitude and the sub-groups with low level of social interaction and negative or neutral attitude respectively. In addition, attitude development and appropriate activities for each sub-groups are suggested.

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 ขั้นตอนการทำวิจัย	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.6 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ	6
1.7 สรุปโครงสร้างของรายงาน	7
บทที่ 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง	8
2.1 การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ	8
2.2 กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยในอดีต	8
2.3 ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ	9
2.4 แนวคิดการจัดกลุ่มประชากรด้วยเกณฑ์ค่านิยมและรูปแบบวิถีชีวิต	10
2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย	11
บทที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพ	13
3.1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ	13
3.2 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	14
3.3 ทัศนคติต่อผู้สูงอายุทางด้านกายภาพ	16
3.4 ทัศนคติต่อผู้สูงอายุทางด้านความคิดและอารมณ์	19
3.5 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ	23
3.6 อภิปรายผลการศึกษาเชิงคุณภาพ	32
บทที่ 4 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ	33
4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
4.2 ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง	34
4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ	34
4.4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม	36
4.5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญ

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ	38
5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	38
5.2 การวิเคราะห์ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	40
5.3 การวิเคราะห์วิถีชีวิตและวัฒนธรรม	44
5.4 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มด้วยเกณฑ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรม	48
5.5 การวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ	75
5.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์	80
บทที่ 6 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
6.1 บทสรุปงานวิจัยและการอภิปรายผล	83
6.2 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้งาน	90
6.3 ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย	94
6.4 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต	95
เอกสารอ้างอิง	96
ภาคผนวก แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจเชิงปริมาณ	98

สารบัญตารางและรูปภาพ

ตาราง

ตารางที่ 1.1	สัดส่วนประชากรไทยจำแนกตามช่วงอายุ	1
ตารางที่ 1.2	สัดส่วนประชากรไทยจำแนกตามช่วงอายุและภูมิภาค ปี พ.ศ. 2553	2
ตารางที่ 1.3	ขนาดครอบครัวโดยเฉลี่ยของประชากรไทย	2
ตารางที่ 1.4	แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ	6
ตารางที่ 3.1	คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	15
ตารางที่ 3.2	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	17
ตารางที่ 3.3	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	18
ตารางที่ 3.4	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางความคิดและอารมณ์ของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	21
ตารางที่ 3.5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางความคิดและอารมณ์ของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	22
ตารางที่ 3.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	24
ตารางที่ 3.7	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	25
ตารางที่ 3.8	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	27
ตารางที่ 3.9	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	28
ตารางที่ 3.10	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	30
ตารางที่ 3.11	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)	31
ตารางที่ 4.1	จำนวนประชากรไทยอายุ 18-59 ปี จำแนกตามเพศ และช่วงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2553 (หน่วยพันคน)	33
ตารางที่ 4.2	ขนาดตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ	34
ตารางที่ 5.1	คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่าง	39
ตารางที่ 5.2	คุณลักษณะด้านลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	40
ตารางที่ 5.3	ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ	41

สารบัญตารางและรูปภาพ

ตาราง

ตารางที่ 5.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ	42
ตารางที่ 5.5 ค่าเฉลี่ยของ 7 ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ	43
ตารางที่ 5.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเครื่องมือประเมินวิถีชีวิต	45
ตารางที่ 5.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเครื่องมือประเมินด้านวัฒนธรรม	47
ตารางที่ 5.8 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มนักศึกษา	50
ตารางที่ 5.9 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัย ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มนักศึกษา	51
ตารางที่ 5.10 ประสบการณ์ทำงาน สภาพภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มนักศึกษา	52
ตารางที่ 5.11 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มนักศึกษา	52
ตารางที่ 5.12 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานหญิง	53
ตารางที่ 5.13 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัย ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุคุณลักษณะทั่วไป ของกลุ่มพนักงานหญิง	54
ตารางที่ 5.14 ประสบการณ์ทำงาน สภาพภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มพนักงานหญิง	55
ตารางที่ 5.15 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานหญิง	58
ตารางที่ 5.16 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานและเจ้าของบริษัทชาย	59
ตารางที่ 5.17 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัย ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงาน และเจ้าของบริษัทชาย	60
ตารางที่ 5.18 ประสบการณ์ทำงาน สภาพภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มพนักงาน และเจ้าของบริษัทชาย	61
ตารางที่ 5.19 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานและเจ้าของกิจการชาย	62
ตารางที่ 5.20 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ทำงานอิสระ	65
ตารางที่ 5.21 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัย ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มประชากรที่ ทำงานอิสระ	66

สารบัญตารางและรูปภาพ

ตาราง

ตารางที่ 5.22	ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของประชากรที่ทำงานอิสระ	67
ตารางที่ 5.23	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มประชากรที่ทำงานอิสระ	68
ตารางที่ 5.24	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน	69
ตารางที่ 5.25	คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน	70
ตารางที่ 5.26	ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน	70
ตารางที่ 5.27	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน	71
ตารางที่ 5.28	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง	71
ตารางที่ 5.29	คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง	72
ตารางที่ 5.30	ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง	72
ตารางที่ 5.31	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง	73
ตารางที่ 5.32	คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	74
ตารางที่ 5.33	คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	74
ตารางที่ 5.34	ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	75
ตารางที่ 5.35	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	75
ตารางที่ 5.36	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ	76
ตารางที่ 5.37	ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้อาศัยกับผู้สูงอายุกับผู้ที่อาศัยกับผู้สูงอายุ	77
ตารางที่ 5.38	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม	79

สารบัญตารางและรูปภาพ

ตาราง

ตารางที่ 5.39 ทักษะติดต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มจำแนก	81
ตารางที่ 5.40 สรุปรูปแบบการมีทักษะติดต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์	82
ตารางที่ 6.1 สรุปลักษณะทางประชากรศาสตร์ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มจำแนก	85
ตารางที่ 6.2 สรุปรูปแบบการมีทักษะติดต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์	88

รูปภาพ

รูปภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย	11
รูปภาพที่ 6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 7 ด้านของทักษะติดต่อผู้สูงอายุ	92

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

โครงสร้างทางประชากรศาสตร์และลักษณะโครงสร้างของครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจสรุปได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนประชากรไทยในช่วงวัยต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2503 สัดส่วนของประชากรอายุ 0-19 ปี มีมากถึงร้อยละ 53 ของประชากรทั้งหมด แต่สัดส่วนของประชากรอายุมากกว่า 60 ปี มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ในปี พ.ศ. 2553 สัดส่วนของประชากรอายุ 0-19 ปี ลดลงเหลือร้อยละ 28 และสัดส่วนของประชากรอายุมากกว่า 60 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12 แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงนี้จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 สัดส่วนประชากรไทยจำแนกตามช่วงอายุ

	2503	2513	2523	2550	2554	2560	2570
							จำนวน (พันคน)
0-19 ปี	13,819	19,224	22,574	17,635	18,855	17,192	14,241
20-59 ปี	11,185	13,449	19,805	37,200	40,444	41,571	40,343
60 ปี ขึ้นไป	1,208	1,681	1,944	6,705	8,172	10,691	16,055
รวม	26,212	34,354	44,324	61,540	67,471	69,454	70,639
							สัดส่วน (ร้อยละ)
0-19 ปี	53	56	51	29	28	25	20
20-59 ปี	43	39	45	60	60	60	57
60 ปี ขึ้นไป	5	5	4	11	12	15	23

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์สัดส่วนของประชากรในปี พ.ศ. 2553 ที่แยกตามภูมิภาค พบว่า สัดส่วนของประชากรอายุ 0-19 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 23) มีค่าต่ำกว่าสัดส่วนของประชากรวัยเดียวกันในเขตจังหวัดอื่น ๆ (ร้อยละ 28) (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 สัดส่วนประชากรไทยจำแนกตามช่วงอายุและภูมิภาค ปี พ.ศ. 2553

		จำนวน (พันคน)			สัดส่วน (ร้อยละ)		
		รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
กรุงเทพมหานคร	0-19 ปี	1,604	804	800	23	25	22
	20-59 ปี	4,461	2,044	2,417	65	64	66
	60 ปี ขึ้นไป	800	338	462	12	11	13
	รวม	6,865	3,186	3,679	100	100	100
จังหวัดอื่น ๆ	0-19 ปี	17,250	8,835	8,415	28	29	27
	20-59 ปี	35,984	17,849	18,135	59	60	59
	60 ปี ขึ้นไป	7,372	3,266	4,106	12	11	13
	รวม	60,606	29,950	30,656	100	100	100

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นอกจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรแล้ว ประเทศไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงของขนาดครัวเรือนที่เล็กลงอีกด้วย ตารางที่ 1.3 แสดงให้เห็นว่าขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยของประเทศไทย ลดลงจาก 4.5 คนในปี พ.ศ. 2524 เป็น 3.3 คนในปี พ.ศ. 2554

ตารางที่ 1.3 ขนาดครอบครัวโดยเฉลี่ยของประชากรไทย

	2524	2535	2543	2547	2549	2552	2554
จำนวนครัวเรือน (พันหน่วย)	9,005	14,996	17,186	18,905	18,055	19,580	19,986
ขนาดครัวเรือน (คน)	4.5	3.9	3.8	3.4	3.4	3.3	3.3

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของประชากรแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความสมดุลของประชากรในช่วงวัยต่าง ๆ ของสังคมไทยเริ่มขาดหายไป โดยประชากรในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยทำงาน ขนาดของครอบครัวมีแนวโน้มที่จะเล็กลง แนวโน้มของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชากรวัยต่าง ๆ กับผู้สูงอายุจะมีมากขึ้น ความเข้าใจและทัศนคติของประชากรวัยต่าง ๆ ต่อผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในการหาแนวทางส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้กับผู้สูงอายุ

1.1.2 ประเด็นปัญหาและคำถามงานวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าโครงสร้างประชากรศาสตร์และสภาพสังคมของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ และเพื่อที่จะรับมือกับปัญหาดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาต่างตระหนักถึงผลกระทบ โอกาส และข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ดังกล่าว และส่งเสริมให้เกิดการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการศึกษาผลกระทบ ตลอดจนแนวการป้องกันหรือรับมือกับปัญหาดังกล่าว ในหลายแง่มุมมอง อาทิ การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หรือการศึกษาความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ที่พักอาศัย ด้านสังคม และด้านจิตใจ เป็นต้น (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, 2550; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550; ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษากับผู้สูงอายุในปัจจุบันที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ประกอบการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณสุขป้อนพื้นฐานให้แก่ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ยังมีนักวิจัยบางส่วนต้องการพยากรณ์ความต้องการด้านต่าง ๆ ในอนาคต จึงได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่วัยสูงอายุของกลุ่มคนทำงาน เพื่อนำผลที่ได้มาเสนอแนะวางแผนการจัดการสาธารณสุขป้อนและนำเสนอสินค้าหรือบริการแก่ผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป (สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัยและคณะ, 2554)

จากที่กล่าวมาสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นสังคมผู้สูงอายุในอดีตที่ผ่านมา มักเป็นการศึกษาในมุมมองผู้สูงอายุหรือผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ว่ามีความต้องการนโยบายสนับสนุน หรือสินค้าและบริการใดบ้าง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตในยามสูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในสังคม นอกจากความต้องการสาธารณสุขป้อนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แล้ว การมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งการศึกษาในอดีตเกี่ยวกับประเด็นนี้จะมีทั้งการศึกษากับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับผู้สูงอายุ เช่น คนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้สูงอายุอย่างแพทย์หรือพยาบาล และการศึกษาเกี่ยวกับประชาชนหรือสังคมทั่วไปโดยรวม

ในอดีตมีการศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มุ่งศึกษาทัศนคติของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับผู้สูงอายุ เช่น ทัศนคติของคนในครอบครัวกับผู้สูงอายุ ทัศนคติของแพทย์ พยาบาลต่อผู้ป่วยที่เป็นผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งมักเป็นประเด็นการศึกษาเพื่อนำผลไปใช้เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงระบบการศึกษา และสร้างความเข้าใจในตัวผู้สูงอายุในกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม สำหรับในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนหรือสังคมโดยรวม เนื่องจากการศึกษาที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นในสังคมประชากรในกลุ่มช่วงอายุอื่น ๆ ย่อมได้รับผลกระทบจากการที่มีผู้สูงอายุในสังคมอยู่ด้วยไม่ทางตรงกับ

ทางอ้อม ด้วยเหตุนี้ การศึกษาทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุในมุมมองของของสังคมรอบข้างโดยทั่วไปจึงเป็นประเด็น การศึกษาที่สำคัญไม่ด้อยไปกว่าการศึกษาทัศนคติของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับผู้สูงอายุ เพื่อทำ ความเข้าใจความคิดของเขาเหล่านั้นที่มีต่อผู้สูงอายุและการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุอันจะเป็นข้อมูลสำคัญ ในการวางแผนนโยบายด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกระหว่างประชาชนและผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้และความเข้าใจ การจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ หรือการวางแผนด้าน สาธารณูปโภค เป็นต้น

จากการค้นคว้างานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของสังคมรอบข้างต่อผู้สูงอายุพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวในบริบทของประเทศไทยยังมีจำกัด กล่าวคือ งานวิจัยส่วนใหญ่เป็น การศึกษาที่ทำมานานแล้ว หรือไม่ก็เป็นการศึกษาในภาพรวมโดยมิได้จำแนกประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ทำให้การประยุกต์นำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้เสนอแนะวางแผนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน ปัจจุบันทำได้อย่างจำกัด

ด้วยเหตุนี้ โครงการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของสังคมรอบข้างที่มีต่อผู้สูงอายุ และการอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันกับผู้สูงอายุ และเพื่อเติมเต็มช่องว่างของงานวิจัยในอดีต การศึกษาดังนี้ ได้นำปัจจัยด้านค่านิยมและวิถีชีวิตเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย เพื่อจะสามารถเปรียบเทียบรายละเอียด ระหว่างกลุ่มคนได้ว่าผู้ที่มีค่านิยมและวิถีชีวิตต่างกันจะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อจำแนกประชากรกรุงเทพมหานครอายุระหว่าง 18-59 ปี ตามรูปแบบวิถีชีวิตและค่านิยม
- 2) เพื่อศึกษาทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุตามกลุ่มประชากรที่จำแนกได้ใน วัตถุประสงค์ข้อที่ 1
- 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้ระหว่างผู้สูงอายุกับประชากร กลุ่มต่าง ๆ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากโครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของรูปแบบวิถีชีวิตของประชากรไทยที่มีต่อ ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ โดยขอบเขตของประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้จะ เป็นประชากรไทยที่พำนักอาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจำกัดขอบเขตอายุของประชากร ตั้งแต่อายุ 18 - 59 ปี

สำหรับขอบเขตการวิจัยทางด้านประเด็นในการศึกษานั้น โครงการวิจัยนี้จะทำการศึกษาว่าปัจจัยด้านประชากรด้านประชากรเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยจิตวิทยาสังคมด้านค่านิยมและวิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์อย่างไรกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

1.4 ขั้นตอนการทำวิจัย

เนื่องจากประเด็นการศึกษาที่ให้ความสนใจในงานวิจัยนี้ มีการศึกษาในบริบทของประเทศไทยค่อนข้างจำกัด ทำให้มีข้อมูลทฤษฎีประกอบการศึกษาค่อนข้างน้อย เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง การศึกษาครั้งนี้จึงมีแผนการเก็บข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลจากเอกสารการสำรวจเชิงคุณภาพ และการสำรวจเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยสังเขปดังต่อไปนี้

1.4.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

เป็นรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยด้านรูปแบบวิถีชีวิต ค่านิยม ตลอดจนการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ โดยการสืบค้นและรวบรวมจากเอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความและวรรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 การวิจัยภาคสนามเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

เป็นการค้นหาประเด็นในการศึกษาเบื้องต้น เกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ เพื่อให้เข้าใจภูมิหลังของเรื่องที่ต้องการศึกษาสำหรับใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย และยังเป็น การรวบรวมประเด็นสำคัญต่าง ๆ สำหรับใช้ประกอบการสร้างแบบสอบถามในการสำรวจเชิงปริมาณต่อไป

1.4.3 การวิจัยภาคสนามเชิงปริมาณด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Survey)

เป็นการดำเนินการเพื่อตอบคำถามงานวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมและวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษานี้จะช่วยให้สามารถเข้าใจความคิดและทัศนคติของประชากรไทยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ตลอดจนการยอมรับในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนดแผน และนโยบาย ในการจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และ สังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

แผนงานวิจัยนี้มีแผนที่จะเผยแพร่ผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมายอยู่ 4 ทางด้วยกัน คือ การจัดทำ รายงานผลการวิจัยแจกจ่ายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ กรุงเทพมหานคร และ ผู้ประกอบการบริการทางสุขภาพต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนโยบายเพื่อรองรับสภาวะสังคม ผู้สูงอายุต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ในเชิงวิชาการ คณะผู้วิจัยจะจัดทำร่างบทความวิชาการ เพื่อส่งเข้าร่วมงานสัมมนาเชิงวิชาการในระดับนานาชาติ และเมื่อได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วม สัมมนาแล้ว คณะผู้วิจัยจะทำการพัฒนาผลงานวิจัยเป็นบทความวิชาการ เพื่อส่งไปยังวารสารเชิงวิชาการ ในระดับนานาชาติต่อไป

สุดท้ายเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนทั่วไปหรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ทาง คณะผู้วิจัยจะเขียนบทความลงในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเผยแพร่ต่อไป

1.6 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

งานวิจัยนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี นับตั้งแต่เดือนเมษายน 2557 – มีนาคม 2558 โดยมี กระบวนการทำงานและตารางการทำงานดังแสดงในตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

กระบวนการทำงาน	เดือนที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	■												
2. ร่างกรอบคำถามและ วางแผนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ		■	■										
3. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ			■	■									
4. วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ					■	■							
5. ร่างแบบสอบถาม พร้อมทดสอบแบบสอบถาม สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ					■	■							
6. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ							■	■					
7. วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเชิงปริมาณ									■				
8. เขียนรายงานฉบับร่าง										■			
9. จัดประชุมเพื่อเผยแพร่ผลการศึกษา											■		
10. เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์												■	

1.7 สรุปโครงสร้างของรายงาน

รายงานความคืบหน้าฉบับนี้ได้นำเสนอผลการศึกษาในระยะเวลาตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงเดือนกันยายน 2557 โดยประกอบด้วยบททบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งนำเสนอไว้ในบทที่ 2 หลังจากนั้นในบทที่ 3 จะเป็นระเบียบวิธีวิจัยและผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวางแผนเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในบทที่ 5 และบทสุดท้ายคือ บทสรุปงานวิจัยที่นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยนี้

บทที่ 2

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง

เพื่อตอบโจทยคำถามงานวิจัยและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังที่กล่าวในบทที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ รวมถึงปัจจัยด้านการค่านิยมและวิถีการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งสรุปกรอบแนวคิดของงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบการสำรวจทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณต่อไป

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

จากการสืบค้นงานวิจัยในอดีต พบว่า มีงานวิจัยหลายเรื่องที่พยายามศึกษาทัศนคติของประชากรไทยทั่วไปที่มีต่อผู้สูงอายุ (ศิริวรรณ ศิริบุญ 2535; สำนักงานสถิติแห่งชาติและวิทยาลัยประชากรศาสตร์ 2550, 2554) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเหล่านี้ก็เป็นการศึกษาที่ทำเมื่อหลายปีที่ผ่านมา หรือไม่ก็เป็นการศึกษาที่ทำการสรุปผลในภาพรวมของประชากร โดยไม่ได้ลงรายละเอียดจำแนกความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้การประยุกต์นำไปใช้งานในปัจจุบันทำได้อย่างจำกัด

ทัศนคติของประชากรต่อผู้สูงอายุควรมีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะและประสบการณ์ของบุคคลนั้น เช่น การมีประสบการณ์อยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ ขนาดของครอบครัว ความห่างของช่วงอายุจากผู้สูงอายุ ตลอดจนค่านิยมและวิถีชีวิตที่รับรู้จากสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว สถาบันศาสนา และสถานศึกษา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเชิงลึกของทัศนคติต่อผู้สูงอายุจำแนกตามกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันเป็นการศึกษาที่สำคัญ และมีประโยชน์ในแง่ของการวางนโยบายการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในงานวิจัยในอดีต

จากการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบว่า มีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ทำการศึกษาทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุหรือการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างประเภทต่าง ๆ อาทิ การศึกษาเชิงสังคมวิทยา ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกต่างวัยในครอบครัว การศึกษาเชิงครุศาสตร์ (Public Education) ที่ต้องการออกแบบระบบการศึกษาที่สร้างความเข้าใจกันระหว่างประชากรต่างวัย (Gilbert and Ricketts, 2008; Tice et al., 2010) ซึ่งการศึกษาเหล่านี้มักมีกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาที่เป็นกลุ่มเยาวชนเป็นหลัก โดยทำการศึกษาเยาวชนเหล่านี้มีทัศนคติอย่างไรต่อผู้สูงอายุ ทั้งที่เป็นผู้ปกครองของตนเองและผู้สูงอายุอื่นโดยทั่วไป (Lee, 2009; Lin and Bryant, 2009)

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาบางส่วนทางด้านสาธารณสุขได้มุ่งศึกษาความมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับผู้สูงอายุ เช่น แพทย์ (Ford and Sbordone, 1980; King et al. 1992) พยาบาล (Runkawatt et al., 2013) หรือผู้ให้บริการดูแลผู้สูงอายุอื่น ๆ เป็นต้น โดยศึกษาทัศนคติของบุคลากรทางการแพทย์เหล่านี้ที่มีต่อผู้สูงอายุและการทำงานบริการผู้สูงอายุ (Gonçalves, 2009) นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาบางส่วนที่ทำการศึกษากับกลุ่มคนที่ทำธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น งานด้านการท่องเที่ยว (Chu and Chu, 2011) เป็นต้น

จากที่กล่าวมา การศึกษาในอดีตส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่ม โดยเฉพาะ อาทิ กลุ่มเยาวชนซึ่งมักเป็นนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย หรือกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ เช่น พยาบาล แพทย์ เป็นต้น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกลุ่มคนโดยทั่วไปในสังคม การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างหลากหลายกลุ่ม จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาต่อ ยอดงานวิจัยทางด้านนี้

2.3 ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ

นอกจากประเด็นด้านกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในอดีตแล้ว ประเด็นที่ได้รับการอภิปรายกันอย่างมากในการศึกษาในอดีต คือ องค์ประกอบของทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ เกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ Kite et al. (2005) ได้ทำการสรุปผลการศึกษาในงานวิจัยอดีตที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุในช่วงทศวรรษที่ 1960 ถึงปี 2000 และทำการศึกษาเชิงอภิมาน (Meta-Analysis) พวกเขาได้ทำการสรุปองค์ประกอบของทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุว่าประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ การประเมินเกี่ยวกับตัวบุคคล (Individual Evaluation) ได้แก่ ความคิดเห็นเชิงบวกหรือลบเกี่ยวกับบุคคลนั้น เช่น บุคลิกภาพของผู้สูงอายุ เป็นต้น การคิดเหมารวมเกี่ยวกับอายุ (Age Related Stereotypes) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความเป็นผู้สูงอายุ เช่น ความรวดเร็วในการคิด ความมีประสบการณ์สูง ความสามารถในการเคลื่อนไหว หรือการตัดสินใจต่าง ๆ เป็นต้น และพฤติกรรมหรือเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavior / Behavior Intentions) เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวต่อผู้สูงอายุ เช่น การยอมรับที่จะทำงานด้วย (Mosher-Ashley, 2000) ความยินดีที่จะอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

ทั้งนี้ Kite et al. (2005) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กลุ่มตัวอย่างจะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุในองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้แตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรแทรกซ้อน ได้แก่ เพศของผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมิน อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการประเมิน อายุของผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมิน และปัจจัยอื่นๆ เช่น ระเบียบวิธีวิจัยที่เปรียบเทียบภายในหน่วยตัวอย่างหรือระหว่างหน่วยตัวอย่าง จำนวนคำถามที่ใช้ ระดับการศึกษา คุณลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนเชื้อชาติของผู้ประเมิน เป็นต้น

จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุที่งานวิจัยในอดีตได้ทำการศึกษาแล้วส่วนใหญ่มักเป็นตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงถึงคุณลักษณะภายนอกของกลุ่มตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันที่ก้าวเข้าสู่สังคมเมืองมากขึ้น การเป็นสังคมแห่งการบริโภค และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ ทำให้พฤติกรรมและความคิดของประชากรมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งรวมไปถึงทัศนคติของประชากรที่มีต่อคนรอบข้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ด้วยเหตุนี้

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจ อาจไม่สามารถอธิบายทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อผู้สูงอายุได้ครอบคลุมเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงได้นำเสนอตัวแปรค่านิยมและวิถีชีวิตเข้ามาโดยคาดว่าตัวแปรนี้น่าจะเป็นตัวแปรที่ช่วยสนับสนุนตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจ ให้สามารถอธิบายทัศนคติของประชากรที่มีต่อผู้สูงอายุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4 แนวคิดการจัดกลุ่มประชากรด้วยเกณฑ์ค่านิยมและวิถีชีวิต

ในการศึกษาทางด้านธุรกิจโดยเฉพาะด้านการตลาด การทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการวางกลยุทธ์ธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ค่านิยมและรูปแบบวิถีชีวิตของผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญที่นักการตลาดในอดีตที่ผ่านมาต่างพยายามทำความเข้าใจ และนำมาใช้ประยุกต์เป็นแนวทางในการแบ่งส่วนตลาด เพื่อให้สามารถวางแผนกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่พฤติกรรมผู้บริโภคมีความสลับซับซ้อน และตัวแปรด้านประชากรศาสตร์มีความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมผู้บริโภคได้ต่ำลง ส่งผลให้เกิดการวิจัยศึกษาจำนวนมากที่มุ่งเน้นอธิบายพฤติกรรมและจำแนกกลุ่มประชากรโดยใช้เกณฑ์ค่านิยมและรูปแบบวิถีชีวิต อาทิ แบบจำลอง VALs) (Rokeach 1973; Schwartz 1992) และเครื่องมือวัดรูปแบบวิถีชีวิต AIOs (Gonzalez and Bello 2002; Lawson 1991; Silverburg et al. 1996) หรือแม้แต่การจำแนกประชากรเป็นกลุ่มเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) เจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) เจนเนอเรชันวาย (Generation Y) ซึ่งแลดูเหมือนเป็นการจำแนกโดยใช้เกณฑ์ด้านอายุ แต่เบื้องหลังแล้วเป็นการอธิบายความแตกต่างด้านค่านิยมและรูปแบบวิถีชีวิตของคนแต่ละกลุ่มทั้งสิ้น

ถึงแม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการจำแนกกลุ่มประชากรโดยใช้เกณฑ์ด้านค่านิยมและวิถีชีวิต และมีการสร้างเครื่องมือวัดในการประเมินค่านิยมและวิถีชีวิตมาแล้วก็ตาม การศึกษาเหล่านั้นส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาที่ทำขึ้นในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายพฤติกรรมและความคิดของผู้บริโภคในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก แต่หลักเกณฑ์การจำแนกกลุ่มประชากรดังกล่าวได้แพร่กระจายไปยังประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกผ่านระบบการศึกษาและการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านธุรกิจข้ามชาติ ซึ่งก็มีข้อจำกัดในแง่ของการอธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภคในแต่ละประเทศ

ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลดังกล่าว ผ่านการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือการใช้หนังสือเรียนของสหรัฐอเมริกา จึงไม่น่าแปลกใจที่มีการอ้างอิงถึงพฤติกรรมผู้บริโภคตามการจำแนกกลุ่มประชากรตามแบบประเทศสหรัฐอเมริกาปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ เช่น กลุ่มเบบี้บูมเมอร์ เจนเนอเรชันเอ็กซ์หรือเจนเนอเรชันวาย ซึ่งหากพิจารณาองย้อนกลับไปในอดีตแล้วจะพบว่าประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกามีการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ระดับการพัฒนาทางการศึกษา ตลอดจนแนวคิดพื้นฐานทางสังคม เช่น เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมก็แตกต่างกัน ซึ่งย่อมส่งผลให้ความคิดของประชาชนทั้งสองประเทศแตกต่างกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้งานวิจัยนี้จะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่ออธิบายทัศนคติของประชากรไทยที่มีต่อผู้สูงอายุโดยใช้เกณฑ์ด้านค่านิยมและวิถีชีวิต แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดของการประยุกต์นำเกณฑ์การ

ประเมินด้านวิถีชีวิตมาใช้ในบริบทของประเทศไทยดังที่กล่าวมาแล้ว ในงานวิจัยนี้จะทำการศึกษา เครื่องมือการประเมินค่านิยมและวิถีชีวิตของประชากรไทยอย่างจริงจังและเป็นระบบ เพื่อนำเครื่องมือที่ ได้นี้มาใช้ในการอธิบายทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ

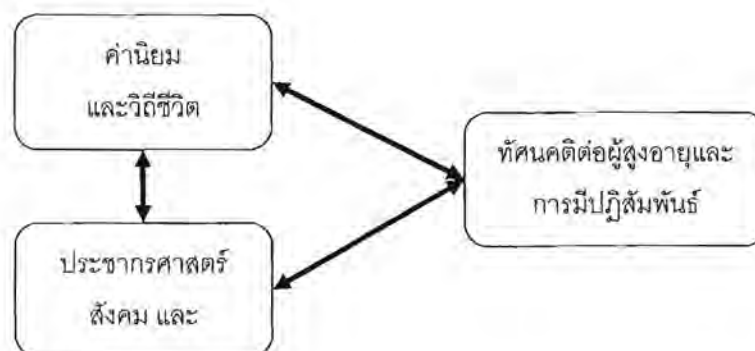
ในด้านเครื่องมือในการประเมินค่านิยมและวิถีชีวิตของประชากรไทยนั้น สมเกียรติ เอี่ยม กัญจนาลัย และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาไว้ โดยในงานวิจัยนี้ได้สร้างเครื่องมือเพื่อประเมินค่านิยม และวิถีชีวิตของประชากรไทย และทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มประชากรในเขตกรุงเทพมหานครอายุ 35- 59 ปี เป็นกลุ่ม ๆ ตามเกณฑ์ดังกล่าว และศึกษาว่ากลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มมีการเตรียมความพร้อมใน การเข้าสู่วัยเกษียณอายุอย่างไร ซึ่งการศึกษานี้มีข้อจำกัด คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นมุ่งเน้นที่การรับรู้เชิง พฤติกรรมมากกว่าทัศนคติและความคิดเห็น ทำให้มีข้อจำกัดในการประยุกต์ผลลัพธ์ของงานวิจัยนี้ ดังนั้น การพัฒนาเครื่องมือเพื่อประเมินค่านิยมและวิถีชีวิตที่สมบูรณ์ขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาดังกล่าว คือ ประชากรกรุงเทพมหานคร อายุ 35-59 ปี ซึ่ง ไม่ครอบคลุมกลุ่มประชากรอายุ 18-34 ปี จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าการแบ่งกลุ่มประชากรในงานวิจัย ดังกล่าวเป็นตัวแทนของประชากรอายุ 18-59 ปี ได้ ในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยจึงขยายช่วงอายุของกลุ่ม ตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น

2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปกรอบแนวคิด ของงานวิจัยนี้ได้ดังรูปภาพที่ 2.1

รูปภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดดังรูปภาพที่ 2.1 ชี้ให้เห็นว่าการศึกษานี้มีตัวแปรสำคัญ 3 ตัวแปร คือ 1) ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ 2) ประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจของกลุ่ม ตัวอย่าง และ 3) ค่านิยมและวิถีชีวิต โดยการศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3

เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มคนที่มีคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ค่านิยม และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

คณะผู้วิจัยจะทำการสำรวจค่านิยมและวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ชุดคำถามที่เป็นแบบประเมินระดับความคิดเห็น (5-point Likert Scale) วิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มข้อความโดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามค่านิยมและวิถีชีวิต ร่วมกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบสองขั้น (Two-step Cluster Analysis)

ในขั้นตอนสุดท้าย คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประชากรกรุงเทพมหานครที่มีวิถีชีวิต ค่านิยม และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน โดยใช้เทคนิคสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

ในบทที่ 2 นี้คณะผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นข้อจำกัดของงานวิจัยในอดีตว่า ส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มโดยเฉพาะ เช่น แพทย์และพยาบาล นักศึกษา เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถประยุกต์ใช้ผลการศึกษากับกลุ่มประชากรโดยรวมได้ จึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้นำเสนอแนวคิดค่านิยมและวิถีชีวิตเข้ามาเป็นตัวแปรสำหรับการอธิบายทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไปของประชากรในภาพรวม โดยต้องการศึกษาว่า ประชากรที่มีค่านิยมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

บทที่ 3

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 1 เกี่ยวกับขั้นตอนการทำวิจัยของการศึกษาคั้งนี้ว่า คณะผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บข้อมูลไว้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Collection) และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Collection) โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างแบบสำรวจเชิงปริมาณ และช่วยให้การตีความผลการสำรวจเชิงปริมาณมีความลุ่มลึกและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ส่วนการสำรวจข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ทำเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอไว้ในวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัย

ในบทที่ 3 นี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอระเบียบวิธีวิจัยและผลลัพธ์จากการสำรวจเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย การอธิบายของกระบวนการในการวางแผนการสำรวจเชิงคุณภาพ การสรุปคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกับอภิปรายการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเด็นย่อยต่าง ๆ และการอภิปรายผลการศึกษาโดยมีรายละเอียดของเนื้อหาดังต่อไปนี้

3.1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

การค้นหาประเด็นในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิต ค่านิยม และวัฒนธรรมของประชากร กับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุในงานวิจัยนี้ใช้การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดย มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การกำหนดเงื่อนไขของการเป็นผู้ร่วมสนทนา งานวิจัยได้กำหนดให้ผู้เข้าร่วมสนทนาเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มตามกลุ่มอายุคือ

- กลุ่มที่ 1 คือคนที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี
- กลุ่มที่ 2 คือคนที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี
- กลุ่มที่ 3 คือคนที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี
- กลุ่มที่ 4 คือคนที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี

โดยผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 8 ราย คุณลักษณะของผู้ร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มย่อยเป็นดังนี้คือ

กลุ่มย่อยที่ 1 คือ กลุ่มที่มีพ่อ/แม่/พี่/น้อง/ลุง/ป้า/น้า/อา/ปู่/ย่า/ตา/ยาย ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปและอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

กลุ่มย่อยที่ 2 คือ กลุ่มที่ไม่มีพ่อ/แม่/พี่/น้อง/ลุง/ป้า/น้า/อา/ปู่/ย่า/ตา/ยาย ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

นอกจากนี้ ในการเลือกผู้ร่วมสนทนายังพิจารณาการกระจายของเพศร่วมด้วย

2) การจัดการสนทนากลุ่ม ได้จัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 19 กรกฎาคม 2557 ณ โรงแรมตะวันนา ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ก. เวลา 9.30 – 12.00 น. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน จำนวน 7 คน (ขาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี 1 คน)

ข. เวลา 13.00 – 15.30 น. กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน จำนวน 8 คน

3) ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม คือ อาจารย์ ดร. รักชนก คชานูบาล อาจารย์ประจำ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4) เนื้อหาในการสนทนา

ขั้นตอนในการสนทนากลุ่มจะเริ่มต้นจากการให้ผู้ร่วมสนทนากล่าวแนะนำตัวเอง หลังจากนั้นจึงสอบถามประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ต้องการศึกษา ซึ่งได้แก่

- ทักษะชีวิตที่มีต่อผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย
- ทักษะชีวิตที่มีต่อผู้สูงอายุทางด้านการคิดและอารมณ์
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกับผู้สูงอายุ
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

3.2 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันในครัวเรือน จำนวน 8 คน และกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันในครัวเรือน จำนวน 7 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มจะมีการกระจายเพศและช่วงอายุที่เท่าเทียมกัน ดังสรุปไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

		แนะนำตัว
มีผู้สูงอายุ ที่บ้าน	AF1	คอมพิวเตอร์โปรแกรมเมอร์ อยู่กัน 5 คน มีคุณยายอายุ 74 ปี แม่ และพี่ชายสองคน
	AF2	ทันตแพทย์ ทำงานมหาวิทยาลัยเอกชน ทำคลินิกสองแห่ง อยู่กัน 4 คน พ่อแม่สูงอายุ และน้องชาย
	AF3	ทำงานศูนย์สุขภาพ อยู่กัน 3 คน มีพ่อแม่ที่สูงอายุ
	AF4	ที่ปรึกษาการเงินบริษัทประกันชีวิต อยู่กัน 3 คน พ่ออายุ 89 ปี เป็นพาร์กินสัน แม่อายุ 85 ปี
	AM1	ทำงานสายการเงิน อยู่กัน 3 คน มีแม่และป้า ทั้งคู่เป็นผู้สูงอายุ
	AM2	ผู้ช่วยนักวิจัย มหาวิทยาลัย อยู่กัน 3 คน มี พี่สาว และคุณแม่อายุ 75 ปี
	AM3	อยู่กัน 4 คน มีแม่อายุ 70 ปีกว่า ภรรยาและบุตร
	AM4	แพทย์ อยู่กัน 7 คน มีคุณพ่ออายุ 76 ปี แม่ 72 ปี และบุตรอีก 4 คน
ไม่มีผู้สูงอายุ ที่บ้าน	BM1	เคยทำงาน ปัจจุบันเรียนปริญญาโทสาขาบัญชี แม่อยู่นครสวรรค์ พ่ออยู่เชียงใหม่
	BM3	ทำงานเป็นที่ปรึกษา โสด เป็นคนอุบลราชธานี เคยกลับไปทำงานอุบลฯ ช่วงพ่อป่วย ปัจจุบันกลับมาทำงานกรุงเทพฯ แล้ว มีกลับไปเยี่ยมเป็นครั้งคราว
	BM4	เป็นเภสัชกร เปิดร้านขายยา 23-24 ปีแล้ว ดูร้านขายยาคนเดียว ภรรยารับราชการ มีบุตรสองคน คนหนึ่ง กำลังเรียน อีกคนทำงานแล้ว พ่อแม่อยู่หาดใหญ่ปีหนึ่งเจอกันประมาณ 3 ครั้ง แต่พบคนแก่จำนวนมากในคลินิกที่เปิดเพิ่มในร้านขายยา
	BF1	ทำงานสถานีโทรทัศน์เคเบิล อยู่กับพ่ออายุ 50 ปี แม่ และน้องสาว
	BF2	เป็นคนกรุงเทพฯ โสดอยู่คนเดียว พ่อแม่แยกทางกัน มีคุณย่า 90 กว่าอยู่ใกล้บ้านพ่อ
	BF3	เป็นคนกรุงเทพฯ ทำงานองค์กร NGO ที่เน้นเด็กและผู้หญิง โสด อยู่คนเดียว พ่อแม่เสียชีวิตแล้ว พี่น้องแยกกันอยู่
	BF4	มีบุตรสองคน ทำงานแล้วทั้งคู่ ตัวเองป่วยเลยเกษียณอายุมาดูแลตัวเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552

จากตารางที่ 3.1 เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนชื่อของตัวอย่างแต่ละคน โดยมีความหมายดังนี้

ตัวอักษรแรกแทนกลุ่ม คือ

A หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันในครัวเรือน และ

B หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันในครัวเรือน

ตัวอักษรที่สองแทนเพศ คือ

M หมายถึง เพศชาย

F หมายถึง เพศหญิง

ตัวเลขแสดงถึงช่วงอายุ คือ

1 หมายถึง อายุ 20-29 ปี

2 หมายถึง อายุ 30-39 ปี

3 หมายถึง อายุ 40-49 ปี

4 หมายถึง อายุ 50-59 ปี

ทั้งนี้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันในครัวเรือนนั้น ตัวอย่างทุกคนจะมีคุณพ่อคุณแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่เป็นผู้สูงอายุ หากแต่ไม่ได้พำนักอยู่ด้วยกัน เนื่องจากแต่งงานมีครอบครัวแล้ว แยกออกมาอยู่ต่างหากจากผู้สูงอายุที่เป็นพ่อแม่ หรือมาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคุณพ่อคุณแม่ที่มีอายุมากแล้ว หรือไม่ก็มีญาติผู้ใหญ่ที่เป็นผู้สูงอายุพำนักอยู่ด้วยกัน

3.3 ทศคติต่อผู้สูงอายุทางด้านกายภาพ

ประเด็นแรกที่ทำกรสำรวจคือ ทศคติที่มีต่อผู้สูงอายุทางด้านกายภาพ ซึ่งผู้ร่วมสนทนาได้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ในหลายประเด็นด้วยกัน ดังสรุปไว้ในตารางที่ 3.2 และตารางที่ 3.3 แต่หากสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ในขั้นแรกนั้นผู้ดำเนินการสนทนาขอให้ผู้สนทนาให้คำจำกัดความของคำว่าผู้สูงอายุก่อน ว่าแต่ละคนมีความคิดว่าผู้สูงอายุมีคุณลักษณะเช่นไร หลังจากนั้นจึงเริ่มเรียกกันได้ว่าเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งผู้ร่วมสนทนาทุกคนลงความเห็นว่าอายุ 60 ปีไม่ได้เป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้วในการกำหนดว่า ว่าจะเข้าสู่วัยสูงอายุ เนื่องจากอาหารการกินที่ดีขึ้น (BM1) การหมั่นดูแลตัวเองด้วยการออกกำลังกาย (BM4, AM3) รวมถึงการเสริมความงามต่าง ๆ เช่น การย้อมสีผม เป็นต้น (AF4) ทำให้แม้ว่าอายุจะเกินกว่า 60 ปีก็ตามแต่ก็ยังแลดูอายุไม่มากนัก สำหรับปัจจัยที่ใช้ในการบอกว่าใครเป็นผู้สูงอายุนั้น กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าปัจจัยภายนอกที่พวกเขาใช้ในการพิจารณาว่าใครเป็นผู้สูงอายุ ได้แก่ รูปลักษณ์ภายนอกของร่างกาย สมรรถภาพทางด้านร่างกายที่ถดถอยลง และวิธีการพูดคุย

3.3.1 รูปลักษณ์ภายนอกของร่างกาย

โดยกลุ่มตัวอย่างกล่าวว่ารูปลักษณ์ภายนอกของร่างกายที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลคนใดเป็นสูงอายุ คือ การมีผมหงอก (BF3) แต่หลายคนก็บอกว่าสีผมดูยากเนื่องจากการย้อมสีผม ครอบดูที่สุขภาพ ผิวพรรณ (AF2, AF3, AF4, AM1, AM3, BF2) เช่น ตีนกา และผิวหนังที่เหี่ยวยานโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณลำคอหรือดวงตา เป็นต้น หรือสรีระร่างกายที่เริ่มโค้ง เบ้ (AM2, AM3)

3.3.2 สมรรถภาพทางด้านร่างกายที่ถดถอยลง

อีกด้านหนึ่งปัจจัยด้านสมรรถนะทางร่างกายที่ถดถอยลงนั้น หมายรวมถึง สภาพร่างกายที่ไม่สมบูรณ์เท่าวัยหนุ่มสาว ซึ่งได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ช้าลงและไม่คล่องตัว อวัยวะภายในที่เสื่อมลงจนทำให้เกิดอาการต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิต การทรงตัวไม่ดี เดินช้า ตัวสั่น เป็นต้น (AM1, BF1, BF3) การเหนื่อยง่าย (AF2) สายตาที่ฝ้าฟาง การปวดเมื่อยตามตัว (AF2, AM3, BF2) กระบวนการคิดที่ช้าลง (AM3, AM4, BM1, BM3) เป็นต้น

3.3.3 การแสดงออกทางพฤติกรรม

นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมสนทนาบางท่านให้ความเห็นว่า การแสดงออกเชิงพฤติกรรมบางอย่าง ก็แสดงให้เห็นว่า คน ๆ นั้นเป็นผู้สูงอายุแล้ว ได้แก่ ภาษาที่พูดที่ฟังดูเป็นสำนวนเก่า ๆ (AF1) การพูดถึงเรื่องเก่า ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก (BM1) รวมถึงการแต่งกาย ที่บางคนแต่งกายแลดูย้อนยุค ดูเชย ๆ หรือทรงผมที่ทำ และบุคลิกภาพโดยรวม (BM3)

ตารางที่ 3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

AF1	AF2	AF3	AF4	AM1	AM2	AM3	AM4
<ul style="list-style-type: none"> • เหมือนเราจะเห็นชัดจากร่างกาย เพราะอายุคือดูไม่ทราบ หรือ ดูเปลี่ยนไปได้ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ ปกติตอนนี้ที่ใช้วัดคือ 60 ปีขึ้นไป แต่จริงๆก็มีหลายอย่างที่บอกได้ซึ่งก็อาจจะไม่ใช่ตัวเลข • เห็นด้วยกับการสังเกตการตอบสนอง เพราะภายนอกดูยากแล้ว ยิ่งหลังๆ วิวัฒนาการดีขึ้น บางคนร้อยไหม ก็คือดูไม่ออกเลย แต่การตอบสนองเปลี่ยนยาก เป็นอะไรที่ไปตามวัย • ส่วนการพูดจาที่จะเป็นอีกคนหนึ่งก็จะทำให้พอเอาได้ เช่น การใช้ศัพท์เก่าๆ คือดูสภาพภายนอกอาจจะไม่ออกแต่เวลาพูดจะรู้ว่าอยู่อีกคนหนึ่งแล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> • ดูผิวหนัง และ สุขภาพ เหนื่อยง่าย มั้ย ทำอะไรนิดนึงเหนื่อยรี เปล่า 	<ul style="list-style-type: none"> • ผิวพรรณ หนึ่งเหยี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> • ตัวเองก็สูงอายุแล้วเกิน 60 แล้ว ปกติก็จะใช้อายุหรือลักษณะท่าทางเดิน เพราะเดี๋ยวนี้ย้อมผมก็ดูไม่ออกแล้ว พิจารณาจากหนึ่งคือ หน้าตา เพราะผมย้อมสีหมดแล้ว • ดูผิวหนัง ดูคอ คอย่นๆ ดูแล้วจะอายุซึ่ง 80-90% จะเดาถูก อาจจะคลาด3-4ปี เต่าเอา สนุกดี ดูลักษณะเขา ไม่ดูผมแล้ว ดูแล้วพลาต • ยิ่งๆ ต้อง 65 ปีขึ้นไปถึงสูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> • ดูจากผิวหนัง เพราะสีผมดูได้บ้างไม่ได้บ้าง ถ้าเดินถนนผ่านแป็บเดียว อาจจะเก็บรายละเอียดไม่ถึงบุคคลิกภาพ • จังหวะการเดิน ก็คือสังเกตไวกๆ ได้ว่าช้าลง ก็คือผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> • ดูจากการเดิน ตอน50-60 อาจจะยังแยกไม่ออก สรีระยังตรง แต่70-80 สรีระเริ่ม โค้ง เบ้ เบี้ยว ก็ แปลว่าสูงอายุแล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> • ทำงานวงการโฆษณา จะมีภาพบุคคลิกภาพแต่ละบุคคลค่อนข้างชัดในความคิด แต่ก็ไม่เสมอไป คิดว่า 60 ขึ้นไป ถึงจะออกอาการให้เห็น อาการสูงอายุ เช่น รูปร่างผิวพรรณ เริ่มมีอาการอ้วนขึ้น ถ้าคนผอมผิวพรรณเริ่มเห็นว่ามีแตงตึง แต่ 50 ขึ้นไปบางคน ถ้าออกกำลังดี ก็ยังไม่คิดว่าจะเป็นผู้สูงอายุ ไม่รู้ตัวเองเรียกได้ว่าสูงอายุวัย 53 ปีแล้ว แต่รู้สึกตัวเองแก่แล้วนะ • อย่างอยู่ที่บ้านก็รู้สึกที่เราสูงอายุยิ่ง เพราะลูกบอกว่าเรารวยทอง อารมณ์แปรปรวน ซึ่งเราไม่รู้ตัว แต่เราก็ไม่รู้ว่าจริงหรือไม่จริงที่อารมณ์แปรปรวน จะแปลว่าสูงอายุ • เวลานั้นหน้าคอมจากที่นั่งนานๆได้ก็นั่งไม่ค่อยได้ เริ่มอึดอึดปวดหลัง แต่ถ้ามองคนในบ้าน อย่างแม่คือเห็นจากรูปร่างก่อนเลย แต่ความคิดอ่านการพูดจาคือดูไม่ออก ยังคิดนู่นนี่ไว เดินเห็นเร็ว ยังไม่ออกว่าเป็นคนแก่ แต่ที่จะออกคือเหยี่ยวแก่หน้าย่น แต่เดินเห็นหลังค่อม นอกนั้นก็ไม่ใช่เพราะกระดูกกระเด่ง ฟันไม่หลอด้วย • คิดช้าคือ อาการคนแก่ 	<ul style="list-style-type: none"> • การตอบสนอง ช้าลง การคิดจะช้า ต้องใช้เวลามากขึ้น เวลามืออะไรมากระตุ้นต้องใช้เวลามากกว่าปกติว่าจะตอบสนอง • อย่างอื่นไม่ค่อยต่างแล้วเพราะมีอะไรมาช่วยได้เยอะ (เช่น การปิดสวิตช์)

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

ตารางที่ 3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

BF1	BF2	BF3	BF4	BM1	BM3	BM4
<ul style="list-style-type: none"> • อายุผู้สูงอายุต้องขยับขึ้นเพราะอายุยืนขึ้น ค่าเฉลี่ยก็ควรเพิ่มขึ้น • ถ้าไม่รู้จัก ดูแล อวัยวะภายใน (อาการเจ็บป่วยภายใน) เช่น การปวดถึง การเจ็บปวดจากเข้าเสื่อมกระดูกเสื่อม 	<ul style="list-style-type: none"> • เพื่อนที่ทำงานนานๆ ก็จะปวดบ่นนี้ เหมือนคนแก่ถึงว่าแก่หรือไม่แก่ อายุอาจไม่ถึง แต่ร่างกายใกล้แล้ว 	<ul style="list-style-type: none"> • ดินกามหงอก เดินงุ่มง่าม ขาดวสัน ทรงตัวไม่ดี เคลื่อนไหวช้า 	<ul style="list-style-type: none"> • ตอนทำงานก็เป็นนะอย่างทีบอกเลย ออฟฟิศซินโดรม แต่พอออกมาดูแล ทำสุขภาพ ทำจิตใจ ปลูกสมุนไพร ทำน้ำกิน บูนนี้หายเลย • มีความรู้ในการดูแลสุขภาพ มีทิวเวอร์ในการใช้เงิน เช่น คนวิ่งมาราธอนได้ที่ 1 • การเสื่อมสภาพการปวดเมื่อย เป็นอาการของผู้สูงอายุ รวมถึง ความเสื่อม อาการรู้สึกแบบคนแก่ ประกอบไปกับรูปลักษณ์ภายนอก 	<ul style="list-style-type: none"> • คนอายุ 60 น้อยไปจะบอกว่าแก่ เป็นเกณฑ์ยุคก่อน อาหารการกินการดูแลสุขภาพปัจจุบันดีขึ้นเยอะ เวลาไปวิ่งที่จุมหา คน 40 มาวิ่งทุกวันๆ แต่ละคนดูกล้ามเนื้อขาฟิต กระฉับกระเฉง วิ่งชนาบข้างกันนานกว่าเขาจะเหนื่อยเลยคิดว่าเกณฑ์ต้องเพิ่มจาก 60 แม้วัยจะถึงแต่ถ้าเขายังเคลื่อนไหวได้ดี ยังทำกิจกรรมได้ก็ยังไม่คิดว่าเป็นผู้สูงอายุ • ที่มากกว่ารูปร่างภายนอก คือ การเสื่อมภายใน บุคลิกและความจำ เช่น การคิดเลขเราก็เร็วกว่า • คนเคยพูดว่า ผู้สูงอายุคือ ซอบของชมชมสาวสวย ช่วยศาสนา บ้านของเก่าเล่าความหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> • มีเวลาเจอแป๊บเดียว ดูรูปร่างหน้าตาเหมือนที่พี่ทวีพรบอก เจอนานดูความคิดอ่านการพูดถึงเรื่องอดีต สมัยก่อนเป็นยังไง ย้ำคิดย้ำทำ บางคนที่ดูไม่ออก เช่น พี่ราชา รู้เพราะถามอายุ ตอนเจอที่จัดจักร ไปวิ่ง ก็ไม่รู้บางคนก็ดูแก่กว่าอายุเพราะทำงานเครียด พี่ราชาดูแข็งแรงกว่าตัวเองอีก • แสดงว่าแตกต่างกันไปในแต่ละคน อาจดูจากรูปร่างหน้าตา อุปกรณ์ช่วยเหลือในการเดิน การพูดเรื่องเก่าๆ • สูงอายุในเมือง สูงอายุต่างจังหวัดต่าง คนกร้านชีวิต 50 กว่าก็แก่แล้ว เรียกตัวเองลุงป้าแล้ว แต่ในเมืองมันยังไม่เป็นแบบนั้นเลยยังพริ้งอยู่ • บางคนเริ่มหลง • ดูชีวิตประจำวัน การแต่งกาย บางคนก็ยังไม่ยอมยุคอยู่ ดูเขยๆ การทำผม บุคลิก 	<ul style="list-style-type: none"> • เขาเห็นผมเล่นรถโบราณ เลย์รู้ • สรีระภายใน สมอง สรีระการเดิน หัวใจความดันเราคุมไม่ได้ อายุมาก หลอดเลือดเสื่อมเยอะตามการใช้ตามเวลา สามารถทดสอบได้ว่าอายุขนาดไหนไม่ใช่แค่อายุตัวเลขต้องดูสรีระภายใน ส่วนความคิดอ่านก็อีกอันหนึ่ง เช่น คิดไว คิดเลขได้ คิดบ่อยๆ ใช้บ่อยๆ ไม่เสื่อมก็ไม่แก่

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

3.4 ทักษะต่อผู้สูงอายุทางด้านความคิดและอารมณ์

นอกจากประเด็นทางด้านร่างกายแล้ว ผู้ร่วมสนทนายังให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุด้วย โดยจากการสรุปคำตอบเกี่ยวกับประเด็นในตารางที่ 3.4 และ ตารางที่ 3.5 สามารถสรุปได้ว่าลักษณะเฉพาะทางด้านความคิดและอารมณ์ของผู้สูงอายุ ที่ผู้ร่วมสนทนาต่างมองเห็นร่วมกัน ได้แก่ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ความรู้สึกเหงา ความน้อยใจง่าย อารมณ์อ่อนไหวง่าย เป็นต้น

3.4.1 ความดี และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ยาก

ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าผู้สูงอายุมักดีและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าสาเหตุที่ผู้สูงอายุ ดีหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงนี้อาจมาจากสาเหตุสำคัญดังนี้

- 1) เป็นเพราะความเคยชินในสิ่งที่ทำอยู่ประจำแล้วพยายามจะทำสิ่งนั้นอยู่แม้ว่าสมรรถภาพของร่างกายจะถดถอยลงไปแล้วก็ตาม เช่น เคยทำงานบ้านมาก่อน ก็ยังคงทำอยู่แม้ว่าจะไม่ไหวก็ตาม (AM2) หรือเคยตื่นแต่เช้า มาดูแลคนงานทำงาน ซี่จักรยาน มอเตอร์ไซด์ หรือขับรถยนต์ไปตลาด ก็ยังคงทำอยู่เพราะเป็นความเคยชิน (BF4, BM3, BM4) เป็นต้น
- 2) การไม่ยอมรับว่าตัวเองสูงอายุแล้วหรือรู้สึกว่าอายุที่ตนเองทำอะไรไม่ได้เหมือนอย่างเคย เช่น การไม่ยอมนั่งรถเข็นเวลาไปห้าง (AF1) หรือการพยายามทำอะไรเอง เพราะไม่ยอมรับความช่วยเหลือและคิดว่าทำเองดีกว่า (AF3)
- 3) การที่ผู้สูงอายุยังคงมีความเชื่อในสิ่งที่ตัวเองรู้มาก่อน และไม่รู้ว่าจะสิ่งที่ตัวเองเชื่อนั้นได้เปลี่ยนไปแล้ว หรืออาจเป็นเพราะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ ๆ ได้ทัน เช่น การชาร์ตแบตเตอรี่มือถือ ที่ยังคงเชื่อว่าต้องรอให้ชาร์ตเต็มก่อนถึงจะดึงออกได้ (AF2) การใช้โทรศัพท์บ้านแทนที่จะใช้โทรศัพท์มือถือ เพราะมองไม่เห็นหรือใช้ไม่เป็น (AM2) หรือเส้นทางการเดินทางต่าง ๆ ที่เขาเคยใช้อยู่และคิดว่าเป็นเส้นทางที่ดีที่สุด ในปัจจุบันทั้งที่ถนนหนทางได้เปลี่ยนไปมากแล้ว (BF2)
- 4) การไม่ยอมรับในตัวลูกหลาน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุแสดงพฤติกรรมออกมาว่าไม่เชื่อสิ่งที่ลูกหลานแนะนำ (AM1, AM3) แต่ถ้าหากในเรื่องเดียวกันแต่เป็นคนอื่น เช่น เพื่อนบ้าน หรือคนที่ทำงานแนะนำแล้วก็จะเชื่อ (AM2) ซึ่งผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้านจะให้ความเห็นว่า ต้องรู้จักวิธีในการเข้าไปคุยกับผู้สูงอายุ โดยสร้างความไว้วางใจให้เขาก่อน และค่อย ๆ พูดคุยแนะนำสิ่งต่าง ๆ ให้ (BM1, BM3, BM4, BF3)

3.4.2 การแสดงออกทางอารมณ์

ความรู้สึกอารมณ์อ่อนไหวง่าย ก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งของผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงออกมาได้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความเหงา ความรู้สึกน้อยใจ ความอ่อนไหวของอารมณ์ และการเป็นคนขี้อุ้นหรือหงุดหงิดง่าย

1) ความรู้สึกเหงา

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักมีอาการขี้เหงา ซึ่งอาจเนื่องจากเกษียณอายุแล้วต้องอยู่กับที่บ้าน หรือไม่ค่อยมีใครคุยด้วย ดังนั้นแค่เข้าไปทักทายเพียงเล็กน้อยก็แสดงอาการดีใจเป็นอย่างมาก และพยายามชวนคุยอยู่นาน ๆ (BM1) หรือบางทีก็จะพบเห็นผู้สูงอายุนั่งรถเมล์เล่น เพราะเหตุผลว่าไม่อยากจะอยู่บ้านคนเดียว (BM3)

2) ความรู้สึกน้อยใจ

ผู้สูงอายุหลายคนอาจมีบุคลิกขี้น้อยใจมากขึ้น และเมื่อมีอะไรเกิดขึ้นก็มักเก็บไปคิด คิดมาก คิดคนเดียว และบางทีก็แอบร้องไห้ (AF1) แสดงอาการน้อยใจอย่างมากเมื่อไม่ได้กลับมาทานข้าวด้วยกันตามที่สัญญาไว้ หรือไม่ได้ตั้งใจฟังสิ่งที่ต้องการพูดด้วย (AM2) เป็นต้น

3) การแสดงอารมณ์ออกมาง่าย

ในหลาย ๆ กรณี ผู้สูงอายุมักจะแสดงความอ่อนไหวทางอารมณ์มากกว่าหนุ่มสาว เช่น การแสดงความดีใจในวันเกิด เมื่อได้รับคำอวยพรก็จะร้องไห้ หรือการอินในทุกอย่าง เช่น อินในละคร เป็นต้น (AF1) หรือจะรู้สึกเสียใจเวลาที่ลูกไม่ความสนใจ (AM2) เป็นต้น

4) การเป็นคนขี้อุ้น หรือหงุดหงิดง่าย

ผู้ร่วมสนทนาหลายคนให้ความเห็นว่าผู้สูงอายุมักมีอาการขี้อุ้น และหงุดหงิดง่ายขึ้นกว่าปกติ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุมาจาก การที่บุตรหลานมักทำอะไรไม่ถูกใจ (AF3) หรือทำอะไรไม่ตรงกับสิ่งที่ตัวเองคาดหวังว่าควรจะเป็นตามประสบการณ์ที่มีอยู่ คือ เพราะรู้อะไรมากเห็นคนอายุน้อยกว่าหรือเด็กกว่ามาก ๆ ทำอะไรอย่างไม่ไตร่ตรองแล้วก็จะรู้สึกขัดหูขัดตา (AM3)

ตารางที่ 3.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางความคิดและอารมณ์ของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

AF1	AF2	AF3	AF4	AM1	AM2	AM3	AM4
<ul style="list-style-type: none"> • บุคลิกจะขี้บ่นน้อยใจมากขึ้น เก็บไปคิด คิดมาก คิดคนเดียว บางทีก็แอบร้องไห้ บ่นๆ • อายุที่จะให้คนนอก รู้ว่าเขาแก่ เช่น เขาเดินไม่ค่อยไหว ถ้าเวลาไปห้างเราก็จะให้นั่งรถเข็น ยายก็ไม่เอา เขาบอกอายุแล้วพยายามฝืนร่างกายแทนที่ที่เขา ขาเจ็บ (ทำไม่ถึงร้องไห้) • เขาจะอินกับอะไรง่ายขึ้น เช่น วันเกิดอวยพรไปร้องไห้ไป อินทุก อย่าง อินละคร 	<ul style="list-style-type: none"> • ตอนนั้นเทคโนโลยี ความรู้ใหม่ๆมันเกิดขึ้น แต่เขายังยึดติดกับ ความรู้เดิม เช่น พฤติกรรมการชาร์จ แบต แบบเดิมๆ ต้องทำแบบนี้ๆ ต้องรอไฟแดงต้องชาร์จให้เต็ม แล้วดึงออก แต่เราก็บอกว่ามันไม่ใช่แล้ว แต่เขาก็ยังยึดความเชื่อเก่าอยู่ เขาไม่รับสิ่งใหม่ ข้อมูลใหม่ แต่ยังมีใจแบบเดิม ยึดความรู้ ประสบการณ์เดิมอยู่ ให้เปลี่ยนท่านก็อ้างว่า ซ่างแม่ สบายใจแม่ แม่จะทำ 	<ul style="list-style-type: none"> • ขี้บ่นขี้บ่น ทำอะไรไม่ค่อยจะถูกใจเขา เวลาเราทำ อะไร ช่วยอะไร เขาขอทำอะไรเอง ดึกว่า ไม่อยากยอมรับว่าแก่ ไม่อยากได้รับความช่วยเหลือ ยังคิดว่าทำเองได้ • แม้อย่างเล่นคอมพิวเตอร์ ฟุตบอล ท่านก็สนใจของท่านเอง แม่อายุ 65 ปี เล่นแคนดี้แคร์ชในคอมพิวเตอร์ก็หามาเล่นเองทำเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • อาจจะต่างจากคนอื่น ท่านจะหลงจำเรื่องในอดีตมาปะปน อาจเพราะเป็นพาร์กินสัน เช่น อยู่ๆสั่งให้ไปซิ่งอาหารไก่เหมือนตอนหนุ่มๆเคยทำ เราก็ต้องเลยตามเลยให้เขากลับไป อาจเพราะอายุที่มากขึ้นด้วย • แม่ก็รู้สึกท้อใจว่าไม่รู้เรื่อง อาจเพราะฤทธิ์ยาที่ให้ คิดว่าพ่อก็น่าเป็นแบบนี้แหละ พ่ออยากจะถูกจากเตียง แม่ก็จะไม่ให้ลุก ก็จริงๆกัน เราชักว่ากับแม่ว่าอย่าไปยุ่งไปตัดเส้นชีวิตเขามาก แต่แม่มักจะห่วง จะบงการว่าไม่ยุ่งได้ใจเดียวล้มขึ้นมาจะเป็นเรื่อง แต่พ่อก็บอกว่าถ้าล้มก็แค่จะลุกเอง แต่ตอนอย่างเดียวมันเบือ นอนวันละ20กว่าชั่วโมง แม่อยากชวนให้อายุยืน พ่อก็คิดว่าไม่ตัวเองไม่ตาย ลูกก็ทำใจเพราะพ่อกิทานอาหารสายยามา7ปีแล้ว • ชอบจัดการบงการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่เชิงเป็นอารมณ์ เป็นบุคลิกมากกว่า ที่คือมากขึ้นจากเมื่อก่อน เวลาเราแนะนำก็ฟังแล้วผ่านไป ไม่ได้สนใจ แต่กลับกันถ้าเป็นคนอื่น หรือ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ถ้ามาแนะนำก็จะฟังมากกว่าเรา • เหมือนยอมรับคนข้างนอกมากกว่าคนในบ้านในบางครั้ง • คือคือ แบบคือเฉยๆไม่ทำตาม คือเราก็ก้าว ก็ห่วงเพราะท่านเป็น โรคหัวใจ เป็นเบาหวาน เวลาเราเตือนก็ทำบ้างไม่ทำบ้าง แต่เวลาคนนอกมาแนะนำ ให้ท่านทานนู่นนี่ เช่น ข้าวกล้อง หรือทำอะไรจะไปหามาทานก็ทำตาม • ที่จริงท่านก็ยอมรับในบางอันแต่ก็จะเลือกคนที่ให้ข้อมูลก่อนยอมรับ 	<ul style="list-style-type: none"> • คือ คือเฉยๆ คืออีกอย่างในการสังเกตว่าใครสูงอายุ คือดูพละกำลัง เช่น ตอน 50-60 ยังเดินรอบบ้านได้ ไม่ได้เห็นอะไรผิดปกติ แต่พอ 70-80 เริ่มเห็น มันเหนื่อย เดินไม่ได้เท่าเดิมแล้ว แต่เขายังต้องให้เดินให้ได้เท่าเดิม ทั้งที่ก็รู้ว่ากำลังถดถอยแต่ไม่ยอมยอมรับ • ไม่รับเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ เลือกจะไม่ใช้ และใช้โทรศัพท์บ้าน เพราะ กดไม่เห็น และหูไม่ดีต้องใช้เครื่องช่วยฟัง ซึ่งชัดเจนว่าเมื่อใช้โทรศัพท์บ้าน • ท่านจะชอบทำงานบ้าน วางแผนจะทำอะไรให้เสร็จก็ต้องเสร็จ แต่พอเสร็จก็จะมาบ่น ในทุกกิจกรรม ท่านก็จะคือ บอกว่ารู้ แต่สุดท้ายก็กลับมาเหนื่อย บ่น ดมยาอยู่ดี เราก็ได้แต่อยู่ห่างๆ คอยดูตอนที่ท่านทำ • บ่น แสดงความเสียใจเมื่อไม่แสดงความสนใจในเรื่องที่พูด หรือไม่ได้กลับมาทานข้าวเย็นตามที่สัญญาไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> • ขัดหูขัดตาคนอายุน้อยกว่าหรือเด็กกว่ามากๆ เพราะอายุมากขึ้นรู้อะไรมากเข้า ก็จะไม่สุขุม ขึ้น ขำลง แต่กับคนวัยรุ่น คือ ยังเร็ว ยังทำอะไรไม่ ไตร่ตรอง เผลอยังเป็น conflict กับของคนต่างวัย อย่างในบ้านเวลาแม่เห็นหลานก็จะขัดใจ จะบ่นว่า ทำไม่ นั่นอย่างนั้น 	

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

ตารางที่ 3.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางความคิดและอารมณ์ของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

BM1	BF2	BF3	BF4	BF1	BM3	BM4
<ul style="list-style-type: none"> จากประสบการณ์อย่างอาจอาม่าที่นครสวรรค์เป็นคนขี้เหงา การเข้าไปพูดคุยเรื่อยๆ ซัก3-4เดือนถ้าต่อเนื่องคุณหน้าเขาก็จะฟังเรา แต่ต้องเปิดก่อนก่อนจะแนะนำอะไรได้ ต้องรอให้เขื่อนือ รู้สึกเป็นปกติของการคุย ถึงเดือนได้บอกได้ เช่น การแนะนำให้ทานน้ำมันปลา 	<ul style="list-style-type: none"> คิดว่าตัวเองเป็นรุ่นกลางยังฟังเขาอยู่ ฐานข้อมูลเก่ามันได้ผลนะ ต่างจากยุคหลังที่เสิร์ชหาเอา แต่ตัวเรายังเคารพคนที่เสี่ยเรามาอยู่ เราก็โตมาได้นะดีด้วย แต่ดิจิทัลก็มีผลกับเราเราเป็นกลางๆ คนสูงอายุใกล้บ้านหลายเจอนอาม่าย่า พ่อ ตูแล้วอาม่ามาจะเปิดรับยกกกว่า พอลบเขาทำอะไรใหม่ๆยากกว่า เพราะคำว่าอาบน้ำร้อนมาก่อนนี้แหละ เช่น เดินทางไปเชียงใหม่ พอลบใจในเส้นทางที่เคยมา ก็ปล่อย่านพูด แต่เราไปตามที่หามา สดการทะเลาะ สุดท้ายก็คือมันเปลี่ยนแล้วจริงๆ ต้องปรับ จูนเรียนรู้กันไป ไม่ถียงเพราะเราก็เป็นลูก 	<ul style="list-style-type: none"> เทคนิคการพูดของลูกไม่ตัวเองรับเล่า ต่างจากเด็กที่บอกแล้วรับเลย เป็นการสื่อสารที่ต่างกัน ตัวเรามีทัศนคติที่ถูกหลอมมาจากครอบครัวขยาย เห็นพ่อแม่ทำกับปู่ย่า ถ่ายทอดอัตโนมัติ ทำให้รู้สึกดีแล ทำให้เองแม่จะแก้ว่าไม่มาก แต่เราเห็นคุณค่าของเขา เห็นสิ่งที่เขาเคยทำ ถูกสอนไม่รู้ตัว ถูกทำให้รู้สึกนับถือ เคารพ แต่ปัจจุบันที่เป็นครอบครัวเดียว จะไม่เห็น ไม่ถูกปลูกฝังด้วยวิธีธรรมชาติ การดูแลการเหตแครงจะเปลี่ยน การเห็นคุณค่าเปลี่ยนไป ควรเป็นผู้ฟังที่ดีในเรื่องน่าเบื่อหน่าย ให้ความสนใจเขา ให้เขาวางใจ คอยถามเรื่องของเขา อาจเบื้อหน้าในความคิดแล้วค่อยสอดแทรกสิ่งที่อยากบอกเมื่อเขาเปิดใจคุยไปช่วงหนึ่ง เช่น ตอนการกิน จะกินๆเดียวก็ตาย ถ้าสนิทกับอกได้ว่าอีกนานกว่าจะตายน้ำ มีลูกเล่น หยอดได้เพราะสนิทแล้ว ปลายทางมาแล้ว แล้วก็เวลาจะออกไปข้างนอกก็แวะไปหาคนที่อยู่แถวบ้าน ถามว่าเอาอะไรมัย เอาว่าดูแลรอบๆไปปอย การจะบอกเล่าอะไรแก่ผู้สูงอายุให้ท่านเชื่อ ต้องสร้างความเชื่อใจ ให้เวลาท่านเรียนรู้ เปิด และยอมรับเราด้วยเช่นกัน ก่อนหน้านั้นก็ต้องทนเยอะหน่อย ต้องฟังเยอะ 		<ul style="list-style-type: none"> ขึ้นอยู่กับคนส่งสาร ถ้าคนมีความรู้แนะนำก็เชื่อ แต่ถ้าเด็กพูดก็โดนว่าว่าเลอะเทอะ โดนว่าเขาอาบน้ำร้อนมา โดกว่าก็ไม่เปิดรับ แต่แตกต่างกันไปตามคน บางคนเปิดก็แชร์ได้ บางเรื่องเด็กสมัยใหม่ก็รู้เยอะกว่า บางเรื่องเขาก็รู้มากกว่าแหละ 	<ul style="list-style-type: none"> การสื่อสารคือให้เขายอมรับ อย่างหมอนที่ผ้าตัดให้พ่อแม่เขาเองก็ไม่ฟังไม่เชื่อลูก ความคุ้นเคยทำให้ไม่เชื่อ จะกลับกัน ความคุ้นเคยคนละประเด็น สุดยอดเลย ดูจากคนนอกเวลาเดินทางรถเมล์ เจอคนแม่ นั่งอยู่ปรากฏว่านั่งอ้อมนั่งยาวมาก เพราะหนีออกมา อยากทำอะไรบ้าง ไม่อยากอยู่ในบ้านตามลูกสั่ง อยากดูคนดูอะไรบ้าง กับ คนขายกล้วยเดี่ยวเปิด เคยไปซื้อของเตรียมของทำขายทุกวันๆ หรือลูกรวยตัวเองถูกรางวัล แต่มันก็หยุดอะไรทำ ไม่อยากเหงา เวลาลูกโดนพ่อแม่เตือนเจอบ่อยๆแล้วเบื่อเวลาแก่ท่านก็เหมือนกันก็เบื้อที่เราเข้าชี้ จำกัดท่านมาก 	<ul style="list-style-type: none"> เห็นว่าต้องใช้จิตวิทยาในการพูดคุย มีทั้งการปิดกั้น และเปิดรับ แต่จะเชื่อบางเรื่องที่เขายอมรับว่าเราดีกว่า หรือถนัดอยู่แล้ว จึงอาจต้องหาวิธีแสดงให้เห็นให้เขายอมรับความเป็นจริง รับเยอะ เขาชอบ เชื่อที่พูดหลายอย่าง เช่นเรื่องออกกำลังกาย ง่ายๆก็ดี ดยหน้าตาหน้า คนชอบมา แล้วให้ลูกมาซื้ออีก ทุกคนมีจุดจาย เรื่องที่เราถนัดเรื่องที่เรารู้ พูดไปเขาก็อาจจะรับฟัง ตัวเองก็ยังฟังสูง เช่นมือถือ เรามองไม่เห็น ทำไม่เป็น ความรู้มัย ถ้าเรื่องที่ไม่ถนัดก็ต้องฟัง แต่เรื่องที่เขาสนใจก็ต้องยอม หรือ เฝียงแบบมีกลยุทธ์ ให้ท่านยอมรับ การให้ความรู้สุขภาพเขาเวลาแวมะ เขาเปิดรับใหม่

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

3.5 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

ประเด็นสุดท้ายที่ผู้ดำเนินการสนทนาได้อภิปรายกับกลุ่มผู้ร่วมสนทนา คือ เรื่องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ซึ่งจะประกอบด้วยการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ การมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยมีรายละเอียดของผลการสนทนาดังนี้

3.5.1 การทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ

จากตารางที่ 3.6 และตารางที่ 3.7 ผู้ร่วมสนทนาต่างให้ความเห็นว่า ผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมให้ทำ ภายหลังจากการเกษียณอายุ โดยผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า ลูกหลานของผู้สูงอายุหลายคนที่มีงานส่วนตัวก็ยังคงปล่อยให้ผู้สูงอายุทำงานนั้น หรือทำกิจวัตรประจำวันเดิมต่อไป หากแต่ก็ยังคงอยู่ห่าง ๆ เพราะเห็นว่าท่านจะเสียดูกระดับกระแฉง ไม่เป็นอัลไซเมอร์ (BM4) ทำให้แข็งแรงดีกว่าขยับตัวไม่ได้ (BF4) และดีกว่าปล่อยให้รู้สึกเหงา รู้สึกไม่มีคุณค่าในตัวเอง (BF1)

โดยทั่วไปแล้ว คนที่ทำงานและมีงานอดิเรกอยู่ด้วยเมื่อเกษียณอายุแล้วเขาก็จะมีกิจกรรมงานอดิเรกที่ตนสนใจให้ทำอยู่ จึงมีปัญหาน้อยกว่ากลุ่มคนที่มั่งมันทำงานมาตลอดโดยไม่มียานอดิเรกเลย (BM1) ผู้ร่วมสนทนาจึงเห็นว่า หน่วยงานรัฐควรสนับสนุนให้มีการตั้งชมรมกิจกรรม สำหรับผู้สูงอายุในแต่ละเขต (BM3) หรือลูกหลานอาจหาเกมหรือกิจกรรมมาให้ผู้สูงอายุ ทำเพื่อไม่ให้เหงาก็ได้ (BF3)

นอกจากนี้ สำหรับผู้ร่วมสนทนาที่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้านยังให้ความเห็นว่า อยากให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับคนวัยเดียวกัน เพราะคนต่างวัยอาจจะเข้ากันไม่ได้ เช่น การพูด หรือประสบการณ์ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุดูดีขึ้นกว่า (AM3, AM4) สำหรับการทำกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุนั้น ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรมี เพียงแต่ควรมีความชัดเจนในเนื้อหาของรายละเอียดของกิจกรรมว่าเป็นผู้สูงอายุมีมีลักษณะแบบไหน เช่น มีอาการพิการไหม (AM1) มีการกระจายผู้ได้รับการสนับสนุนแค่ไหน (AM2) เป็นต้น

ตารางที่ 3.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

AF1	AF2	AF3	AF4	AM1	AM2	AM3	AM4	
		ยินดี อยากให้มีการตั้งกลุ่มมาช่วยกันสร้างประโยชน์ อาจจะช่วยกันถ่ายหอดอะไรๆ หรือ สร้างรายได้ ถ้ามีส่วนร่วม... อาจจะเรื่องการขายอาหาร ถ้าเขาทำออกมาขาย หรือ เรื่องสุขภาพ อาจเอาคนที่พิตเนสมาช่วยให้คนสูงวัยได้ออกกำลังกาย	ทุกวันนี้สังคมมันเปลี่ยน แต่ก่อนลูกต้องดูแลพ่อแม่ เดียวนี้เลือกพาพ่อแม่ไปอยู่สถานดูแลเอกชน เดือนละ 2-3หมื่น ดูจากเพื่อนๆ ที่มีพี่น้อง5คน แต่ทุกคนไม่ยอมลาออก อยากจะทำงานหมด จะให้ลาออกแล้วให้ทุกคนลงชั้นทุกคนก็ไม่ยอม ก็เลยเอาแม่ไปที่นั่น เราก็ตกใจ เราเลยไม่ทำกับพ่อแม่เรา เอาพ่อแม่มาที่บ้าน เป็นตัวอย่างให้ลูกเรา เราเองก็กลัวโดนคิดว่าถ้าเริ่มแก่ เรายังต้องวางแผนการเงิน มันจำเป็น ที่ต้องเริ่มตั้งแต่สาวๆเลย แต่ตอนนี้มันอาจจะหายไปเพราะเราเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว แต่ถ้าเราจนเงินเขาได้ก็จะดี เงินจนเงินผู้สูงอายุจากรัฐมันน้อยมาก การขยายก็เป็นเรื่องใหญ่ แต่กับอันนี้น่าจะทำได้ ถ้าที่รวมในตอนนี้... เราแต่เดี๋ยวก่อนกลุ่มผู้สูงอายุที่รพ.สิรินธรใกล้บ้าน คือไปสอนออกกำลังกาย ช่วงเที่ยง เป็นจิตอาสาไม่ได้เงินแต่ได้ความสุข เป็นกิจกรรมที่เราชอบเราก็สุขภาพดี ก็มีกลุ่มไปพบเจอ	ไม่มี แต่ถ้าจะมี อยากให้ชัดเจนเพราะ ไม่ได้แปลว่าทุกคนจะเข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ เช่น คนสูงอายุที่พิการ ที่เดินทางไม่ได้ อาจทำให้เขาขาด หรือ ไม่ได้โอกาสตรงนี้ไป อยากสนับสนุน แต่อยากรู้ว่า คืออะไร เกิดจิ้งจี้ เข้าร่วมได้จริงทุกคนรึเปล่า เพราะในไทย ภาพมันไม่ชัด ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย ถ้าให้สละเวลาดูแล...คำว่าดูแลเหมือนเราต้องไปดูแล แต่เรามองว่าที่เราทำได้ คือเราไปเป็นผู้ช่วยจัดกิจกรรมน่าจะดีกว่า เป็นคนจัดหาสิ่งของมาทำกิจกรรม ช่วยสนับสนุน มากกว่าดูแลแบบดูแล	ในแต่ละคนถ้ามีเหลือ ไม่ว่ามากนัก ถ้ามีจิตเมตตาเชื่อว่าเกือบทุกคนน่าจะสนับสนุน แต่ก็ขึ้นอยู่กับคนสูงอายุที่พิการ ที่เดินทางไม่ได้ อาจทำให้เขาขาด หรือ ไม่ได้โอกาสตรงนี้ไป อยากสนับสนุน แต่อยากรู้ว่า คืออะไร เกิดจิ้งจี้ เข้าร่วมได้จริงทุกคนรึเปล่า เพราะในไทย ภาพมันไม่ชัด ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย ถ้าให้สละเวลาดูแล...คำว่าดูแลเหมือนเราต้องไปดูแล แต่เรามองว่าที่เราทำได้ คือเราไปเป็นผู้ช่วยจัดกิจกรรมน่าจะดีกว่า เป็นคนจัดหาสิ่งของมาทำกิจกรรม ช่วยสนับสนุน มากกว่าดูแลแบบดูแล	ในแต่ละคนถ้ามีเหลือ ไม่ว่ามากนัก ถ้ามีจิตเมตตาเชื่อว่าเกือบทุกคนน่าจะสนับสนุน แต่ก็ขึ้นอยู่กับคนสูงอายุที่พิการ ที่เดินทางไม่ได้ อาจทำให้เขาขาด หรือ ไม่ได้โอกาสตรงนี้ไป อยากสนับสนุน แต่อยากรู้ว่า คืออะไร เกิดจิ้งจี้ เข้าร่วมได้จริงทุกคนรึเปล่า เพราะในไทย ภาพมันไม่ชัด ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย ถ้าให้สละเวลาดูแล...คำว่าดูแลเหมือนเราต้องไปดูแล แต่เรามองว่าที่เราทำได้ คือเราไปเป็นผู้ช่วยจัดกิจกรรมน่าจะดีกว่า เป็นคนจัดหาสิ่งของมาทำกิจกรรม ช่วยสนับสนุน มากกว่าดูแลแบบดูแล	เคยรวมกลุ่มไปกับที่คริสเตียนที่โบสถ์ แต่ครั้งหลังเราพาแม่ๆไปด้วย ไปอุ่นใจผู้สูงอายุ เราสนับสนุนและพาไป แต่ให้แม่ๆ ผู้สูงอายุเขาไปอุ่นใจไปพูดคุยเอง ซึ่งได้ประโยชน์สองอย่าง คือผู้สูงอายุเขาก็จะดีใจที่มีคนวัยเดียวกันมาหา พูดคุย ตัวแม่ๆ ผู้สูงอายุที่ไปก็จะดีใจและมาขอบคุณเราที่ไม่ทิ้งเขา กิจกรรมนี้คือมีประโยชน์ และ พาให้ผู้สูงอายุได้รวมกลุ่มกันทำอะไรดีๆ	อยากให้ผู้สูงอายุทำอะไรก็ได้กับคนในวัยเดียวกัน เพราะคนต่างวัยอาจจะเข้ากันไม่ได้ เช่น เรื่องการพูด แต่ถ้าวัยพอกัน เวลาพอกัน ประสิทธิภาพพอกัน เขาจะเข้ากันได้ ปัญหาสื่อสารก็จะน้อย เช่น แม่คุยกับเราน้อย แต่คุยกับเพื่อนข้างบ้านวัยเท่ากัน คุยได้นาน คุยเสร็จก็รู้สึกดีมีความสุข ขอแค่ให้ได้มาร่วมกัน เจอกันกับวัยเดียวกัน

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

ตารางที่ 3.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

BF1	BF2	BF3	BM4	BF4	BM1	BM3
ถ้าพ่อแม่แก่แล้ว เราคุยเราเคลียร์ กับเค้า ปล่อยเค้า ได้ให้ทำกับข้าวเอง แต่คนนอกก็มองว่าเรา ออกตัญญูอยู่ดี แต่จะให้พ่อแม่ไม่ทำอะไร ตบยุง ตาลอย มันไม่ใช่ นอกจากเหงาแล้วยังรู้สึกไม่มีคุณค่าในตัวเอง		เปลี่ยนกิจกรรมเขาก็ได้ คนแถวบ้านพอตีเขามีความรู้ ลูกเอาเกม crossword ให้เล่น ตอนแรกก็กลัวว่าจะเล่นได้ไหม ปรากฏว่าดี จนนอนติดบ้านเลย สมองไม่เสื่อมแต่ก็อาจจะเพราะเขามีความรู้ด้วย	พ่อ อายุ 84 ชอบขี่มอเตอร์ไซด์ไบคาลาด ชื่อหนังสือพิมพ์จีน นอนหกโมงทุ่มนี้ง ตื่นตีหนึ่งตามที่เคยทำ มาทั้งชีวิต มาเดินตามดูหมากรีตยง นอนอีกรอบแล้วไปเอาหนังสือพิมพ์ เราก็ปล่อยให้ทำ ท่านจะได้ กระฉับกระเฉง ไม่อัลไซเมอร์ ก็เดือนหละว่นนอนข้าหน้อย แต่สุดท้ายก็ไม่ได้ แกชอบขับรถนำกลัว อยากรถก็กลัว เราอยากสนับสนุน แต่คนอื่นในบ้านค้าน พ่อเขือคนใกล้ชิดมากกว่าเขา เขือคนที่ให้เวลาเขาทั้งวันคืน เป็นเราก็ฟังต่อหน้าลับหลังก็ไม่ทำก็ไม่อะไร	ลุงพ่อเจ้าอาวาส 84 แต่ก่อนเป็นคนกระฉับกระเฉงมาก ถึงลูกเป็นเจ้าของอาวาสก็ไม่ฟัง จากที่จักรยานวันนี้ อยากรถขี่มอเตอร์ไซด์เลยเก็บเงินซื้อ ไว้ขับไปตีหมาแพ แอบขับนำกลัวลับหลัง เกิดอะไรก็อดทนไม่บอกกลัวโดนว่า จนเขาป่วยมากอยู่โรงพยาบาลถึงเล็ก คนแบบนี้ อยากรถทำอะไรให้ทำ แต่ต้องอยู่ในสายตาเรา รู้ว่าไปไหน มีใครช่วยดู ให้เขาบอกเขาจะวิ่งตัวเองเพิ่มขึ้นด้วย ให้เขาทำที่อยากทำแต่ต้องให้เขาทำอะไรที่ดูแลตัวเองด้วย เช่น ฝึกเดินให้มันคงขึ้น ฝึกเดินจงกรม คิดว่าเป็นทางแก้ ผู้สูงอายุเองหลายครั้งทำอะไรที่เป็นความเสี่ยง หรือไม่เหมาะสม ทำอะไรที่คิดว่าทำได้เหมือนเดิม แต่ความจริง คือ เคยทำได้ ตอนนี้เปลี่ยนไปแต่ใจยังอยากทำเหมือนเดิม คิดในมุมกลับดี ถ้าท่านเคลื่อนไหวไม่ได้ต้องมาอุ้มมา ดูแล ให้ท่านเป็นแบบนี้ดีกว่า แต่ต้องมีข้อตกลงร่วมกัน ให้คนใกล้ท่านช่วย (ทุกคน : ยากๆๆ ท่านคงอยากออกแต่ไม่อยากฝึก)	ญาติฝั่งพ่อรับราชการหลายคน ถ้าใครทำงานประจำเป็นงานหลัก เกษียณแล้วจะเหงาๆ แต่ใครทำงานอดิเรกเป็นงานหลักจะกลับกัน ดูเป็นอิสระมากขึ้น จะดูสดใสว่าผู้สูงอายุที่ตอนทำงานประจำทุ่มให้ตรงนั้นเต็มๆ แต่ใครที่ตำแหน่งไม่สูงมากตอนทำ เลิกงานไปหางานอดิเรกที่ชอบทันที เค้าจะมีงานอดิเรกตั้งแต่ก่อนเกษียณที่ชอบ ใครที่รู้ว่าตัวชอบอะไร พอเกษียณจะไม่เป็นปัญหามาก แม้ตอนทำงานจะไม่ใหญ่โตแต่ออกมาแล้วสุขภาพจิตดีกว่า อาจจะเพราะเหมือนชีวิตไม่เปลี่ยนมาก แค่เปลี่ยนกิจกรรมหลัก ในขณะที่คนเคยทำงานอย่างเดียว พอไม่ต้องทำงานก็ไม่รู้จะทำอะไร	พ่อขับรถออกวันละ 20 รอบทั้งที่ไปซื้อหนังสือพิมพ์ โกลั๊ว ขอให้ได้ขับ ได้แต่งตัว แต่ก็ยังอยู่ในสายตาเรา ขับๆ ไปก็มีคนอะไรมาขึ้น ประสิทธิภาพสายตาลดลง แต่ห้ามไม่ได้เพราะเป็นตัวคนเขา ออกตลอดเปลี่ยนชุดตลอดๆ ตอนนี้เลยปล่อย ก็ยอม แต่อยู่ในสายตา อ.ที่คณะสมัยเรียน ตอนเกษียณแล้วก็ยังมาคณะเป็นประจำยังผูกพัน ตัวเองก็ยังกลับไปคณะ บางคนก็ออกมาแล้วที่มีโครงการเตรียมตัวก่อนเกษียณก็จะดี คุ้มมีชมรมกิจกรรมอะไรรองรับของเขต พยายามเลือกกิจกรรมที่ชอบ อาจจะคิดแทนให้ แต่ส่วนตัวที่บ้านอิสระมากไม่ให้ใครคิดแทนกัน พ่อเป็นหัวหน้าครอบครัว ไม่ฟังใคร ตัดสินใจเองแม้กระทั่งเรื่องใหญ่ๆ เคยเป็นผู้นำในการตัดสินใจ และยังคงต้องการเป็นต่อไป

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

3.5.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในการทำงาน

เกี่ยวกับเรื่องการทำงานของผู้สูงอายุนั้น จากตารางที่ 3.8 และตารางที่ 3.9 จะเห็นได้ว่า ผู้ร่วมสนทนาให้ความเห็นว่า ผู้สูงอายุหลายคนที่มีความสามารถ มีประสบการณ์ที่ดี และเข้ากับผู้ร่วมงานรุ่นน้อง ก็ควรได้รับการสนับสนุนให้ทำงานต่อไป (AF1) โดยอาจจะเป็นงานที่มีความซับซ้อนน้อย หรืองานที่มีแบบแผนที่แน่นอนในระดับหนึ่ง เพราะผู้สูงอายุอาจไม่เหมาะกับงานที่ต้องสร้างสรรค์หรือมีการเปลี่ยนแปลงมาก (BM1, BF1)

ทั้งนี้ คุณลักษณะเด่นของผู้สูงอายุที่ควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ทำงานต่อไป ได้แก่ ความสุขุมรอบคอบ (AF1, BM1) ความมีหน้ามีตา ด้วยความมีอาวุโส และเครื่องช่วยที่ดี ซึ่งช่วยให้การทำงานราบรื่น (AF2) การมีประสบการณ์และความสุขุมมากกว่าทำให้สามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดี หรือให้ความเห็นที่ดีได้ เพราะมองอะไรได้กว้างกว่า (AM3, BM3)

อย่างไรก็ดี ผู้สูงอายุก็ยังมีลักษณะบางอย่างที่ทำให้ไม่อยากทำมาด้วย ได้แก่ ความถือ เชื้อตัวเองเป็นหลัก (AF1) การไม่ยอมปรับตัวยึดมั่นกับความคิดเดิม ๆ อยู่ (AM3, AM4) ในบางที่การมีประสบการณ์เยอะอาจทำให้ค่าจ้างสูง (BM4) หรือความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างคนต่างวัยที่เป็นเจ้านายลูกน้อง ซึ่งจำเป็นต้องมีการอบรมให้เข้าใจกันและกัน (BM3, BF4)

นอกจากนี้ ยังมีผู้ร่วมสนทนาบางคนมองว่า การให้ผู้สูงอายุทำงานในบางงานเท่าที่เขามีกำลังจะทำได้ ก็จัดได้ว่าเป็นกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างหนึ่ง (AM4, BF3) แต่ควรเป็นในแง่ของการมีอะไรให้ทำมากกว่าการมาหารายได้กันจริงจัง เพราะจะต้องให้เกิดอาการเครียด และส่งผลต่อสุขภาพได้ (AM1) โดยอาจให้งานเป็นชิ้น ๆ ไปเป็นแบบงานสั้น ๆ ก็ได้ (AM2)

ตารางที่ 3.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

AF1	AF2	AF3	AF4	AM1	AM2	AM3	AM4
<p>ในทีมสูงสุดอายุ 50ปี จริงๆหยุดทำงานไปแล้วแต่กลับมาสมัครใหม่เพราะเบื่อบ้านก็ตีหมาทำเพราะทำให้สมองยังไว ตัวเข็ง และรอบคอบกว่าทุกคน เวลามาทำงานก็จะมาไวสุดกลับช้าสุดเพราะว่าว่างและไม่มีการทำให้เราละอายุใจด้วยจนทำตามที ก็คือเป็นตัวอย่างที่ดี และ เขจะมีทัศนคติบวกมาก มองว่าเขาทำได้และทุกคนทำได้ ทำให้ทุกคนคิดตามจนทุกคนก็คิดว่าไม่มีอะไรยากหากทุกคนได้ช่วยกัน ตัวเขาก็เข้ากับคนในทีมได้ทำกิจกรรมอะไรด้วยกัน เช่น ันแอโรบิก แต่ข้อเสีย คือ ตื้อมาก เนื้อตัวเองเป็นหลัก เช่น</p> <p>โจหย่งานเป็นภาษาอังกฤษทุกคนตีความได้หลายแบบ อาจจะตีความต่างกัน แต่เขาเลือกเชื่อตัวเองอย่างเดียว</p>	<p>เห็นต่างในเรื่องสังขาร คนบดตีมหาวิทยาลัย อายุ 78 แต่ทำงานได้ดี เป็นปกติ เป็นการตีเสียอีกที่มีเขาอยู่ เพราะเวลาติดต่อจะ เช่น ที่นัดแพทย์สา ทุกคนที่นั่นจะเคารพ เป็นลูกศิษย์ไปหมด ใช้ความอาวุโส และการที่มีเครือข่ายมีPower ทำให้ทุกคนเคารพติดต่อกันได้ง่ายถ้าให้เด็กทำก็จะยากกว่านี้ รู้จักคนกว้าง รู้จักคนอาวุโสด้วยกัน เพราะผ่านมาเยอะ ทำให้งานจะราบรื่นกว่า งานผ่านเร็วได้เร็วกว่า</p>	<p>เพื่อนร่วมงานที่พิตเนสก็มีเวลามีคนมาใช้บริการก็จะเห็นว่าเขาดูแลสุขภาพดี ลูกค้าบางกลุ่มบางคน ถ้าไม่ถูกใจก็อาจบ่นบ้าง บางกลุ่มก็ยังไม่ดียังทำอะไรเองได้ เวลาดูแลคนวัยทำงาน กระฉับกระเฉงเราก็ดูแลพิเศษ เวลาดูแลคนแก่เราก็ดูแลใกล้ชิด</p>	<p>บางคนยังไม่แก่แต่ก็ความคิดคร่ำครึได้งานควรอิสระไม่จำกัดอายุ เคยคบเพื่อนที่อายุ65 แต่ตอนนี้ไม่คบหาแล้ว แต่ก่อนก็คุยกันดี แต่หลังรู้สึกเขาเรียกร้องอยากให้ออกเอาใจ มากเกินไป เรารู้สึกว่าไม่ใช่ เรอยากดูแลพ่อแม่ ดูแลหมามากกว่า เราก็มองว่าไม่ไหวถ้าต้องไปเอาใจขนาดนั้น เราไม่อยากจะเสียเวลา บางทีเรารู้สึกไม่มีสาระที่โทรมาคุยนานๆ แต่ก็ดีที่เราได้เห็นได้คบคนสวย เพราะการมีคนสวยไว้ให้เห็น ก็เหมือนได้ดูหนังตัวอย่าง ว่าเราแก่ไปจะเป็นแบบนี้ เราจะเจออะไรแบบนี้ ลูกค้าสูงอายุกว่าเราเราจะไม่ขาย เพราะสุขภาพไม่ผ่านด้วย สูงสุดที่ขายคือ 65 ที่จะทำได้ ครอบคลุมถึง 80 เวลาขายผู้สูงอายุต้องใส่ใจกับคนธรรมดา ตรงที่เขามิเงิน แต่สุขภาพไม่ผ่าน ที่ว่าไม่ต้องตรวจเป็นแค่ gimmick การขาย คือ สมมติไม่ตรวจคือซื้อโดยตรงเลยกับบริษัท แต่ถ้าขายผ่านตัวแทนก็ต้องตรวจ เหมือนหาเรื่องให้โทรหาตัวแทนมากกว่านะ</p> <p>คนสูงอายุน่ารักก็มี ไม่น่ารักก็เยอะ</p> <p>เพื่อนร่วมงาน...ทำได้ดีเป็นบางคน บางคนยังมีไฟ แต่สังขารไม่ไหวแต่ก็ฝันสังขาร ทำดูดี แต่สุดท้ายไปแอดมิตโรงพยาบาล มันเป็นเรื่องสิบทอดที่เอาลูกมารับ สวมสิทธิ์แทนได้ ก็คือจะใจสู้ แต่สังขารไม่ให้</p>	<p>ถ้าจะให้มาทำงานก็ตี ในแง่ให้มืออะไรทำ แต่ไม่ไหวให้เขามาหารายได้กันจริงจัง หรือถูกจ้างจากองค์กรใหญ่ตัวท่านก็จะต้องเครียดเพราะเป็นคนคิดมาก และ มันจะส่งผลต่อสุขภาพ ถ้าทำมาจะเป็นงานที่ทำที่บ้านได้ หรือทำร่วมกัน แล้วย่านได้ เพื่อนบ้านทำร่วมกัน</p> <p>หัวหน้าที่มีอายุสูงสุดคือ 55-56 เขาจะจริงจังทำงาน24 ชั่วโมง ลูกศรหัวห้องศร เขาจะกวาดงานทุกอย่างมาเพื่อทำให้องค์กรน่าที่ทำได้ แม้จะเป็นงานคนอื่น หรือ ยิบย่อยแค่นั้น เขาก็จะไม่เข้าใจทำไมไม่เราไม่รับงานบางอย่างแต่ในมุมมองเราจะมองว่าเหมือนเราไปยุ่งไปก้าวก่ายคนอื่น แต่เขามองว่าเขาทำเพื่อองค์กรคือมันควรจะ balance เราเอื้อเพื่อได้แต่ไม่ใช่หลักการทำงานขนาดนั้น</p>	<p>นึกถึงมูลนิธิคนตาบอด ที่จะมีการอัดหนังสือเสียง ท่านจะชอบไปอ่าน อ่านแล้วท่านจะมีความสุข เป็นงานอดิเรกที่เขามิคุณค่าในตัวเขาจะพยายามเก็บเสียงมาอ่านอาทิตย์ละครั้ง ก็คือถ้าจะทำงานก็ได้ที่เขาจะมีความสุข เขาจะได้ยึดอายุ แต่ถ้าเป็นงานบริษัทอาจจะเครียดมากกว่า ท่านอาจจะเหมาะกับงานที่เป็นขึ้นงานจบไปเป็นขึ้นๆ</p>	<p>ดี ท่านมีประโยชน์เยอะแยะ ทั้งความรู้ประสบการณ์ อย่างหนึ่งก็ต่างก็คือ สติ รอบคอบ ต่างจากหนุ่มสาวที่เมื่จะเก่งแค่นั้นแต่การยั้งคิดจะสู้ไม่ได้ ท่านสุขุมกว่านิ่งกว่าให้คำปรึกษาที่ดีกว่า ถ้าต้องเลือกอะไรจากหลายตัวเลือกแล้วมีท่านมาเป็นที่ปรึกษา ก็จะได้เพราะมองกว้างกว่าเห็นมากกว่า (เคยมีที่เขามิคนแบบนี้เข้ามาร่วมงาน) เคยมี แต่มาจากใน การสัมภาษณ์ ประชุม เวลาเข้าไปท่านจะนั่งไม่คอยออกความเห็น ฟังมากกว่าพูด แต่เวลาขอความเห็นจากท่าน ท่านจะมีอะไรดี ๆ ที่น่าสนใจกว่าพวกเราที่เอาแต่พูด เคยไปหาหมอโรงพยาบาล เราจะชอบหมอหนุ่มสาวมากกว่า ถ้าหาหมอสูงอายุจะเจอการตรวจโรคแปลกๆ คำแนะนำที่เราข้องใจ ใช้หรือ? เช่น ให้ลดงานเข้านอกกำลังกาย แต่ก็ให้ยาเราทาน แต่คำแนะนำเขาเราไม่เชื่อ บางคนก็ไม่พูดอะไรตรวจไป มีการสื่อสารแปลกๆ แต่หมอหนุ่มสาวจะตรวจเต็มให้ยาเต็มทีก็รู้สึกจะไม่ชอบก็แค่ที่เรียกลุง แต่ก็แล้วแต่คน วาจจะใจดีมี บารมีก็มีที่ ใจดีใจเย็น แต่ความรู้สึกมันจะต่างมาก ตัวเรามีฐานว่านับถือผู้สูงอายุอยู่แล้ว แต่เวลาเจออะไรที่ไม่มันับถือมันเสียความรู้สึก</p>	<p>น่าจะให้เขาทำเท่าที่เขามีกำลังจะทำได้ ไทยยังมีน้อยในเรื่องแบบนี้ ทั้งที่ในต่างประเทศมีค่อนข้างมาก เช่นสารคดีที่นำเสนอเรื่อง ร้านอาหารที่ให้คุณสูงอายุมาเสิร์ฟ ใครทำอาหารเก่งก็มาเป็นแม่ครัว เขาอาจจะทำได้เข้าเต๋จะตั้งใจมาก มีความสม่ำเสมอ และ ตรงต่อเวลาดีมากแบบที่หนุ่มสาวสู้ไม่ได้ ถ้าไทยจะสนับสนุนก็อาจจะทำต้นแบบร้านที่ให้คน60ขึ้นไป มาทำงานตามความถนัดของตนเอง แล้วดูแลครอบครัว เหมือนกับบางร้านที่เขาเลือกจ้างคนพิการก็มีผลตอบรับที่ดี ได้เรื่องภาพลักษณ์ดี และ CSR งานที่เกี่ยวข้องเอง...คนใช้คือสูงอายุมาก เวลาให้ความรู้คือฟัง และ สุขุมกว่าคนใช้บางแผนกที่อายุน้อย พูดไปไม่เชื่อ เตือนแล้วไม่ฟัง แต่คนแก่จะนิ่งๆ ง่ายๆพูดอะไรก็ฟัง (เสียม หมดแรง ช้า ไม่ออก) เวลาทำงานกับอาจารย์หมอ...มีทั้งเหมือนและต่างกับการทำงานกับคนรุ่นเดียวกันแล้วแต่คนใจ บางคนรับตัวง่าย บางคนขี้คิดโง่เสียเต็มๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะแต่ละคน</p>

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

ตารางที่ 3.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ (ผู้ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

BF1	BF2	BF3	BF4	BM1	BM3	BM4
<p>คนแก่พูดเองว่าแปลกให้ไทยให้คนจับหมอบไปทำงานแมคโดนัลด์ งานแคชเชียร์ นันทิตา พรทิติ ทั้งที่ต่างประเทศเป็นงานคนแก่ แล้วก็ตลกดีแต่ไม่รู้แค่เรารีเปล่า ที่รู้สึกว่าจะน่าพวคนี้ไม่ต้องใช้ความคิดมาก งานพวกนี้มันค่าไม่เท่างานอออฟฟิศ</p>	<p>แต่ก่อนเคยทำงานกับคนแก่ Visual merchandize เป็นคนสูงอายุหัวใจวัยรุ่น แต่งตัวกระฉิบวับ พร้อมรับนโยบาย พร้อมปรับ แต่บางคนก็เหมือนซอฟแวร์ไม่พร้อมอัปเดตแล้ว คนแก่ไม่พร้อมก้าวไปกับองค์กร ขึ้นอยู่กับองค์กรว่าจะทำอย่างไรกับคนที่ต่างกัน ความคิดแกอาจจะดี แต่เขารับไม่ไหวแล้ว ข้า ถ้าไม่มองว่าแกก็คุย เราเคารพด้วยหน้าที่รับผิดชอบไม่ให้อายุถ้าแบ่งกันชัดเจนเรื่องหน้าที่ก็ไม่มีปัญหา</p>	<p>ต้องให้เกียรติเขา ไม่ใช่เขินยอ แต่การใช้ชีวิตต้องให้เกียรติ เช่น บอกความเห็น ปรีกษาพูดคุย ดีถ้าให้ทำงาน ถ้าเขายังทำได้ น่าจะสนับสนุนเขา งานบางอย่างต้องเกี่ยวกันเราก็ต้องช่วยเขา เช่น การสื่อสาร การสื่อสารเป็นปัญหาในสังคม คนอายุมากเหมือนเด็กแต่ไม่เดียงสา ออกจะร้าย เราต้องมองเผื่อบ้าง บางทีเขามองแบบนี้ก็ต้องถามทำไม่เป็นอย่างนี้ มีอะไรมั๊ย เราต้องระวังแล้วคอยช่วยในโอกาสต่างๆ ไม่เดียงสาการหลอกล่อก็ไม่ใช้ ให้เกียรติเขาในการทำงานร่วม ไม่มองว่าเขาหมดแล้ว น่าจะหางานที่เหมาะสมกับเขา ไม่ต้องเรียนรู้ หรือคิดมาก เช่น ภูสนามบิน ให้งานให้เขามีอะไรช่วย เช่นรถเก็บสนามบิน มองว่าเขามีความสุข เก็บจาน รู้สึกมีค่า เคลื่อนไหวแบบผ่อนคลาย แต่ได้พบผู้คน ไม่เฉา เห็นการเปลี่ยนแปลง มีปฏิสัมพันธ์ น่าจะออกเป็นกฎหมาย ถ้างานนี้โตะบางอย่างก็ไม่เหมาะสม มีคนแก่สองคนในองค์กร เกษียณแล้ว เราให้ทำตามสภาพที่เขาทำได้แต่เรื่องจิตใจก็ต้องคอยถามไถ่ ชื่อขมให้ มีคนดูเรื่องมีกอาชีพ เขาไปต้องหักเหี่ยวน้อยใจ ชื่อของต้องให้เท่ากัน ไม่เหนือ (ทุกคนบอกว่านี่เป็นลักษณะเฉพาะตัว) บางทีก็เป็นกันเองไม่ได้เทศแคร์มากมาย เป็นการให้ความสำคัญ ทักทาย แต่คนแก่ข้าทำข้าคิด ชอบเดินมาดูเหมือนยามเฝ้า เช่น กันเด็กในศูนย์ มาปกป้องสอดส่อง คุยบางทีก็เหมือนรุ่นเดียวกัน ดึกว่ามองเขาเป็นคนแก่ คนเอเชีย Seniority สูงมาก ต้องเปลี่ยน ผู้สูงอายุก็ต้องเปลี่ยน) ใช้งานผู้สูงอายุต้องมีเทคนิค</p>	<p>ถ้าหัวหน้าอายุน้อยกว่าจะมีปัญหา ถ้าเขาเป็นคนที่แข็ง ทำให้คนแก่ยอมรับไม่ได้ ทำให้คนแก่ก็อีก พูดไม่ได้ด้วย ขาดความอบอุ่นในการทำงานไม่ราบรื่น ศึกษากว่าจะถูกยอมรับเมื่อแสดงว่าทำได้ดีมีวุฒิภาวะ และ เข้าใจตัวผู้สูงอายุเองด้วย ก็จะทำงานกันได้ (การบริหารจัดการทั้งบ้านและที่ทำงานเป็นสิ่งสำคัญ)</p> <p>ต้องมีกรอบธรรมสองวัย (สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน) อะไรต้องลดต้องเพิ่ม เข้าใจทำไมเงินเดือนลด ทำไมต้องลดขั้นลงไป</p>	<p>สี่สิบปลายๆ คนอายุเยอะความคิดอ่านอาจช้าแต่ความรอบคอบเยอะ ถ้าที่ทำงานที่เคยทำเขาจะ move จากแผนกงานสร้างสรรค์ไปงานแอดมันแทน ก็ต้องถามความพอใจก่อนว่าพร้อมรับงานซ้ำๆ Routine มั๊ย แต่ซ้ำก็คือต้องการความรอบคอบถ้าใครรับได้ ในเงินที่น้อยลงก็ทำไปจนเกษียณ (ดูความสามารถถ้าเขาทำได้ก็ไม่ต่างหรือ)</p>	<p>ตอนทำงานหญิงเกษียณ55 ชายเกษียณ60 สัญญาบอกชัดเจนใครจะต่อสัญญาอย่างไร นโยบายเขียนชัดเรื่องการพิจารณา ว่ามากกว่าความจงรักภักดีแต่ดูประโยชน์ต้องคิด มุมมองเขาบางอย่างเอื้อประโยชน์อย่างคาดไม่ถึง เช่น การประกวดความเห็นในองค์กร กลายเป็นคนที่ได้คือ พนักงานทำความสะอาด เพราะเขาเห็นมานาน แล้วมันก็สร้างกำไรได้ ความเห็นคนทุกระดับตรงโดยที่มีประโยชน์ การจ้างก็ไม่ใช่แค่เรื่องจงรักภักดี เราควรเคารพแม้ตำแหน่งไม่สูง เพราะก็มีคุณค่ามีความหมาย ส่วนมากในเอกชนก็ให้เกียรติ ยกเว้นในออฟฟิศก็มีบ้างมีไอ้ชอบสั่ง (ถ้าเอาผู้สูงอายุเข้ามาทำบางอย่างจะเป็นอย่างไร) ต่อหรือรับใหม่? ถ้าต่อน่าจะชัดเจนมีประสบการณ์ เขารู้จักคนทุกคนในองค์กร แจกจ่ายงานได้ดี เป็นเซนเตอร์ แต่การเติบโตจะไม่ต่างจากบังคับรับคนพิการ เป็นการทำให้รับ การสื่อสารสำคัญ ถ้าทุกคนเขามาทำงานรู้ว่าทุกคนต่างแต่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ก็จะมองว่าสำคัญเท่ากัน ขอแข่ง คนดีคุยกินๆ ให้เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ ในหนังสือเห็นคนแพชของในซูเปอร์ อยู่ในที่ปลอดภัย ไทยเห็นมากกว่า ปรก ตลาดเติบโต บางคนเห็นแล้วเราก็ห่วงทรัพย์สินเราขึ้นมา</p> <p>มีเยอะที่ลาออก เพราะเรื่องอายุของหัวหน้าลูกน้อง ถ้าเหนือก็ว่าไป แต่ถ้าอยู่ล่างคนอ่อนกว่าก็มีปัญหา เช่นเวลาจัดแสดงในองค์กร การจัดผังองค์กร นักการถูกวางรัลก็ยังทำงาน เพราะไม่รู้จะไปไหนยังมีความสุขอยู่</p>	<p>คนสูงอายุ ดูศักยภาพสามารถแทรกได้หลายองค์กรหลายอย่าง แต่จุดอ่อนคือ เพราะประสบการณ์เยอะถ้าจ้างก็แพง คนคิดว่าจ้างคุ้มมั๊ย ต้องมองว่าคนอายุเยอะไม่ใช่เงินเยอะ งานสบายว่าเสมอใบ ต้องดูความเหมาะสม ตำแหน่งงานมากกว่าแต่ไม่ใช่ศักยภาพเท่ากันแล้วเลือกเด็กก่อนแก่</p>

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

3.5.3 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในชีวิตประจำวันทั่วไป

จากตารางที่ 3.10 และตารางที่ 3.11 ผู้ร่วมสนทนาที่อยู่กับผู้สูงอายุให้ความเห็นว่าการอยู่กับผู้สูงอายุทำให้รู้สึกอึดใจสบายใจ (AF1, AM1, AM2) แต่การอยู่ด้วยกันนาน ๆ ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาบ้างเนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ความดีของผู้สูงอายุ และความเป็นคนขี้บ่น ขี้เหงา (AF2, AM4, AM2) จนบางคนอาจพยายามหลีกเลี่ยงการพูดคุยกันเพื่อลดการกระทบกระทั่ง และหากิจกรรมใหม่ ๆ ให้ท่านทำ เช่น พาไปโบสถ์หรือกิจกรรมการรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุ ซึ่งก็ช่วยให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น (AM3)

อีกทางด้านหนึ่ง สำหรับผู้ร่วมสนทนาที่ไม่ได้อยู่กับผู้สูงอายุนั้น ได้ให้ความเห็นว่า เนื่องจากตนไม่ได้พำนักอยู่กับพ่อแม่ที่เป็นผู้สูงอายุ แต่ก็พยายามหาโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์กับพวกเขาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งผู้สูงอายุไม่ได้ต้องการเพียงเงินทองที่จะส่งกลับไปให้ หากแต่ต้องการเวลาที่ใช้ด้วยกัน โดยกลุ่มตัวอย่างพยายามหาเวลากลับไปพบพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปพบปะพูดคุยกัน หรือพาออกไปเที่ยวที่ไหนก็ตาม (BM3, BM4) หรือจากการเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นในปัจจุบันทำให้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทำได้ง่ายขึ้น เช่น การโทรศัพท์ไปหา (BF4) การสื่อสารผ่านทางไลน์ โดยใช้แท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟน (BM1)

ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดของตัวผู้สูงอายุด้านต่าง ๆ เช่น ความถดถอยของสภาพร่างกาย หรือความสามารถในการปรับตัวต่าง ๆ ส่งผลทำให้การพูดคุยกับผู้สูงอายุอาจจะแลดูน่าเบื่อ แต่เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุที่ญาติผู้ใหญ่ของตน ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่จึงยอมทนและยอมรับในตัวผู้สูงอายุได้ เช่น เรื่องที่พูดคุยอาจจะน่าเบื่อแต่ก็ยินดีที่จะเฝ้าติดตามผู้สูงอายุไป (BF1) หรือในบางกรณีที่มีความขัดแย้งกันเกิดขึ้นก็มักจะยอมขอโทษและทำงานสิ่งที่ท่านต้องการ (BF2)

ตารางที่ 3.10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ (ผู้มีผู้สูงอายุอยู่ที่บ้าน)

AF1	AF2	AF3	AF4	AM1	AM2	AM3	AM4
<p>โดยรวมอบอุ่น เพราะเป็นคน เลี้ยงเรามาแต่เด็ก อยู่แล้วสบายใจ แต่บางอารมณ์ที่เราสื่อสารแล้วเขาไม่ได้ยินเราหรือตอบสนองเป็นอีกเรื่องเลย เวลาเราต้องพูดซ้ำก็จะเกิดความหงุดหงิดตัวเอง แต่ก็พยายามเข้าใจว่าเขาสูงอายุแล้ว เติชรเราก็ต้องเป็นเหมือนกัน (ได้เรียนรู้อะไรบ้าง) ไม่ค่อยเรียนรู้จากคุณตา มากกว่า ซึ่งคุณตาเสียแล้ว</p>	<p>รู้สึกผูกพัน อย่างตอนไปญี่ปุ่นสามปี ไม่ได้ไปด้วยก็คิดถึง ผูกพันเพราะอยู่กันมาตลอด แต่พอกลับบ้านกลายเป็นทะเลาะกันทุกวัน นิดนึงก็จะขัดใจกัน แม่จะเป็นคนที่อย่างนี้ต้องทำแบบนี้ fix กับทุกอย่าง ก็จะหงุดหงิดง่าย ทุกคนจะต้องทำตาม เพราะแม่ว่ามันดีที่สุดแล้ว บางทีเราก็จะขัดใจว่าที่แม่บอกมันดีแล้วหรือ ทำไมคิดแบบนี้ บางอย่างมันต้องเป็นอีกแบบนึงแล้ว แต่ท่านไม่ฟังยังยืนยันว่าต้องแบบนี้เท่านั้น เราก็จะต้องอธิบาย ท่านก็จะเหมือนเข้าใจแต่สุดท้ายก็กลับมาเหมือนเดิม เหมือนท่านไม่ได้รับเข้าไปแต่แค่ฟังผ่าน แต่แต่พูดถึงว่าถ้าไม่อยู่ด้วยกันก็จะคิดถึง แต่พออยู่ใกล้ก็จะมีความเห็นต่าง</p> <p>วัยรุ่นอาจคิดว่าต่อมานานแล้ว และรับเหมือนกัน</p>	<p>ต่างคนต่างอยู่ เพราะคนน้อยด้วย เวลาทานข้าวก็จะรวมกัน แต่พอทานเสร็จล้างจานเสร็จก็จะแยกย้ายกันไปทำกิจกรรมตัวเอง แม่ไปเล่นคอมพิวเตอร์ทีวี อยู่กับคนละชั้นในบ้าน แต่บางอย่างก็มีทำร่วมกัน เช่น ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เป็นสิ่งสนใจร่วมกัน แต่เวลาส่วนตัว ก็แยกกันต่างคนต่างอยู่</p>	<p>บางทีมันก็อื่นไม่ได้จริงๆ แต่เด็กจะไม่เข้าใจ ให้คนแก่มาบอกก็ไม่ได้</p>	<p>อยู่แล้วรู้สึกดี แต่ก็เป็นที่หนึ่ง คือ มีป้าสามคนแต่ป้าคนโตสุดยังทำงานอยู่ แม่จะเกษียณแล้วก็ยังมีความเป็นครูก็ยังไม่สอนเราก็หวังว่าไปนอกบ้านจะมีอาการป่วยอะไรที่เราไม่เห็นแล้ว อาจจะมีเกิดขึ้นข้างนอกก็เลยพาไปหาหมอให้ลาออกมาช่วยที่บ้าน เพราะยังอยู่ที่บ้านก็ชอบทำอะไรทำ ไม่อยู่นิ่งๆอยู่แล้ว เช่น ขายของ เราก็ห่วงเขาเวลาเดินทางไปข้างนอก</p>	<p>คนอยู่ด้วยกันก็อบอุ่นผูกพัน แต่จะมีบาง moment ที่ท่านจะ หงุดหงิด บ่น ขึ้นน้อยใจ เวลาเราทำงานข้างนอกมาเหนื่อยๆ ขนดกระเป่ายังไม่ได้อ่าง ท่านก็เตรียมเปิดเตาต้ม แล้วก็ใส่ๆพูดใส่เรา ไม่ดูจังหวะที่เราเหนื่อยหรือชกมาแค่นั้น ตอนแรกเราก็ไม่โห ก็จะปล่อยให้แม่บ่นไป แล้วแม่จะเริ่มจับได้ว่าไม่ฟัง แม่ก็จะนอนจะน้อยใจ เราก็ขอล้างมือล้างไม้ เช้าห้องน้ำ แล้วเราจะมัสติรู้อาชีพที่ไม่ฟัง พอเราจะฟังท่านท่านก็จะพูดประชด กลายเป็นงอนไปแล้ว แล้วก็น้ำตาคลอก็เหตุการณ์ก็ผ่านไป แต่เราก็อาศัยช่วงดูทีวีพยายามเข้าหาท่าน พูดตรงๆ ขอให้แม่รอก่อนเวลาเรากลับบ้าน รอเราทำอะไรให้เรียบร้อยก่อนค่อยพูด แม่ทำอยู่เดือนนึงก็กลับมาเหมือนเดิม เลยกกลายเป็นป้าที่เราเอง ที่ต้องพยายามจับประเด็นไปเวลาท่านพูด เเขออออกไป ปรับเขาไม่ได้ปรับเราแทน</p> <p>อีกอย่างคือ ขึ้นน้อยใจก็บ่อย นอกจากที่ไม่ฟังเขาจะน้อยใจ ก็คือเรื่องทำกับข้าว อารมณ์กุลสตรีชอบทำกับข้าว แม่จะถาม จะตั้งใจทำ ทำตั้งแต่บาย เมื่อรอเรากลับมากทาน แต่พอเราเผลอเวลาแม่ก็จะงอน แต่ถ้าเราลืบทักมาก แต่ตอนไหนไปกับข้าวเสร็จแล้ว แม่ก็จะบอกว่ากินไม่หมด จะน้อยใจ ก็คือถ้าบอกจะกลับแม่ก็คาดหวัง จนกลายเป็นสร้างบรรยากาศมาเมื่อกลับบ้าน แม่ก็จะโกรธ แสดงภาษาท่าทางร่างกาย เราก็ต้องขอโทษไป</p>	<p>วัยรุ่นต้องเข้าใจ ความสงสาร ความเมตตาต่อคนแก่ ตอนนั้นมันขาดไปทั้งที่ culture ไทยมันควรมีไว้ยึดเหนี่ยวใจ ควรคิดว่าถ้าเขาแก่กว่าเราเราก็ควรเมตตาสงสาร และ เข้าใจ ไม่ว่าจะควรไม่ควรในทางสังคม เมตตาต้องมาก่อน มันต้องฝึก และควรทำให้มีในสังคม ต้องให้ความรู้เขารู้อาษาว่าอะไรที่เราต้องเข้าใจคนแก่ และอะไรคือเมตตาคนแก่เองก็ต้องเข้าใจความเปลี่ยนแปลงว่าเด็กอายุไหนมันเปลี่ยนไป คนเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ใช่ว่าเขาไม่เมตตา แต่เขาอาจจะสนใจอะไรมากกว่ารีเปลา (เรื่องความต่างวัย)</p> <p>พฤติกรรมต่างในระหว่างวัย เช่น กับแม่เองคือถ้าต้องจากกัน จะร้องไห้คิดถึงแม่ แต่ตอนอยู่ด้วยกันก็ทะเลาะกัน เพราะความเห็นเราต่าง กลายเป็นเลิกพูดกัน ต่างคนต่างอยู่แต่ไม่ยุ่งกัน แคมมองๆ และดูแลกัน ตอนแรกอยู่บ้านเดียวกันแทบไม่คุยกันแม่ เพราะไม่อยากทะเลาะทะเลาะเห็นต่าง และ เราเนี่ยจะฟังแต่ก็เข้าใจว่า เป็นเพราะเขาอยู่บ้านมากๆ ก็จะอยากมีใครที่คุยด้วย มีเรื่องที่ยากพูดเยอะ อยากได้คนฟัง แต่คนนอกบ้านจะต่างกัน เวลากลับมาเหนื่อยๆ เจอมาเยอะจากข้างนอก พอกลับบ้านมันจะกลับกัน เราก็เข้าใจและสงสารแม่ เลยพาแม่ไปโบสถ์ให้แม่มีสังคม เช่น ไหว้วันเสาร์ หรือ พุธสั ก็จะมีรวมกลุ่มคนสูงอายุมาคุย มาทานอาหาร แลกเปลี่ยนกัน ท่านก็จะดีขึ้นมีความสุข สดชื่น</p> <p>วัยเดียวกันที่เข้าใจ พูดเรื่องเดียวกัน ก็คุยกันได้นาน ไม่เหมือนคุยกับลูก พอหาสังคม หากิจกรรมให้เกิดขึ้นเยอะ ทั้งสุขภาพใจและสุขภาพกาย จริงๆไม่ใช่แค่คนแก่ แต่คนที่อยู่บ้านตลอดอย่างแม่บ้านก็ต้องการจะพูดๆเหมือนกัน แล้วพอทำงานให้ทำ จับไปทำงาน ก็หาย กัดขึ้นไม่ต้องรับจับใครมานั่งคุยเหมือนเดิม</p>	<p>ผู้สูงอายุที่บ้านจะมีสองคน ซึ่งความเปลี่ยนแปลงต่างๆเราคงเห็นมาตั้งแต่เด็ก เพราะอยู่กันมานาน เราจะรู้สาเหตุที่เปลี่ยนไป เราที่จะรับได้ เช่น อาจจะไม่ค่อยกล้าพูด แต่ก็เป็นปัญหาสังคมตอนนี้ คือ คนที่เราไม่รู้จักนอกบ้านมากกว่า เดี่ยวนี้วัยรุ่นก็จะรับไม่ได้กันเห็นจาก เช่น กระตุกต่างๆที่มีจะมีวัยรุ่นตั้งกระทู้อ่าน เช่น คนแก่เอากระเป๋างองหีบบรรณไฟฟ้า ลัดคิวเข้าห้องน้ำ เป็นต้นแต่เด็กสมัยใหม่คือ เขาจะกล้าคิดกล้าทำ เลือกจะมาแสดงออกในออนไลน์ แล้วให้มีคนมาแสดงความเห็น จะเป็น gap ของคนสองวัย ถ้าเป็นคนที่บ้านเราเราก็เข้าใจเขาจะต่างกับคนข้างนอกที่เราไม่รู้พื้นเพของคนสูงอายุคนนั้นๆ คนสูงอายุก็จะมีความคิดเห็นในมุมเขา</p> <p>ถ้าเป็นเราเอง ก็ต้องถามว่าด่วนมั๊ย ถ้ามีเหตุผลก็รับได้ แต่ในบางที่เรายอมให้ท่าน แต่คนอื่นมาว่าเราแทน คนอื่นไม่ยอมแบบเราไปเสมอ</p> <p>ต่างฝ่ายก็ไม่ผิด มุมนี้มองเรื่องกฎเกณฑ์ในสังคม มุมนี้ก็เป็นมุมมองคนสูงอายุเอง</p>

หมายเหตุ : ข้อความที่แสดงในตารางเป็นคำพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยไม่มีการปรับแต่ง

3.6 อภิปรายผลการศึกษาระเบียบ

จากการวิเคราะห์ผลของการวิจัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพดังที่กล่าวมาในบทนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้ร่วมสนทนาไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย หรือผู้ที่ไม่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยต่างก็มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้ร่วมสนทนาที่มีความเห็นว่าอายุไม่ได้เป็นตัวกำหนดว่าใครเป็นผู้สูงอายุ หากแต่สภาพร่างกายและจิตใจที่เปลี่ยนไปต่างหากที่เป็นสิ่งบ่งชี้ว่าใครเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่ ความเสื่อมของร่างกาย การลดน้อยถอยลงของสมรรถนะของร่างกาย การเป็นคนที่ยึดติดง่าย ความตื้อรั้นไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ความเป็นเจ้าระเบียบ และการเป็นคนขี้เหงา

สำหรับการทำงานของผู้สูงอายุนั้น พบว่า ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่จะให้ผู้สูงอายุมีอะไรทำหลังจากเกษียณอายุแล้ว เพราะจะช่วยบรรเทาความเหงาของพวกเขา หากแต่ลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุนั้นควรเป็นงานที่ไม่สลับซับซ้อน และไม่ต้องมีความรับผิดชอบมากนัก เพื่อลดความเครียดจากการทำงานลงไป

อย่างไรก็ดี ประสบการณ์ที่มีต่อผู้สูงอายุมีผลต่อการใช้ชีวิตร่วมกับผู้สูงอายุ โดยผู้ที่ไม่มีผู้สูงอายุพำนักอยู่ด้วยกัน จะมีการรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกับผู้สูงอายุน้อยกว่าผู้ที่มีผู้สูงอายุพำนักอาศัยอยู่ด้วยกัน ซึ่งผู้ที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันนั้นจะแก้ปัญหาการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุด้วยการพยายามส่งเสริมให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสังคมกับผู้สูงอายุด้วยกันมากขึ้น

ในบทที่ 3 นี้คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับการใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจเชิงปริมาณ ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

หลังจากที่ได้ทำการสำรวจเบื้องต้นด้วยการสนทนากลุ่มแล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อตอบวัตถุประสงค์งานวิจัยตามที่ได้เสนอไว้ ในบทที่ 4 นี้ จะนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งระบุถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 18-59 ปี ซึ่งจากข้อมูลสำมะโนประชากร พ.ศ. 2553 ระบุว่า มีประชากรกลางปีในปี พ.ศ. 2553 ที่มีอายุ 18-59 ปี มีจำนวน 9,749,220 คน เป็นเพศชายจำนวน 4,681,600 คน และเพศหญิง จำนวน 5,067,620 คน โดยกระจายตามเพศและช่วงอายุ¹ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนประชากรไทยอายุ 18-59 ปี จำแนกตามเพศ และช่วงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2553 (หน่วยพันคน)

ช่วงอายุ	ชาย		หญิง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
18-24 ปี	780.69	0.080	851.27	0.087	1,631.97
25-34 ปี	1,380.19	0.142	1,483.96	0.152	2,864.15
35-49 ปี	1,801.46	0.185	1,915.16	0.196	3,716.62
50-59 ปี	719.25	0.074	817.23	0.084	1,536.48
รวม	4,681.60	0.480	5,067.62	0.520	9,749.22

ที่มา: ปรับปรุงจากรายงานการคาดประมาณประชากรไทย 2553-2583 สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556

¹ การแบ่งช่วงอายุในงานวิจัยฉบับสมบูรณ์มีความแตกต่างจากการแบ่งช่วงอายุในข้อเสนอโครงการวิจัย เนื่องจากช่วงอายุ 40-54 ปี ที่ได้นำเสนอไปนั้น คาดว่าอาจมีความหลากหลายของทัศนคติต่อผู้สูงอายุของคนอายุ 40-49 ปี และ 50-54 ปี จึงคิดว่าควรรวมคนที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ทั้งหมดไว้ด้วยกัน

4.2 ขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณของการทำวิจัย ประกอบกับไม่มีกรอบตัวอย่างที่ระบุรายชื่อบุคคลในเขตกรุงเทพมหานคร จึงไม่สามารถกำหนดแผนการสุ่มตัวอย่างที่อาศัยความน่าจะเป็นได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ตามสัดส่วนประชากรในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามเพศและอายุ ดังที่ได้แสดงในตารางที่ 4.1

นอกจากนี้ เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคทางสถิติต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงกำหนดให้ขนาดตัวอย่างในช่วงที่มีสัดส่วนที่เล็กที่สุดต้องมีไม่น้อยกว่า 30 คน ด้วยเหตุนี้ จำนวนขนาดตัวอย่างของงานวิจัยนี้จึงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,020 คน โดยมีขนาดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ขนาดตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

	ชาย	หญิง	รวม
18-24 ปี	82	89	171
25-34 ปี	144	155	300
35-49 ปี	188	200	389
50-59 ปี	75	86	161
รวม	490	530	1020

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

งานวิจัยนี้ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการอ้างอิงจากงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องและปรับปรุงเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้นี้ประกอบด้วยข้อมูลสำคัญ 4 ส่วน ได้แก่

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

คำถามในส่วนนี้ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส ลักษณะของครอบครัว และที่พักอาศัย

4.3.2 การประเมินค่านิยมและวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนที่ 2 นี้เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับค่านิยมและวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามที่อ้างอิงมาจากงานวิจัยของ สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย และคณะ (2554) ซึ่งได้รับการพัฒนาขึ้นภายใต้บริบทของประเทศไทย และได้รับการทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของชุดคำถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยคำถามเกี่ยวกับค่านิยมนั้นสร้างขึ้นจากแนวคิดด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคำถาม 17 ข้อที่ถามถึงมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ส่วนคำถามด้านวิถีชีวิตประกอบด้วยข้อคำถาม 28 ข้อที่ถามถึงกิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interests) และความคิดเห็น (Opinions) ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน

โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะทำการประเมินตนเองว่าข้อคำถามทั้ง 45 ข้อนี้สอดคล้องกับตนเองมากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์อันตรภาคชั้น 5 ระดับคะแนน (5 Point Likert Scale)

4.3.3 การประเมินทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ

คำถามในส่วนที่ 3 นี้ประกอบด้วยชุดคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ จำนวน 28 ข้อคำถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะทำการประเมินตนเองว่าข้อคำถามดังกล่าวนี้สอดคล้องกับตนเองมากน้อยเพียงใด โดยใช้เกณฑ์อันตรภาคชั้น 5 ระดับคะแนน (5 Point Likert Scale)

คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุนี้ถูกสร้างขึ้นโดย อ้างอิงจากงานวิจัยของ Rupp et al. (2005) จำนวน 23 ข้อคำถาม พร้อมทั้งปรับปรุงเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงคุณภาพอีก 5 คำถาม

4.3.4 การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

คำถามส่วนสุดท้าย คือ คำถามเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ โดยสอบถามว่ามีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยกันหรือไม่ ความถี่ของการมีปฏิสัมพันธ์ ความพึงพอใจของการมีปฏิสัมพันธ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งให้ทำการประเมินโดยใช้เกณฑ์ อันตรภาคชั้น 5 ระดับคะแนน (5 Point Likert Scale)

4.3.5 การทดสอบแบบสอบถาม (Questionnaire Pretest)

เมื่อได้จัดทำร่างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสมบูรณ์ และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนที่จะถูกนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน โดยการให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทดลองทำแบบสอบถามและให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามว่ามีความชัดเจนเพียงใด หรือมีคำถามข้อมูลที่อ่านแล้วเข้าใจยาก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาใช้ปรับปรุงแบบสอบถามจนได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่จะพร้อมในการกระจายต่อไป

4.4 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ได้ผ่านการแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน โดยใช้พนักงานสัมภาษณ์ที่ผ่านการอบรม การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล (Personal Interview) ซึ่งพนักงานสัมภาษณ์จะเป็นผู้ถามคำถามตามแบบสอบถาม และบันทึกคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์จะมีได้เห็นแบบสอบถาม และมีได้เป็นผู้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

ทั้งนี้ เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้เกิดความโน้มเอียง (Bias) ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของพนักงานสัมภาษณ์ว่าต้องมีอายุไม่เกิน 55 ปี หรือดูจากลักษณะภายนอกแล้วไม่เป็นผู้สูงอายุ

4.5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวม ทำการบรรณาธิกร ลงรหัส และประมวลผล โดยใช้สถิติพรรณนา และตารางการแจกแจง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิด เพื่อตอบโจทย์ปัญหางานวิจัยนั้นมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ใช้ชุดคำถามเกี่ยวกับค่านิยมและวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัดด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficients) และทำการจัดกลุ่มข้อคำถามดังกล่าวด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)
- 2) นำผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ร่วมกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจ มาทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบสองขั้น (Two-step Cluster Analysis) เพื่อทำการจัดกลุ่มตัวอย่างตามค่านิยม วิถีชีวิต และคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์
- 3) ใช้ชุดคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ ทำการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัดด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficients) และทำการจัดกลุ่มข้อคำถามดังกล่าวด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)
- 4) วิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และการใช้ตารางไขว้ (Crosstab) ระหว่างการจัดกลุ่มประชากรตามขั้นตอนที่ 2 กับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ
- 5) ทั้งนี้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยนั้น เนื่องจากคำถามเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้นเป็นคำถามที่อาจเกิดการลำเอียงในการตอบได้ ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ค่าคะแนนที่สูงกว่า 4 คะแนนเป็นหลักในการพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มเชิงบวกเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ
- 6) ทำการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อไป

ในบทที่ 4 นี้ คณะผู้วิจัยได้อธิบายถึงระเบียบวิธีวิจัยในการสำรวจเชิงปริมาณ โดยได้อธิบายถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ว่า เป็นประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 18-59 ปี โดยกำหนดขนาดตัวอย่างไว้ที่ 1,020 คน และทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการอ้างอิงจากงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องและปรับปรุงเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) และอธิบายถึง กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 5

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ในบทที่ 5 นี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ต้องการทราบความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ โดยกระบวนการวิเคราะห์จะประกอบด้วยการสรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์วิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) และการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Cluster analysis) การวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตกับทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา โดยมีเนื้อหารายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จากการสำรวจครั้งนี้มีทั้งสิ้น 1,044 ตัวอย่าง โดยหลังจากพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วทำให้มีข้อมูลในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 1,020 ตัวอย่าง ซึ่งมีคุณลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

จากตารางที่ 5-1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1020 ตัวอย่าง ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย 493 คน (ร้อยละ 48.33) และเพศหญิง 527 คน (ร้อยละ 51.62) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีอายุ 35-49 ปี (374 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20) รองลงมาคือ 25-34 ปี (308 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20)

ในส่วนของอาชีพหลักในปัจจุบัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานในระบบคิดเป็นจำนวน 574 คน (ร้อยละ 56.27) รองลงมาคือทำงานนอกระบบจำนวน 336 คน (ร้อยละ 32.94) และกำลังศึกษาอยู่จำนวน 94 คน (ร้อยละ 9.22) สำหรับระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 452 คน (ร้อยละ 44.31) รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 160 คน (ร้อยละ 15.69) และระดับมัธยมศึกษา 123 คน (ร้อยละ 12.06)

ตารางที่ 5.1 คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านเพศ อายุ อาชีพ และการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

	ชาย	หญิง	รวม
18-24 ปี	84	86	170
25-34 ปี	151	157	308
35-49 ปี	180	194	374
50-59 ปี	78	90	168
รวม	493	527	1,020

		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	493	48.33
	หญิง	527	51.67
อายุ	18-24 ปี	170	16.67
	25-34 ปี	308	30.20
	35-49 ปี	374	36.67
	50-59 ปี	168	16.47
	ไม่ได้ทำงาน	16	1.57
อาชีพหลักในปัจจุบัน	แรงงานในระบบ	574	56.27
	แรงงานนอกระบบ	336	32.94
	กำลังศึกษา	94	9.22

		จำนวน	ร้อยละ
สำเร็จการศึกษาสูงสุด	ประถมศึกษา	66	6.47
	มัธยมศึกษา	123	12.06
	อาชีวศึกษา	83	8.14
	ปริญญาตรี	452	44.31
	สูงกว่าปริญญาตรี	160	15.69
	อื่นๆ (อนุปริญญา)	1	0.10
	กำลังศึกษา	135	13.24

5.1.2 ลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อพิจารณาลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างแล้ว จากตารางที่ 5.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานะโสด จำนวน 565 คน (ร้อยละ 54.12) มีสถานภาพสมรส จำนวน 428 คน (ร้อยละ 41) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีบุตร คิดเป็นจำนวน 667 คน (ร้อยละ 62.93) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีบุตรนั้น พบว่าส่วนใหญ่มีบุตรคนเล็กอายุ 7-18 ปี (162 คน คิดเป็นร้อยละ 15.52) รองลงมาคือ อายุ 0-6 ปี (137 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12)

ในส่วนของรูปแบบที่พักอาศัยในปัจจุบันนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พำนักอาศัยในบ้านเดี่ยว จำนวน 470 คน (ร้อยละ 46.02) รองลงมาคือ พำนักอาศัยในทาวเฮาส์ จำนวน 162 คน (ร้อยละ 15.52) ส่วนที่เหลือ คือ พำนักอาศัยในห้องเช่า (147 คน คิดเป็นร้อยละ 14.08) ตึกแถว (134 คน คิดเป็นร้อยละ 12.84) และคอนโดมิเนียม (129 คน คิดเป็นร้อยละ 12.36) ตามลำดับ

ตารางที่ 5.2 คุณลักษณะด้านลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

		จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ สมรส	โสด	565	54.12
	สมรส	428	41.00
	หย่าร้าง	40	3.83
	ม่าย	11	1.05
อายุของบุตร คนเล็ก (ปี)	0-6 ปี	137	13.12
	7-18 ปี	162	15.52
	19-25 ปี	62	5.94
	26 ปี ขึ้นไป	24	2.30
	ไม่มีบุตร	657	62.93
	ไม่ตอบ	2	0.19

		จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบที่ พักอาศัย ในปัจจุบัน	ตึกแถว	134	12.84
	บ้านเดี่ยว	470	45.02
	ทาวเฮาส์	162	15.52
	คอนโดมิเนียม	129	12.36
	ห้องเช่า	147	14.08
	อื่นๆ (บ้านพักราชการ)	2	0.19
ไม่ตอบ	0	-	

5.2 การวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ

ในลำดับต่อมา คือ คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย คำถาม 28 ข้อ ดังตารางที่ 5.3 โดยมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.98 คะแนนไปจนถึง 4.28 คะแนน โดยข้อคำถามที่ได้รับการประเมินสูงสุด คือ “ประสบการณ์และความรู้ของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่มีความ” ได้รับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 คะแนน รองลงมา คือ “ผู้สูงอายุต้องการได้รับความสนใจมากกว่าคนทั่วไป” ได้รับคะแนนเฉลี่ยที่ 4.04 คะแนน

เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์และตีความผลลัพธ์จากการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุออกเป็นกลุ่มๆ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยในเบื้องต้นหลังจากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient) และค่า Communalities ของ คำถามทั้ง 28 ที่ตั้งเกณฑ์ว่าต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.400 แล้ว ได้พิจารณาตัดทอนข้อคำถามลงไป 6 ข้อ คำถาม ทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient) ของชุดคำถามที่เหลือ 22 ข้อ เท่ากับ 0.800 (ดังตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.3 ทักษะชีวิตที่มีต่อผู้สูงอายุ

	Mean	Std. Deviation
บางทีฉันพยายามหลีกเลี่ยงการสบตากับผู้สูงอายุเมื่อได้พบกับพวกเขา	2.25	.877
ฉันไม่ชอบเมื่อผู้สูงอายุพยายามเข้ามาคุยกับฉัน	2.21	.873
ฉันไม่สามารถคาดหวังว่าฉันจะคุยเรื่องที่น่าสนใจและซับซ้อนกับผู้สูงอายุได้	2.60	.871
เป็นสิ่งปกติที่ฉันจะรู้สึกหดหู่เวลาอยู่ใกล้กับผู้สูงอายุ	2.28	.900
ผู้สูงอายุไม่ควรได้รับความไว้วางใจให้ดูแลเด็กทารก	2.81	1.030
ผู้สูงอายุมักถูกมองว่ามีสุขภาพลักษณะส่วนตัวที่ไม่ดี (ความสะอาด)	2.80	.907
ผู้สูงอายุมักนำรำคาญ เพราะเล่าเรื่องเดียวกันซ้ำไปซ้ำมา	2.77	.943
ผู้สูงอายุบ่นมากกว่าคนทั่วไป	3.45	.908
ผู้สูงอายุมักปฏิเสธการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	3.22	.962
ผู้สูงอายุมักเจ้าระเบียบ	3.53	.864
ผู้สูงอายุมักไม่ยอมรับในความดกถอยของร่างกายตน	3.25	.912
การอยู่ท่ามกลางกลุ่มของผู้สูงอายุมักเป็นสิ่งที่น่าสนใจ	3.37	.750
ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง	3.60	.818
ผู้สูงอายุมักเป็นคนที่น่าสนใจ เพราะมีความเป็นตัวของตัวเองไม่ยึดติดกับกลุ่มใด	3.43	.792
ประสบการณ์และความรู้ของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่มีความ	4.28	.728
ผู้สูงอายุมีความตระหนี่ และชอบสะสมเงินหรือสิ่งของ	3.80	.840
ผู้สูงอายุไม่สนใจในการหาเพื่อนใหม่ พึงพอใจกับการคบหาเพื่อนที่คบกันมาหลายปี	3.49	.942
ผู้สูงอายุมักหมกมุ่นอยู่กับอดีต	3.59	.890
ผู้สูงอายุไม่มีความจำเป็นที่จะใช้ศูนย์กีฬาของชุมชน	1.98	.917
มันเป็นการดีที่สุดที่ผู้สูงอายุจะอยู่ในที่ที่ไม่รบกวนใคร	2.18	.970
ผู้สูงอายุมีความสุขมากที่สุดเมื่อได้อยู่กับคนที่มียุ่ใกล้เคียงกัน	3.67	.917
ผู้สูงอายุควรมีเพื่อนที่อยู่วัยเดียวกัน	3.01	1.045
ฉันไม่อยากไปงานแนะนำชมรมผู้สูงอายุ	2.90	.800
การฆ่าตัวตายของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่น่าสลดใจมากกว่าการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุ	2.65	1.232
ผู้สูงอายุน่าจะรู้สึกยินดีเมื่อได้รับการต้อนรับในงานสังคมของคนหนุ่มสาว	3.78	.825
มันเป็นเรื่องเศร้าที่ได้ยินเรื่องความทุกข์ยากของผู้สูงอายุในสังคม	3.88	.890
ฉันคงไม่อยากอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุคนใดคนหนึ่งนานนัก	2.49	.855
ผู้สูงอายุต้องการได้รับความสนใจมากกว่าคนทั่วไป	4.04	.783

ปัจจัยที่ 1	หลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly)
ปัจจัยที่ 2	ผู้สูงอายุไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Inability to Accept Change)
ปัจจัยที่ 3	ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy)
ปัจจัยที่ 4	ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable)
ปัจจัยที่ 5	ผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past)
ปัจจัยที่ 6	ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated)
ปัจจัยที่ 7	ผู้สูงอายุควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group)

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละปัจจัยที่คำนวณโดยการหาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามที่อยู่ในปัจจัยเดียวกันสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 5.5 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุว่าเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable) (ค่าเฉลี่ย = 3.670) แต่ก็มีทัศนคติในเชิงลบที่ว่าผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past) (ค่าเฉลี่ย = 3.627) ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Inability to Accept Change) (ค่าเฉลี่ย = 3.363) และควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group) (ค่าเฉลี่ย = 3.340) ตามลำดับ

ตารางที่ 5.5 ค่าเฉลี่ยของ 7 ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ

	ค่าเฉลี่ย
หลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly)	2.335
ผู้สูงอายุไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Inability to Accept Change)	3.363
ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy)	2.793
ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable)	3.670
ผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past)	3.627
ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated)	2.080
ผู้สูงอายุควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group)	3.340

ตารางที่ 5.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเครื่องมือประเมินวิถีชีวิต

	1	2	3	4	5	6	7	Communalities
ฉันมีชุดแต่งกายแบบทันสมัยล่าสุด	.823							.338
ฉันเลือกแต่งกายตามแฟชั่นมากกว่าแต่งกายตามสบาย	.770							.714
ฉันเปลี่ยนทรงผมตามสมัยนิยมบ่อย ๆ	.654							.650
ฉันชอบไปงานสังสรรค์ ปาร์ตี้ ที่มีเสียงดนตรีและการสนทนา	.603							.558
ฉันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเพื่อนในการซื้อของ	.494							.414
การแต่งกายให้ดูดีเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของฉัน	.462							.424
ฉันมักขอคำแนะนำจากเพื่อน ๆ เกี่ยวกับยี่ห้อของสินค้าที่จะซื้อ	.393	.374						.369
ฉันเชื่อว่าการเปรียบเทียบราคาสินค้าหลาย ๆ แห่งก่อนซื้อสามารถประหยัดเงินได้เยอะมาก		.793						.663
ฉันตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อเสมอไม่ว่าสินค้านั้นจะมีราคา多么น้อยเพียงใด		.740						.581
ฉันแสวงหาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จัดรายการพิเศษก่อนเสมอ		.556						.409
ฉันใช้เวลามากในการพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับสินค้าและยี่ห้อ	.414	.489						.514
ฉันคิดว่าฉันมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าคนอื่น			.793					.667
ฉันคิดว่าฉันมีความสามารถหลายด้าน			.788					.660
ฉันชอบให้คนมองเห็นว่าฉันเป็นผู้มีอำนาจ	.385		.610					.522
ฉันเป็นคนที่ไม่ต้องพึ่งพาใคร			.543					.345
เพื่อน ๆ มักขอคำปรึกษาจากฉัน			.349					.350
ระหมัดกึ่งสำเร็จรูป หรือปลากระป๋อง มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของฉัน				.810				.705
ฉันยอมรับรสชาติและบริโภคอาหารกึ่งสำเร็จรูป				.730				.610
ฉันทานระหมัดกึ่งสำเร็จรูป หรือปลากระป๋อง อย่างน้อย 1 มื้อต่อวัน				.728				.653
ฉันเป็นสมาชิกมูลนิธิและเข้าร่วมงานสม่ำเสมอ			.315		.668			.607
ฉันชอบทำงานโครงการเพื่อชุมชน					.642			.496
ฉันร่วมกิจกรรมรณรงค์ทางสังคมและการเมือง เช่น การเลือกตั้งอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น					.634			.507
ฉันพยายามจัดบ้านเพื่อให้บุคคลใกล้ชิดที่อยู่ด้วยกันมีความสุขสบาย		.303			.450			.354
เมื่อบุคคลใกล้ชิดที่อยู่ด้วยกันป่วยหนักฉันยอมทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างได้เพื่อดูแลเขา						.806		.668
บุคคลใกล้ชิดที่อยู่ด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตฉัน						.739		.600
ฉันดื่มเฉพาะเครื่องดื่มที่มีไขมันหรือน้ำตาลต่ำ							.793	.697
ฉันชอบบริโภคอาหารที่มีแป้ง ไขมัน และน้ำตาลต่ำ							.770	.625
Rotation Sums of Squared Loadings	3.205	2.319	2.250	2.158	1.781	1.524	1.464	14.701
% of Variance	11.871	8.590	8.333	7.992	6.598	5.644	5.422	54.450
Cronbach's Alpha	.770	.670	.671	.731	.539	.519	.559	.825

หมายเหตุ ตารางไม่ได้แสดงค่าน้ำหนักปัจจัยที่มีค่าต่ำกว่า 0.3

ทั้งนี้ หลังจากพิจารณาข้อคำถามที่เป็นองค์ประกอบของทั้ง 7 ปัจจัยแล้ว สามารถตั้งชื่อปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัยได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1	แฟชั่นและงานสังสรรค์	Fashion and Party Conscious
ปัจจัยที่ 2	เปรียบเทียบและใส่ใจราคา	Price Comparison and Concern
ปัจจัยที่ 3	ความเป็นผู้นำ	Leadership Oriented
ปัจจัยที่ 4	การใช้ชีวิตเร่งรีบ	Fast Pace Living
ปัจจัยที่ 5	ใส่ใจชุมชน	Community Concern
ปัจจัยที่ 6	การใส่ใจบุคคลใกล้ชิด	Immediate Member Concern
ปัจจัยที่ 7	การควบคุมน้ำหนัก	Weight Concern

ผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยของสมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย และคณะ (2554) ที่สามารถสกัดปัจจัยได้ 8 ปัจจัย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 7 ปัจจัยดังที่สามารถสกัดได้จากงานวิจัยนี้ มีเพียงปัจจัยที่ 8 ประเด็นด้านการคล้อยตามความคิดเห็นกลุ่ม (Friend Oriented) ที่ข้อคำถามต่างๆ ในปัจจัยนี้ถูกสกัดกระจายไปยังปัจจัยอื่นๆ ได้แก่

- “ฉันมักขอคำแนะนำจากเพื่อน ๆ เกี่ยวกับยี่ห้อของสินค้าที่จะซื้อ”
- “ฉันใช้เวลามากในการพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับสินค้าและยี่ห้อ” และ
- “ฉันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเพื่อนในการซื้อของ”

สาเหตุที่ผลลัพธ์ที่ได้ออกมาแตกต่างกันนั้น อาจเป็นผลมาจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยทั้ง 2 ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยของสมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย และคณะ (2554) คือ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 39-59 ปี ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 18-59 ปี ซึ่งกลุ่มคนที่มีช่วงวัยแตกต่างกันอาจมีการให้ความสำคัญหรือการจัดระเบียบความคิดที่แตกต่างกันได้

5.3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของชุดคำถามด้านวัฒนธรรม

ในลักษณะเดียวกันกับการวิเคราะห์ชุดคำถามด้านวิถีชีวิต คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของชุดคำถามด้านวัฒนธรรม จำนวน 17 ข้อ ซึ่งในเบื้องต้นสามารถคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของคำถามทั้งหมดได้เท่ากับ 0.765 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุดคำถามนี้มีความน่าเชื่อถือสามารถทำการวิเคราะห์ต่อไป ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) ได้

ในขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้จะใช้วิธีการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ด้วยการแปลงสู่สภาพปกติแบบไคเซอร์ (Varimax with Kaiser Normalization) พบว่า ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin มีค่าเท่ากับ 0.808 และควรกำหนดจำนวนปัจจัยไว้ที่ 5 กลุ่ม ดังตารางที่ 5.7 โดยมีค่าร้อยละของความ

แปรปรวนรวมที่อธิบายได้ (Total Variance Explained) เท่ากับ 54.302 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบักของแต่ละปัจจัยระหว่าง 0.545 ถึง 0.703 ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้

ตารางที่ 5.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเครื่องมือประเมินด้านวัฒนธรรม

	1	2	3	4	5	Communalities
ฉันเป็นคนประหยัดมัธยัสถ์	.765					.599
ฉันอดทนไม่เสวยสุขในปัจจุบันเพื่อเสวยสุขในอนาคต	.692					.502
ฉันออมเงินเพื่ออนาคต	.630					.483
คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมในอนาคตเป็นสิ่งจำเป็น		.788				.656
การวางแผนอนาคตอย่างรอบคอบเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน		.665				.595
ฉันพยายามทำทุกอย่างอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต	.397	.582				.573
ฉันทำงานหนักอย่างต่อเนื่องเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต	.371	.477				.430
ฉันคิดว่าผู้จัดการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในแผนกที่ตนบริหาร			.696			.564
ฉันยินดีที่จะประนีประนอมเพื่อความปรองดองของกลุ่ม			.634			.459
ความคิดเห็นที่แตกต่างในองค์กรเป็นสิ่งที่ดี			.547			.372
การให้ความสำคัญแต่ละบุคคลในทีมงานเป็นสิ่งสำคัญ			.510	.455		.527
กฎข้อบังคับขององค์กรเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามตลอดเวลา				.776		.640
การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร				.759		.671
ฉันชอบชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง					.652	.521
การเป็นผู้นำในการทำงานกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน				.406	.644	.614
การพบปะผู้คนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน		.337			.640	.595
ฉันสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ดังที่ฉันตั้งใจไว้	.358				.468	.431
Rotation Sums of Squared Loadings	1.947	1.927	1.843	1.813	1.700	9.231
% of Variance	11.455	11.337	10.844	10.665	10.002	54.302
Cronbach's Alpha	.591	.654	.614	.703	.545	.765

หมายเหตุ ตารางไม่ได้แสดงค่าน้ำหนักปัจจัยที่มีค่าต่ำกว่า 0.3

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อคำถามในแต่ละปัจจัยแล้ว สามารถตั้งชื่อของแต่ละปัจจัยได้ดังนี้

ปัจจัยที่ 1	การประหยัดเพื่ออนาคต	Saving for Future
ปัจจัยที่ 2	การวางแผนทำงานเพื่ออนาคต	Planning for Better Future Quality of Live
ปัจจัยที่ 3	ความประนีประนอม	Compromise
ปัจจัยที่ 4	การปฏิบัติตามกฎระเบียบ	Regulatory Compliance
ปัจจัยที่ 5	ความมีอิสระไม่พึ่งพาคนอื่น	Independence

ผลลัพธ์การวิเคราะห์ปัจจัยในงานวิจัยนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยของสมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลักษณ์และคณะ (2554) ที่สามารถสกัดปัจจัยได้เพียง 3 ปัจจัย ในขณะที่งานวิจัยนี้สามารถสกัดปัจจัยได้ 5 ปัจจัย ซึ่งเกิดจากการกระจายปัจจัยเดิมแยกออกมา กล่าวปัจจัยด้านการคำนึงถึงผลระยะยาวได้ถูกแยกออกมาเป็น ปัจจัยการออมเพื่ออนาคต และปัจจัยการวางแผนเพื่ออนาคต และปัจจัยด้านการประนีประนอมได้ แยกเป็นความประนีประนอมและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งทำให้เห็นรายละเอียดของปัจจัยมากขึ้น และอาจเป็นผลมาจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันระหว่างงานวิจัยทั้ง 2 เช่นเดียวกันกับกรณีของการวิเคราะห์วิถีชีวิต

5.4 การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มด้วยเกณฑ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรม

การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์การเข้ากลุ่ม (Cluster Analysis) เพื่อทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามรูปแบบวิถีชีวิตและแนวคิดด้านวัฒนธรรม โดยปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์การเข้ากลุ่มนี้ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลักในปัจจุบัน วิถีชีวิตและแนวคิดด้านวัฒนธรรม

ทั้งนี้ข้อมูลด้านวิถีชีวิตและแนวคิดด้านวัฒนธรรม ที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้น คือ ปัจจัยด้านวิถีชีวิต 7 ปัจจัยและปัจจัยวัฒนธรรม 5 ปัจจัยที่เป็นผลลัพธ์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยทำการคำนวณค่าคะแนนปัจจัย (Factor Score) ของแต่ละปัจจัยด้วยวิธีถดถอย (Regression) และปรับค่าคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวให้เป็นค่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Means Score: z-score) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมของทั้งกลุ่มตัวอย่างเป็น 0 และหน่วยตัวอย่างที่แสดงค่าเฉลี่ยเป็นบวก หมายถึง หน่วยตัวอย่างนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนั้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และในทางกลับกัน หน่วยตัวอย่างที่แสดงค่าเฉลี่ยเป็นลบ หมายถึง หน่วยตัวอย่างนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์การเข้ากลุ่ม (Cluster Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์การเข้ากลุ่มแบบสองขั้น (Two-step Cluster Component) สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,020 คน ออกเป็น 16 กลุ่มย่อย โดยที่เมื่อพิจารณาคูณลักษณะทางสังคมประชากรศาสตร์ของกลุ่มจำแนกทั้ง 16 กลุ่ม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแล้ว สามารถจัดรวมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 16 กลุ่มได้เป็น 7 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มพนักงานหญิง กลุ่มพนักงานชาย กลุ่มประชากรทำงานอิสระ กลุ่มผู้เริ่มทำงาน กลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง และกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ โดยกลุ่มจำแนกแต่ละกลุ่มมีลักษณะต่างๆ รวมถึงทัศนคติต่อผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงเป็นค่าเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Means Score: z-score) เนื่องจากเป็นผลลัพธ์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) และระดับการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้สูงอายุ ดังนี้

5.4.1 กลุ่มนักศึกษา

กลุ่มประชากรหลักกลุ่มแรกที่จะกล่าวถึงนี้ คือ กลุ่มนักศึกษา ซึ่งจะแบ่งแยกได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มนักศึกษาชาย (Male College Student) และกลุ่มนักศึกษาหญิง (Female College Student) โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีอายุไม่เกิน 25 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า โดยในขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ และไม่มีรายได้ประจำ

ในส่วนของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมถึงทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุนั้น พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันในรายละเอียด ดังนี้

- กลุ่มนักศึกษาชาย

จากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Means Score: z-score) ของปัจจัยด้านต่างๆ พบว่า กลุ่มนักศึกษาชายมีวิถีชีวิตเร่งรีบ (Fast Pace Living) โดยมีคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานเท่ากับ 0.467 มีความประนีประนอมคล้อยตามกลุ่ม (Compromise) ที่คะแนน 0.112 ไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ (Regulatory Compliance) โดยมีค่าคะแนนติดลบที่ -0.333 คะแนน และไม่ค่อยใส่ใจกิจกรรมเพื่อสังคม (Social Activities) เท่ากับ -0.258 คะแนน

สำหรับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มนักศึกษาชายคิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่กับกลุ่มวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group, z-score = 0.261) มีความคิดที่จะหลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly, z-score = 0.236) แต่ไม่คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่เก็บตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past, z-score = -0.245)

เมื่อพิจารณาการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแล้ว พบว่า กลุ่มนักศึกษาชายพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะกับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.03) แต่ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทั่วไปทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน (ค่าเฉลี่ย = 4.26)

ตารางที่ 5.8 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มนักศึกษา

		นักศึกษาชาย	นักศึกษาหญิง
Size		47	49
เพศ	ชาย	47	0
	หญิง	0	49
อายุ	18-24 ปี	43	44
	25-34 ปี	4	2
	35-49 ปี	0	2
	50-59 ปี	0	1
อาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน	ไม่ได้ทำงาน	0	2
	แรงงานในระบบ	0	0
	แรงงานนอกระบบ	1	1
	กำลังศึกษา	46	46
ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ	ไม่มีรายได้ประจำ	46	48
	น้อยกว่า 15,000 บาท	0	1
	15,000 – 24,999 บาท	0	0
	25,000 – 44,999 บาท	0	0
	45,000 – 64,999 บาท	0	0
	>= 65,000 บาท	1	0
จบการศึกษาระดับ	ประถมศึกษา	0	0
	มัธยมศึกษา	0	3
	อาชีวศึกษา	0	1
	ปริญญาตรี	2	1
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	1
	กำลังศึกษา	44	43

ตารางที่ 5.9 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มนักศึกษา

		นักศึกษาชาย	นักศึกษาหญิง
ปัจจัยด้านวิถีชีวิต	Price Comparison and Concern	.083	.609
	Leadership Oriented	-.070	-.378
	Fast Pace Living	.476	.374
	Community Concern	-.258	-.113
	Immediate Member Concern	-.155	.159
	Weight Concern	-.149	-.054
	Fashion & Party Conscious	.019	.344
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	Saving for Future	-.073	.104
	Planning for Better Future Quality of Live	-.168	-.075
	Compromise	.112	.294
	Regulatory Compliance	-.333	-.066
	Independence	.072	.033
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	Aversion to Elderly	.236	.001
	Inability to Accept Change	.101	.216
	Unhygienic & Untrustworthy	-.058	.010
	Interesting & Knowledgeable	-.072	.062
	Secluded & Living in the Past	-.245	-.065
	Separated	-.177	.145
	Remained with Same Age Group	.261	.118

- กลุ่มนักศึกษาหญิง

ในส่วนของกลุ่มนักศึกษาหญิง พบว่า ชอบเปรียบเทียบและใส่ใจราคา (Price Comparison and Concern, z-score = 0.609) ใช้ชีวิตรีบเร่ง (Fast Pace Living, z-score = 0.374) ใส่ใจแฟชั่นและการสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = 0.344) และมีความประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.294) แต่ขาดความเป็นผู้นำ (Leadership, z-score = -0.378)

กลุ่มนักศึกษาหญิงนี้มีทัศนคติต่อผู้สูงอายุต่างจากกลุ่มนักศึกษาชาย โดยคิดว่าผู้สูงอายุไม่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ (Inability to Accept Change, z-score = 0.216) ควรถูกแยกจากคนทั่วไป (Separated, z-score = 0.145) และควรอยู่ร่วมเฉพาะกับกลุ่มคนในวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group, z-score = 0.118)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มนักศึกษาหญิงมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มนักศึกษาชาย คือ พอใจในการมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะกับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.29) และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน (ค่าเฉลี่ย = 4.35) นอกจากนี้ยัง ยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.12) และยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.00)

ตารางที่ 5.10 ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มนักศึกษา

		นักศึกษาชาย	นักศึกษาหญิง			นักศึกษาชาย	นักศึกษาหญิง	
ท่านทำงานมาแล้วทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ทำงาน)	กำลังศึกษา	41	39	สถานภาพสมรส	โสด	46	42	
	ไม่เกิน 2 ปี	3	6		สมรส	1	7	
	3-5 ปี	1	2		หย่าร้าง	0	0	
	6-10 ปี	1	0		ม้าย	0	0	
	11-20 ปี	0	1		อายุของบุตรคนเล็ก (ปี)	0-3 ปี	0	3
	20 ปีขึ้นไป	0	1			4-6 ปี	0	0
	ไม่ตอบ	1	0			7-12 ปี	0	0
รูปแบบที่พักอาศัยในปัจจุบัน	ตึกแถว	10	6	13-19 ปี		0	2	
	บ้านเดี่ยว	19	30	20-24 ปี		0	0	
	ทาวเฮาส์	6	5	25 ปีขึ้นไป	0	0		
	คอนโดมิเนียม	3	2	ไม่มีบุตร	47	44		
	ห้องเช่า	8	6	ไม่ตอบ	0	0		
	อื่นๆ (บ้านพักราชการ)	1	0					

ตารางที่ 5.11 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มนักศึกษา

	นักศึกษาชาย	นักศึกษาหญิง
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.03	4.29
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.88	3.78
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.42	3.46
ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.57	3.88
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.70	3.82
ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.26	4.35
ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ	3.32	3.53
ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.49	3.84
ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	3.85	4.12
ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	3.89	4.00

จากผลการวิจัยข้างต้น พบว่า กลุ่มนักศึกษาหญิงมีทัศนคติในทางลบต่อผู้สูงอายุมากกว่านักศึกษาชาย แต่กลับมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาหญิงมีความประนีประนอมสูงกว่านักศึกษาชาย จึงยอมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากกว่า แม้ว่าที่จริงแล้วไม่ได้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ

5.4.2 กลุ่มพนักงานหญิง

กลุ่มเพศหญิงทำงานในระบบนี้ สามารถจำแนกได้เป็น 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี (Female Office Worker Experienced 3-5 Years) กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี (Female Office Worker Experienced 6-10 Years) กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับกลาง (Female Middle Manager) กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับสูง (Female Executive) และกลุ่มพนักงานหญิงอาวุโส (Female Senior Office Worker) โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.12 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานหญิง

	กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี	กลุ่มพนักงานหญิงผู้เริ่มทำงานตอนปลาย	กลุ่มพนักงานหญิงบริหารระดับกลาง	กลุ่มพนักงานหญิงบริหารระดับบน	กลุ่มพนักงานหญิงอาวุโส
Size	53	36	61	57	49
เพศ	ชาย	0	0	0	2 ²
	หญิง	53	36	61	47
อายุ	18-24	1	2	1	0
	25-34	50	33	13	0
	35-49	2	0	47	0
	50-59	0	1	0	49
อาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน	ไม่ได้ทำงาน	0	1	1	0
	แรงงานในระบบ	34	33	57	51
	แรงงานนอกระบบ	19	2	3	6
	กำลังศึกษา	0	0	0	0
ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ	ไม่มีรายได้ประจำ	6	1	1	0
	น้อยกว่า 15,000 บาท	3	2	1	0
	15,000 – 24,999 บาท	42	0	30	6
	25,000 – 44,999 บาท	0	33	0	17
	45,000 – 64,999 บาท	0	0	26	18
	>= 65,000 บาท	2	0	3	16
จบการศึกษาในระดับ	ประถมศึกษา	0	0	0	0
	มัธยมศึกษา	0	0	0	3
	อาชีวศึกษา	1	1	0	10
	ปริญญาตรี	41	25	59	0
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	0	1	44
	อื่นๆ (อนุปริญญา)	0	0	0	0
	กำลังศึกษา	11	10	1	0

² การวิเคราะห์เพื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้ปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประชากรศาสตร์ ดังนั้นจึงอาจมีตัวอย่างบางตัวอย่างที่ถูกจำแนก แตกต่างไปจากสถานภาพเพศจริงได้

ตารางที่ 5.13 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานหญิง

	กลุ่มพนักงานหญิง ทำงาน 3-5 ปี	กลุ่มพนักงานหญิง ผู้เริ่มทำงาน ตอนปลาย	กลุ่มพนักงานหญิง บริหารระดับ กลาง	กลุ่มพนักงานหญิง บริหาร ระดับบน	กลุ่มพนักงานหญิง อาวุโส
ปัจจัยด้านวิถีชีวิต					
Price Comparison and Concern	.57	.997	-.213	-.234	-.107
Leadership Oriented	-.109	.005	-.235	-.138	-.452
Fast Pace Living	.013	.053	.023	-.562	-.641
Community Concern	-.043	-.305	-.539	-.058	.287
Immediate Member Concern	-.116	.059	-.149	.288	-.010
Weight Concern	-.101	.147	.139	.079	.077
Fashion & Party Conscious	.296	.067	-.284	-.216	-.268
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม					
Saving for Future	.061	-.113	-.186	-.287	-.102
Planning for Better Future	.410	.260	-.400	-.255	-.079
Quality of Live					
Compromise	.135	.145	-.081	.348	.034
Regulatory Compliance	.180	.203	.019	.273	.056
Independent	.133	-.282	-.429	-.369	-.590
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ					
Aversion to Elderly	-.111		.069	-.248	-.190
Inability to Accept Change	-.105	-.108	-.021	-.091	
Unhygienic & Untrustworthy	-.201	-.014	-.011	.067	.201
Interesting & Knowledgeable	.251	-.192	-.219	.083	.325
Secluded & Living in the Past	.214	.305	-.171	-.064	-.016
Separated	-.052	-.029	-.155		.069
Remained with Same Age Group	.041	.137	.189		.004

ตารางที่ 5.14 ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มพนักงานหญิง

		กลุ่มพนักงานหญิง ผู้เริ่มทำงาน ตอนต้น	กลุ่มพนักงานหญิง ผู้เริ่มทำงาน ตอนปลาย	กลุ่มพนักงานหญิง บริหารระดับ กลาง	กลุ่มพนักงานหญิง บริหาร ระดับบน	กลุ่มพนักงานหญิง อาวุโส
ท่าน ทำงาน มาแล้ว ทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ ทำงาน)	กำลังศึกษา	0	0	1	0	1
	ไม่เกิน 2 ปี	11	8	2	0	0
	3-5ปี	19	9	5	1	1
	6-10 ปี	17	13	15	8	0
	11-20 ปี	5	5	22	23	1
	20ปีขึ้นไป	1	1	16	24	44
	ไม่ตอบ	0	0	0	1	2
รูปแบบที่ พักอาศัย ในปัจจุบัน	ตึกแถว	3	5	11	5	5
	บ้านเดี่ยว	24	14	25	36	26
	ทาวเฮาส์	9	4	7	11	13
	คอนโดมิเนียม	6	5	16	4	3
	ห้องเช่า	11	8	2	1	2
	อื่นๆ (บ้านพักราชการ)	0	0	0	0	0
สถานภาพ สมรส	โสด	40	26	44	28	20
	สมรส	12	8	16	27	23
	หย่าร้าง	0	1	0	2	4
	ม้าย	1	1	1	0	2
อายุของ บุตรคนเล็ก (ปี)	0-3 ปี	8	3	5	3	0
	4-6 ปี	1	2	3	2	0
	7-12 ปี	1	0	2	2	3
	13-19 ปี	1	1	5	6	7
	20-24 ปี	0	0	0	4	8
	25 ปีขึ้นไป	0	0	0	3	9
	ไม่มีบุตร	42	30	46	37	22
	ไม่ตอบ	0	0	0	0	0

• กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี

กลุ่มพนักงานหญิงนี้ มีอายุ 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานทั้งในระบบและนอกระบบ รายได้ 15,000-24,999 บาท พำนักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยวหรือบ้านเช่า ส่วนใหญ่เป็นคนที่ชอบเปรียบเทียบและใส่ใจราคา (Price Comparison and Concern, z-score = 0.573) ใส่ใจแฟชั่นและการสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = 0.296) มีการวางแผนเพื่ออนาคต (Planning for Better Future Quality of Live, z-score = 0.410) อยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = 0.180) มีความประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.135) และมีความอิสระ (Independent, z-score = 0.133)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีทัศนคติต่อผู้สูงอายุค่อนข้างดี คือ คิดว่าผู้สูงอายุเป็นที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable, z-score = 0.251) ไม่คิดว่าผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่แย่และไว้ใจไม่ได้ (Unhygienic & Untrustworthy, z-score = -0.201) ไม่คิดหลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly, z-score = -0.111) คิดว่าผู้สูงอายุยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ (Inability to Accept Change, z-score = -0.105) แต่ก็ยังมีความคิดว่าผู้สูงอายุชอบเก็บตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีตอยู่บ้าง (Secluded & Living in the Past, z-score = 0.214)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มพนักงานหญิงนี้มีพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.21) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.40) ยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.04) และยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.09)

- กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี

กลุ่มพนักงานหญิงนี้ มีอายุประมาณ 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานทั้งในระบบรายได้ 25,000-44,999 บาท พำนักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว เป็นคนเปรียบเทียบและใส่ใจราคาสินค้า (Price Comparison and Concern, z-score = 0.399) ไม่ค่อยใส่ใจกิจกรรมช่วยเหลือสังคมต่างๆ (Community Concern, z-score = -0.305) ให้ความสำคัญเรื่องการควบคุมน้ำหนัก (Weight Concern, z-score = 0.147) มีการวางแผนชีวิตในอนาคต (Planning for Better Future Quality of Live, z-score = 0.260) อยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = 0.203) มีความประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.145) แต่ไม่ออมเงินเพื่ออนาคต (Saving for Future, z-score = -0.113) และไม่มีความคิดเป็นของตนเอง (Independent, z-score = -0.282)

กลุ่มพนักงานหญิงนี้มีทัศนคติต่อผู้สูงอายุดีน้อยกว่ากลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี คือ ไม่หลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly, z-score, z-score = -0.319) และคิดว่าผู้สูงอายุสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ (Inability to Accept Change, z-score, z-score = -0.108) แต่คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past, z-score = 0.305) คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนไม่น่าสนใจและไม่มีความรู้ (Interesting & Knowledgeable, z-score = -0.192) และควรอยู่ร่วมกับคนวัยเดียวกันเท่านั้น (Remained with Same Age Group, z-score = 0.137)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มพนักงานหญิงนี้พอใจในการมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะกับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.61) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.31) ยินดีอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.08) ยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.06) ยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.03) และยินดีเสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.03)

- กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับกลาง

กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับกลางนี้ มีอายุประมาณ 35-49 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานในระบบ รายได้ 45,000-64,999 บาท ส่วนใหญ่ทำงานมาแล้วมากกว่า 6 ปี พำนักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยวหรือ คอนโดมิเนียม คนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตในเชิงลบเกือบทุกประเด็น

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนไม่น่าสนใจและไม่มีความรู้ (Interesting & Knowledgeable, z-score = -0.219) และคิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่ร่วมกับคนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group, z-score = 0.189) แต่ไม่คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past, z-score = -0.171) และไม่คิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated, z-score = -0.155)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มบริหารหญิงระดับกลางมีพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.36) และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.16)

- กลุ่มบริหารหญิงระดับสูง

กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับสูงนี้ จะมีอายุ 35-59 ปี การศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ทำงานในระบบ รายได้ตั้งแต่ 25,000 - 65,000 บาทขึ้นไป คนกลุ่มนี้มีอายุงานมากกว่า 10 ปี พำนักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว สถานภาพสมรสทั้งหนึ่ง มีวิถีชีวิตในเชิงลบในทุกประเด็น ยกเว้น เรื่องการให้ความสำคัญกับเพื่อนและครอบครัว (Immediate Member Concern, z-score, z-score = 0.288) ความประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.348) และการอยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = 0.273)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ไม่คิดหลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly, z-score = -0.248) ไม่คิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่ร่วมกับคนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group, z-score = -0.465) และไม่คิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated, z-score = -0.306)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับสูงนี้พอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.37) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.16) ยินดีอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.06) และยินดีเสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.02)

ตารางที่ 5.15 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานหญิง

	กลุ่มพนักงานหญิง ผู้เริ่มทำงาน ตอนต้น	กลุ่มพนักงานหญิง ผู้เริ่มทำงาน ตอนปลาย	กลุ่มพนักงานหญิง บริหารระดับ กลาง	กลุ่มพนักงานหญิง บริหาร ระดับบน	กลุ่มพนักงานหญิง อาวุโส
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.21	4.61	4.36	4.37	4.41
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.57	3.80	3.29	3.96	3.87
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.23	3.43	3.33	3.56	3.35
ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.79	4.03	3.79	3.91	3.94
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.79	4.03	3.80	4.02	4.02
ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่ผมเห็น	4.40	4.31	4.16	4.16	4.27
ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.64	3.72	3.41	3.68	3.78
ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.89	3.94	3.64	3.75	3.84
ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	4.04	4.08	3.89	4.11	4.00
ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	4.09	4.06	3.74	3.91	3.98

• กลุ่มพนักงานหญิงอาวุโส

กลุ่มพนักงานหญิงอาวุโสนี้มีอายุประมาณ 50 - 59 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานทั้งในระบบ รายได้ตั้งแต่ 45,000 - 65,000 บาทขึ้นไป คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีอายุงานมากกว่า 20 ปี สถานภาพส่วนใหญ่สมรส และพำนักอยู่บ้านเดี่ยว ผู้ที่มีบุตรส่วนใหญ่จะมีบุตรคนเล็กอายุมากกว่า 7 ปี วิถีชีวิตในเชิงลบค่อนข้างมากในเกือบทุกประเด็น ยกเว้น เรื่องของการทำกิจกรรมเพื่อสังคม (Community Concern = 0.287)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ คิดว่าผู้สูงอายุสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ (Inability to Accept Change, z-score = -0.329) คิดว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable, z-score = 0.325) และไม่หลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly, z-score = -0.190) แต่คิดว่าผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy, z-score = 0.201)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ นั้น พบว่า กลุ่มพนักงานหญิงบริหารอาวุโส มีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.41) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่ผมเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.27) ยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.00) และยินดีเสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.02)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จึงสรุปได้ว่ากลุ่มพนักงานหญิงในระบบส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ โดยเมื่ออายุยิ่งสูงมากขึ้นจะมีระดับของปฏิสัมพันธ์ที่สูงมากขึ้น อาจเป็นเพราะว่ามีความเข้าอกเข้าใจผู้สูงอายุมากขึ้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับกลางเพียงกลุ่มเดียวที่มีทัศนคติที่เป็นลบต่อผู้สูงอายุ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้บริหารหญิงกลุ่มนี้มีความต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่ต้องทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ที่อาวุโสกว่า จึงอาจส่งผลถึงพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น

5.4.3 กลุ่มพนักงานชายและเจ้าของบริษัทชาย

กลุ่มต่อไปคือกลุ่มพนักงานและเจ้าของบริษัทชาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายที่สามารถจำแนกย่อยได้เป็น 3 กลุ่มย่อย โดยมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มพนักงานโรงงานและธุรการชาย (Male Blue Collar & Clerk) กลุ่มพนักงานชาย (Male Office Worker) และกลุ่มผู้บริหารชายและเจ้าของบริษัท (Male Executive & Company Owner) โดยมีคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 5.16 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานและเจ้าของบริษัทชาย

		พนักงานโรงงาน และธุรการชาย	พนักงานชาย ระดับกลาง	ผู้บริหารชายและ เจ้าของบริษัท
	Size	46	93	104
เพศ	ชาย	45	93	97
	หญิง	1	0	7 ³
อายุ	18-24	0	1	0
	25-34	16	67	3
	35-49	22	13	76
	50-59	8	12	25
อาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน	ไม่ได้ทำงาน	0	2	0
	แรงงานในระบบ	46	83	64
	แรงงานนอกระบบ	0	8	40
	กำลังศึกษา	0	0	0
ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ	ไม่มีรายได้ประจำ	0	2	6
	น้อยกว่า 15,000 บาท	22	2	3
	15,000 - 24,999 บาท	15	37	3
	25,000 - 44,999 บาท	5	41	0
	45,000 - 64,999 บาท	2	5	39
	>= 65,000 บาท	2	6	53
จบการศึกษาระดับ	ประถมศึกษา	4	0	0
	มัธยมศึกษา	14	0	0
	อาชีวศึกษา	21	1	0
	ปริญญาตรี	2	88	68
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0	34
	อื่นๆ (อนุปริญญา)	1	0	0
	กำลังศึกษา	3	4	2

³ การวิเคราะห์เพื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้ปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประชากรศาสตร์ ดังนั้นจึงอาจมีตัวอย่างบางตัวอย่างที่ถูกจำแนก แตกต่างไปจากสถานการณ์เพศจริงได้

ตารางที่ 5.17 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานและเจ้าของบริษัทชาย

		พนักงาน โรงงานและ ธุรกิจชาย	พนักงานชาย ระดับกลาง	ผู้บริหารชายและ เจ้าของบริษัท
ปัจจัยด้าน วิถีชีวิต	Price Comparison and Concern	.028	.158	.074
	Leadership Oriented	-.004	.111	.337
	Fast Pace Living	.139	-.222	-.137
	Community Concern	.416	-.231	-.077
	Immediate Member Concern	-.321	.140	-.072
	Weight Concern	.222	-.204	.020
	Fashion & Party Conscious	-.172	.116	-.296
ปัจจัยด้าน วัฒนธรรม	Saving for Future	.102	.027	-.027
	Planning for Better Future Quality of Live	-.085	.205	-.168
	Compromise	-.043	.374	.168
	Regulatory Compliance	-.095	.272	.256
	Independent	.235	.031	.282
ทัศนคติต่อ ผู้สูงอายุ	Aversion to Elderly	.187	-.046	-.179
	Inability to Accept Change	-.156	-.023	-.161
	Unhygienic & Untrustworthy	-.105	-.297	.116
	Interesting & Knowledgeable	-.160	.036	-.047
	Secluded & Living in the Past	.138	-.133	-.026
	Separated	.380	-.192	-.187
	Remained with Same Age Group	-.023	.043	-.144

ตารางที่ 5.18 ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มพนักงานและเจ้าของบริษัทชาย

		พนักงาน โรงงาน และ ธุรกิจ ชาย	พนักงาน ชาย	ผู้บริหาร ชายและ เจ้าของ บริษัท			พนักงาน โรงงาน และ ธุรกิจ ชาย	พนักงาน ชาย	ผู้บริหาร ชายและ เจ้าของ บริษัท
ท่านทำงาน มาแล้วทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ ทำงาน)	กำลังศึกษา	0	2	0	สถานภาพ สมรส	โสด	15	64	25
	ไม่เกิน 2 ปี	4	15	0		สมรส	26	29	76
	3-5 ปี	5	15	0		หย่าร้าง	5	0	3
	6-10 ปี	14	35	13		ม้าย	0	0	0
	11-20 ปี	16	13	42	อายุของ บุตรคน เล็ก (ปี)	0-3 ปี	8	6	10
	20 ปีขึ้นไป	7	13	49		4-6ปี	5	1	8
ไม่ตอบ	0	0	0	7-12 ปี		7	3	18	
รูปแบบที่พัก อาศัยใน ปัจจุบัน	ตึกแถว	4	12	13	13-19 ปี	8	4	13	
	บ้านเดี่ยว	20	38	60	20-24 ปี	3	2	1	
	ทาวเฮาส์	6	19	17	25 ปีขึ้นไป	0	2	3	
	คอนโดมิเนียม	4	16	12	ไม่มีบุตร	15	75	49	
	ห้องเช่า	12	8	2	ไม่ตอบ	0	0	2	
	อื่นๆ (บ้านพัก ราชการ)	0	0	0					

• กลุ่มพนักงานโรงงานและธุรกิจชาย

กลุ่มพนักงานกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง 25-49 ปี การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท มีอายุงาน 6-20 ปี พำนักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว หรือบ้านเช่า มีวิถีชีวิตที่สนใจกิจกรรมเพื่อสังคม (Community Concern, z-score = 0.416) ควบคุมน้ำหนัก (Weight Concern, z-score = 0.222) มีความคิดเป็นอิสระ (Independent, z-score = 0.235) ใช้ชีวิตเร่งรีบ (Fast Pace Living, z-score = 0.139) และเก็บออมเพื่ออนาคต (Saving for Future, z-score = 0.102) แต่ไม่ให้ความสำคัญกับเพื่อนพ้องหรือคนในครอบครัว (Immediate Member Concern, z-score = -0.321) และไม่ใส่ใจแฟชั่นหรือร่วมงานสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = -0.172)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุที่คิดว่า ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated, z-score = 0.380) คิดหลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly, z-score = 0.187) คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัว (Secluded & Living in the Past, z-score = 0.138) และไม่เป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable, z-score = -0.160)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มพนักงานโรงงานและธุรกิจชายมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.26) และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.09)

- กลุ่มพนักงานชาย

กลุ่มพนักงานชายมีอายุระหว่าง 25-34 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 - 44,999 บาท อายุงาน 6-10 ปี พำนักอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ หรือคอนโดมิเนียม และมักมีสถานะโสด คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ค่อนข้างวอกโหวหลายประเด็น กล่าวคือ เป็นคนที่เปรียบเทียบและใส่ใจราคาสินค้า (Price Comparison and Concern, z-score = 0.158) มีความเป็นผู้นำ (Leadership, z-score = 0.111) ให้ความสำคัญกับเพื่อนพ้องหรือคนในครอบครัว (Immediate Member Concern, z-score = 0.140) ใส่ใจแฟชั่นหรือร่วมงานสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = 0.116) มีความตระหนักในการวางแผนเพื่อชีวิตระยะยาว (Planning for Better Future Quality of Live, z-score = 0.205) มีความประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.374) และอยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance = 0.272) แต่จะไม่ค่อยสนใจกิจกรรมเพื่อสังคม (Community Concern, z-score = -0.231) ไม่สนใจการควบคุมน้ำหนัก (Weight Concern, z-score = -0.204) และไม่ใช้ชีวิตที่เร่งรีบ (Fast Pace Living, z-score = -0.222)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้คิดว่าผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ดีและไว้วางใจได้ (Unhygienic & Untrustworthy, z-score = -0.297) ไม่คิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated, z-score = -0.192) และไม่คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past, z-score = -0.133)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มพนักงานชายมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.45) และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน (ค่าเฉลี่ย = 4.29)

ตารางที่ 5.19 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานและเจ้าของกิจการชาย

	พนักงาน โรงงานและ ธุรกิจชาย	พนักงานชาย	ผู้บริหารชาย และเจ้าของกิจการ
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.26	4.45	4.36
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.44	3.42	3.70
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.28	3.38	3.43
ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.78	3.82	3.83
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.80	3.80	3.83
ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.09	4.29	4.23
ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.61	3.52	3.61
ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.80	3.73	3.78
ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	3.87	3.99	4.08
ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	3.76	3.85	4.04

- กลุ่มผู้บริหารและเจ้าของกิจการชาย

กลุ่มผู้บริหารและเจ้าของกิจการชาย มีอายุระหว่าง 35-59 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี มีรายได้ตั้งแต่ 45,000 บาทขึ้นไป มีอายุงาน 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่พำนักอาศัยในบ้านเดี่ยว ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และมีบุตรคนเล็กที่ยังอยู่ในวัยเรียนอยู่ คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็นผู้นำ (Leadership, z-score = 0.111) ความเป็นอิสระในความคิดไม่ยึดติดกับใคร (Independent, z-score = 0.282) มีความประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.168) และอยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = 0.256) แต่ไม่ค่อยใส่ใจแฟชั่นหรือร่วมงานสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = -0.296) มีการวางแผนเพื่ออนาคต (Planning for Better Future Quality of Live, z-score = 0.205) และไม่ใช้ชีวิตเร่งรีบ (Fast Pace Living, z-score = -0.137)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุค่อนข้างดีในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นเรื่องความคิดที่ว่าผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy, z-score = 0.116)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มผู้บริหารชายและเจ้าของกิจการมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.36) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.23) ยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.08) และยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.04)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น พอสรุปได้ว่า กลุ่มพนักงานชายและเจ้าของกิจการทั้ง 3 กลุ่มนี้มีทัศนคติและการปฏิสัมพันธ์ต่อผู้สูงอายุดีขึ้นเมื่ออายุและหน้าที่การงานสูงขึ้น กล่าวคือ พนักงานโรงงานและธุรกิจชายจะมีทั้งทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับต่ำสุด ส่วนพนักงานชายมีทัศนคติที่ดีขึ้น แต่ก็ยังมีปฏิสัมพันธ์ในระดับต่ำอยู่ และผู้บริหารและเจ้าของกิจการชายมีทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับสูงสุด

5.4.4 กลุ่มประชากรที่ทำงานอิสระ

ลักษณะเด่นของประชากรกลุ่มนี้คือ เป็นกลุ่มคนที่ทำงานอิสระ และมีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท โดยจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มย่อยตามลักษณะของวิถีชีวิตและความเชื่อทางวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มค้าขายวัยกลางคน (Middle Age Trader) กลุ่มเจ้าของกิจการและทำงานอิสระ (Senior Trader & Freelance) กลุ่มแม่บ้านและแม่ค้า (Housewife & Female Street Vendor) โดยมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันดังนี้

- กลุ่มค้าขายวัยกลางคน

กลุ่มค้าขายวัยกลางคนเป็นกลุ่มคนทั้งชายและหญิง อายุ 35-49 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จะมีครอบครัว จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้ 15,000-24,999 บาท ทำงานมาแล้วมากกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่พำนักอาศัยในตึกแถวหรือห้องเช่า ส่วนใหญ่สมรสแล้ว และมีบุตรคนเล็กอายุระหว่าง 7-19 ปี คนกลุ่มนี้จะมีความเป็นผู้นำสูง (Leadership, z-score = 0.631) ใส่ใจพวกพ้องและครอบครัว (Immediate Member Concern, z-score = 0.415) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อชุมชน (Community Concern, z-score = 0.211) มีการวางแผนเพื่ออนาคต (Planning for Better Future Quality of Live, z-score = 1.255) และมีการเก็บออมเพื่ออนาคต (Saving for Future, z-score = 0.414) แต่ก็มีปัจจัยในเชิงลบ คือ ไม่เปรียบเทียบและใส่ใจราคา (Price Comparison and Concern, z-score = -0.920) ไม่สนใจเรื่องควบคุมน้ำหนัก (Weight Concern, z-score = -0.394) ค่อนข้างยึดติดกับคนรอบข้าง (Independent, z-score = -0.128) ขาดความประนีประนอม (Compromise, z-score = -1.241) และไม่อยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = -0.624)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อผู้สูงอายุในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นความคิดว่าผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ดีและไว้วางใจได้ (Unhygienic & Untrustworthy, z-score = -0.100) ไม่คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัว (Secluded & Living in the Past, z-score = -0.113) และไม่คิดว่าควรแยกผู้สูงอายุออกจากกลุ่มคนทั่วไป (Separated, z-score = -0.270)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มนี้ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.25) ยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.25) ยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.42) และยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.25) เป็นที่น่าสังเกตได้ว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีระดับความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์ผู้สูงอายุภายในครอบครัวต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นกลุ่มที่มีภาระทางเศรษฐกิจและครอบครัวสูง ดังนั้นอาจส่งผลให้ไม่มีเวลาในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งอาจคิดว่าเป็นการเพิ่มภาระให้กับตนเองก็ได้

- กลุ่มค้าขายอาวุโสและผู้ทำงานอิสระ

กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุ 25-34 ปี หรือ 50-59 ปี มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท หรือไม่มีรายได้ประจำ การศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า มีอายุงานที่หลากหลายตั้งแต่คนที่เพิ่งเริ่มทำงานไปจนถึงคนที่ทำงานมาแล้วมากกว่า 20 ปี ส่วนใหญ่พำนักอาศัยในบ้านเดี่ยว รองลงมาคือห้องเช่าหรือตึกแถว และมีทั้งที่สมรสแล้วและยังไม่ได้สมรส คนกลุ่มนี้จะมีความเป็นผู้นำ (Leadership, z-score = 0.323) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อชุมชน (Community Concern, z-score = 0.406) ใช้ชีวิตที่เร่งรีบ (Fast Pace Living, z-score = 0.250) สนใจแฟชั่นและงานสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = 0.153) อิสระไม่ยึดติดกับคนรอบข้าง (Independent, z-score = 0.394) และมีการเก็บออมเพื่ออนาคต (Saving for Future, z-score = 0.184) แต่ก็มีปัจจัยในเชิงลบ คือ ไม่ใส่ใจพวกพ้องและครอบครัว (Immediate Member Concern, z-score = -0.339) ไม่เปรียบเทียบหรือใส่ใจราคา (Price Comparison and Concern, z-score = -0.255) ไม่วางแผนเพื่ออนาคต (Planning for

Better Future Quality of Live, z-score = -0.100) ขาดความประนีประนอม (Compromise, z-score = -0.500) และไม่อยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = -0.373)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้สูงอายุในเกือบทุกประเด็น และมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.14) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.09) และยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.08)

ตารางที่ 5.20 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ทำงานอิสระ

		กลุ่มค้าขาย วัยกลางคน	กลุ่มค้าขายอาวุโส และทำงานอิสระ	กลุ่มแม่บ้าน หรือแม่ค้า
Size		55	96	78
เพศ	ชาย	34	84	3
	หญิง	21	12	75
อายุ	18-24	2	15	6
	25-34	4	45	6
	35-49	40	9	45
	50-59	9	27	21
อาชีพหลักใน ปัจจุบันของท่าน	แรงงานในระบบ	1	0	4
	แรงงานนอกระบบ	54	92	70
	กำลังศึกษา	0	1	0
ปัจจุบันท่านมี รายได้ประจำ	ไม่มีรายได้ประจำ	1	27	14
	น้อยกว่า 15,000 บาท	1	26	52
	15,000 – 24,999 บาท	42	33	3
	25,000 – 44,999 บาท	7	8	5
	45,000 – 64,999 บาท	2	1	2
	>= 65,000 บาท	2	1	2
จบการศึกษาระดับ	ประถมศึกษา	17	24	20
	มัธยมศึกษา	26	34	26
	อาชีวศึกษา	9	12	18
	ปริญญาตรี	3	19	11
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	2	1
	กำลังศึกษา	0	5	2

ตารางที่ 5.21 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มประชากรที่ทำงานอิสระ

		กลุ่มค้าขาย วัยกลางคน	กลุ่มค้าขายอาวุโส และทำงานอิสระ	กลุ่มแม่บ้าน หรือแม่ค้า
ปัจจัยด้านวิถีชีวิต	Price Comparison and Concern	-.920	-.255	.140
	Leadership Oriented	.671	-.223	-.579
	Fast Pace Living	.096	.250	.110
	Community Concern	.211	.406	-.105
	Immediate Member Concern	.415	-.339	-.015
	Weight Concern	-.394	-.091	.268
	Fashion & Party Conscious	-.009	.153	-.457
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	Saving for Future	.471	.184	.144
	Planning for Better Future Quality of Live	1.245	-.100	-.241
	Compromise	-1.241	-.500	-.085
	Regulatory Compliance	-.624	-.373	.053
	Independent	-.128	.394	-.248
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	Aversion to Elderly	.218	.351	-.003
	Inability to Accept Change	.518	.208	-.022
	Unhygienic & Untrustworthy	-.100	.127	.439
	Interesting & Knowledgeable	-.064	.023	.034
	Secluded & Living in the Past	-.113	-.044	.378
	Separated	-.270	.472	.168
	Remained with Same Age Group	.439	.088	-.038

ตารางที่ 5.22 ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของประชากรที่ทำงานอิสระ

		กลุ่ม ค้าขาย อิสระวัย กลางคน	กลุ่ม เจ้าของ กิจการ และ ทำงาน อิสระ	กลุ่ม แม่บ้าน หรือ แม่ค้า			กลุ่ม ค้าขาย อิสระวัย กลางคน	กลุ่ม เจ้าของ กิจการ และ ทำงาน อิสระ	กลุ่ม แม่บ้าน หรือ แม่ค้า	
ท่านทำงาน มาแล้ว ทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ ทำงาน)	กำลังศึกษา	0	0	4	สถานภาพ สมรส	โสด	8	37	24	
	ไม่เกิน 2 ปี	1	12	14		สมรส	41	50	46	
	3-5 ปี	5	17	13		หย่าร้าง	5	7	6	
	6-10 ปี	10	26	15		ม่าย	1	2	2	
	11-20 ปี	19	18	15		อายุของบุตร คนเล็ก (ปี)	0-3 ปี	5	12	3
	20 ปีขึ้นไป	20	20	12			4-6 ปี	4	3	3
ไม่ตอบ	0	3	5	7-12 ปี	18		12	6		
รูปแบบที่ พักอาศัยใน ปัจจุบัน	ตึกแถว	18	16	10	13-19 ปี	11	8	19		
	บ้านเดี่ยว	9	41	29	20-24 ปี	3	11	10		
	ทาวเฮาส์	1	11	13	25 ปีขึ้นไป	3	5	5		
	คอนโดมิเนียม	4	8	10	ไม่มีบุตร	11	45	32		
	ห้องเช่า	23	20	16	ไม่ตอบ	0	0	0		

• กลุ่มแม่บ้านหรือแม่ค้า

กลุ่มแม่บ้านหรือแม่ค้า ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 35-49 ปี การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท หรือไม่มีรายได้ประจำ มีอาชุนานทำหลากหลาย พำนักอาศัยในบ้านเดี่ยวหรือห้องเช่า ส่วนใหญ่สมรสแล้วและมีบุตรคนเล็กอายุมากกว่า 13 ปี คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อชุมชน (Community Concern, z-score = 0.313) สนใจเรื่องควบคุมน้ำหนัก (Weight Concern, z-score = 0.268) ตระหนักในการเก็บออมเพื่ออนาคต (Saving for Future, z-score = 0.144) เปรียบเทียบและใส่ใจราคาสินค้า (Price Comparison and Concern, z-score = 0.140) และใช้ชีวิตที่รีบเร่ง (Fast Pace Living, z-score = 0.110) แต่ไม่ใส่ใจแฟชั่นหรือร่วมงานสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = -0.457) ไม่มีความเป็นผู้นำ (Leadership, z-score = -0.579) ไม่วางแผนเพื่ออนาคต (Planning for Better Future Quality of Live, z-score = -0.241) และไม่มีความคิดเป็นอิสระ (Independent, z-score = -0.248)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะมีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีต่อผู้สูงอายุในเกือบทุกประเด็น กล่าวคือ คิดว่าผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy, z-score = 0.439) เป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past, z-score = 0.378) และควรแยกผู้สูงอายุออกจากกลุ่มคนทั่วไป (Separated, z-score = 0.168)

ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มแม่บ้านและแม่ค้ามีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.07) และยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.15)

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่า เป็นที่สังเกตได้ว่ากลุ่มผู้ทำงานอิสระทั้ง 3 กลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อสังคมค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเป็นอยู่และการประกอบอาชีพต้องอาศัยความสัมพันธ์กับชุมชนใกล้เคียงอย่างมาก นอกจากนี้ กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุค่อนข้างไม่ดี และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุต่ำ ยกเว้น ยินดีที่จะมีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า

ตารางที่ 5.23 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มประชากรที่ทำงานอิสระ

	กลุ่มค้าขาย อิสระวัย กลางคน	กลุ่มเจ้าของ กิจการและ ทำงานอิสระ	กลุ่ม แม่บ้าน หรือแม่ค้า
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	3.89	4.14	4.07
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.29	3.29	3.23
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.10	3.30	3.32
ฉันทินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.56	3.57	3.73
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.51	3.57	3.72
ฉันทินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.25	4.09	4.15
ฉันทินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.25	3.55	3.58
ฉันทินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	4.25	3.82	3.65
ฉันทินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	4.42	4.08	3.78
ฉันทินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	4.42	4.10	3.87

5.4.5 กลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน (First Jobber)

กลุ่มนี้มีอายุ 18-24 ปี ทำงานทั้งในและนอกระบบ มีการศึกษาปริญญาตรี หรือต่ำกว่า มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท อายุงานไม่เกิน 2 ปี พำนักอาศัยในบ้านเดี่ยวหรือบ้านเช่า สถานภาพโสด คนกลุ่มนี้จะมีทัศนคติเป็นบวกในทุกปัจจัย ยกเว้น การรักษากฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = -0.227)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีทัศนคติไม่ติดต่อผู้สูงอายุในทุกประเด็น ส่วนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้นพบว่าคนกลุ่มนี้มีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.30) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.33) ยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า (ค่าเฉลี่ย = 4.12) และยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.12)

ตารางที่ 5.24 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน

	Size	58			
เพศ	ชาย	21	ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ	ไม่มีรายได้ประจำ	1
	หญิง	37		น้อยกว่า 15,000 บาท	33
อายุ	18-24	53	15,000 – 24,999 บาท	22	
	25-34	3	25,000 – 44,999 บาท	1	
	35-49	1	45,000 – 64,999 บาท	0	
	50-59	1	>= 65,000 บาท	1	
	อาชีพ	ไม่ได้ทำงาน	0	จบการศึกษา ระดับ	ประถมศึกษา
หลักใน	แรงงานในระบบ	40	มัธยมศึกษา		16
ปัจจุบัน	แรงงานนอกระบบ	18	อาชีวศึกษา		6
ของท่าน	กำลังศึกษา	0	ปริญญาตรี		29
			สูงกว่าปริญญาตรี		0
			อื่นๆ (อนุปริญญา)	0	
			กำลังศึกษา	6	

ตารางที่ 5.25 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน

ปัจจัยด้านวิถีชีวิต	Price Comparison and Concern	.106
	Leadership Oriented	.127
	Fast Pace Living	.152
	Community Concern	.151
	Immediate Member Concern	.130
	Weight Concern	.039
	Fashion & Party Conscious	.578
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	Saving for Future	.228
	Planning for Better Future Quality of Live	.230
	Compromise	.150
	Regulatory Compliance	-.227
	Independent	-.345
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	Aversion to Elderly	.090
	Inability to Accept Change	.215
	Unhygienic & Untrustworthy	.175
	Interesting & Knowledgeable	.100
	Secluded & Living in the Past	.052
	Separated	.114
	Remained with Same Age Group	.045

ตารางที่ 5.26 ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน

ท่านทำงานมาแล้วทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ทำงาน)	กำลังศึกษา	0	สถานภาพ สมรส	โสด	48	
	ไม่เกิน 2 ปี	43		สมรส	7	
	3-5 ปี	9		หย่าร้าง	2	
	6-10 ปี	4		ม่าย	1	
	11-20 ปี	1		อายุของบุตร คนเล็ก (ปี)	0-3 ปี	6
	20ปีขึ้นไป	1			4-6ปี	2
	ไม่ตอบ	0			7-12 ปี	1
		13-19ปี	1			
รูปแบบที่พักอาศัย ในปัจจุบัน	ตึกแถว	9	20-24 ปี	0		
	บ้านเดี่ยว	20	25ปีขึ้นไป	0		
	ทาวเฮาส์	7	ไม่มีบุตร	48		
	คอนโดมิเนียม	8	ไม่ตอบ	0		
	ห้องเช่า	14				
	อื่นๆ (บ้านพักราชการ)	0				

ตารางที่ 5.27 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มผู้เริ่มต้นทำงาน

ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.30
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.68
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.36
ฉันทินต์บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.84
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.69
ฉันทินต์ให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.33
ฉันทินต์สละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ	3.69
ฉันทินต์ทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.84
ฉันทินต์ที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	4.12
ฉันทินต์ทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	4.12

5.4.6 กลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง (Fast Track Young Manager)

กลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง มีอายุ 25-34 ปี ทำงานในระบบ มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีรายได้ 15,000-44,999 บาท อายุงาน 3-10 ปี พำนักอาศัยในบ้านเดี่ยว สถานภาพโสด คนกลุ่มนี้จะมีทัศนคติส่วนใหญ่เป็นเชิงลบ ยกเว้นเรื่องของการเป็นคนประนีประนอม (Compromise, z-score = 0.398) สนใจแฟชั่นและงานสังสรรค์ (Fashion & Party Conscious, z-score = 0.268) ใส่ใจพวกห้องและครอบครัว (Immediate Member Concern, z-score = 0.136)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุเกือบทุกประเด็น ยกเว้น สุขอนามัยและความไว้วางใจ ความน่าสนใจและความรู้ และการเก็บตัวหมกมุ่นในอดีต เท่านั้นที่กลุ่มนี้มีทัศนคติเป็นกลาง และมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.38) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.22) และยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.08)

ตารางที่ 5.28 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง

Size	63				
เพศ	ชาย	25	ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ	ไม่มีรายได้ประจำ	2
	หญิง	38		น้อยกว่า 15,000 บาท	1
อายุ	18-24	1		15,000 – 24,999 บาท	26
	25-34	62		25,000 – 44,999 บาท	25
	35-49	0		45,000 – 64,999 บาท	6
	50-59	0		>= 65,000 บาท	3
อาชีพ	ไม่ได้ทำงาน	2	จบการศึกษา ระดับ	ประถมศึกษา	0
หลักใน ปัจจุบัน	แรงงานในระบบ	57		มัธยมศึกษา	0
	แรงงานนอกระบบ	4		อาชีวศึกษา	0
ของท่าน	กำลังศึกษา	0		ปริญญาตรี	0
				สูงกว่าปริญญาตรี	63
				อื่นๆ (อนุปริญญา)	0
			กำลังศึกษา	6	

ตารางที่ 5.29 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง

ปัจจัยด้านวิถีชีวิต	Price Comparison and Concern	.088
	Leadership Oriented	.060
	Fast Pace Living	.36
	Community Concern	-.409
	Immediate Member Concern	.135
	Weight Concern	-.101
	Fashion & Party Conscious	.265
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	Saving for Future	-.326
	Planning for Better Future Quality of Live	-.008
	Compromise	.398
	Regulatory Compliance	-.115
	Independent	.06
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	Aversion to Elderly	-.111
	Inability to Accept Change	.013
	Unhygienic & Untrustworthy	-.262
	Interesting & Knowledgeable	.009
	Secluded & Living in the Past	-.070
	Separated	-.159
	Remained with Same Age Group	-.307

ตารางที่ 5.30 ประสบการณ์ทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง

ท่านทำงานมาแล้วทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ทำงาน)	กำลังศึกษา	1	สถานภาพ สมรส	โสด	51	
	ไม่เกิน 2 ปี	8		สมรส	12	
	3-5 ปี	20		หย่าร้าง	0	
	6-10 ปี	28		ม่าย	0	
	11-20 ปี	6		อายุของ บุตรคนเล็ก (ปี)	0-3 ปี	6
	20ปีขึ้นไป	0			4-6ปี	1
	ไม่ตอบ	0			7-12 ปี	0
รูปแบบที่พักอาศัย ในปัจจุบัน	ตึกแถว	3	13-19ปี		0	
	บ้านเดี่ยว	39	20-24 ปี	0		
	ทาวเฮาส์	8	25ปีขึ้นไป	0		
	คอนโดมิเนียม	8	ไม่มีบุตร	56		
	ห้องเช่า	4	ไม่ตอบ	0		
	อื่นๆ (บ้านพักราชการ)	1				

ตารางที่ 5.31 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มผู้บริหารดาวรุ่ง

ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.38
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.45
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.54
ฉันทินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.89
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.84
ฉันทินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.22
ฉันทินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.78
ฉันทินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.76
ฉันทินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	4.08
ฉันทินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	3.89

5.4.7 พนักงานสนับสนุนและข้าราชการ (Company Support Staff & Government Officer)

กลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการอายุ 35-49 ปี ส่วนใหญ่ทำงานในระบบ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีรายได้ 25,000-44,999 บาท อายุงาน 10-20 ปี ฟังก์อาศัยในบ้านเดี่ยว ตึกแถว หรือคอนโดมิเนียม เริ่มมีสัดส่วนของผู้ที่สมรสแล้วมากขึ้น โดยส่วนใหญ่มีบุตรคนเล็กอายุไม่เกิน 6 ปี คนกลุ่มนี้จะมีทัศนคติส่วนใหญ่เป็นเชิงลบ ยกเว้นเรื่องการควบคุมน้ำหนัก (Weight Concern, z-score = 0.177) และการอยู่ในกฎระเบียบ (Regulatory Compliance, z-score = 0.284)

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้คิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่ไม่น่าสนใจและไม่มีความรู้ (Interesting & Knowledgeable, z-score = -0.162) และคิดว่าผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated, z-score = 0.110) แต่ในภาพรวมจะมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุในทุกประเด็น และมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย = 4.44) ยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น (ค่าเฉลี่ย = 4.15) และยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.01)

ตารางที่ 5.32 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ

Size		75	ปัจจุบันท่านมี	ไม่มีรายได้ประจำ	1
เพศ	ชาย	42	รายได้ประจำ	น้อยกว่า 15,000 บาท	0
	หญิง	33		15,000 – 24,999 บาท	0
อายุ	18-24	1	25,000 – 44,999 บาท	74	
	25-34	0	45,000 – 64,999 บาท	0	
	35-49	74	>= 65,000 บาท	0	
	50-59	0			
อาชีพหลักใน ปัจจุบันของ ท่าน	ไม่ได้ทำงาน	0	จบการศึกษา ระดับ	ประถมศึกษา	0
	แรงงานในระบบ	60		มัธยมศึกษา	1
	แรงงานนอกระบบ	15		อาชีวศึกษา	1
	กำลังศึกษา	0		ปริญญาตรี	57
			สูงกว่าปริญญาตรี	12	
			อื่นๆ (อนุปริญญา)	0	
			กำลังศึกษา	4	

ตารางที่ 5.33 คะแนนเฉลี่ยมาตรฐาน (Standardized Mean Score) ของกลุ่มปัจจัยด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติต่อผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ

ปัจจัยด้านวิถีชีวิต	Price Comparison and Concern	-.242
	Leadership Oriented	-.070
	Fast Pace Living	-.217
	Community Concern	.073
	Immediate Member Concern	-.194
	Weight Concern	.177
	Fashion & Party Conscious	.076
ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	Saving for Future	-.226
	Planning for Better Future Quality of Live	-.372
	Compromise	-.130
	Regulatory Compliance	.284
	Independent	.086
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	Aversion to Elderly	-.054
	Inability to Accept Change	-.230
	Unhygienic & Untrustworthy	-.182
	Interesting & Knowledgeable	-.162
	Secluded & Living in the Past	-.021
	Separated	.110
	Remained with Same Age Group	-.151

ตารางที่ 5.34 ประสิทธิภาพการทำงาน สถานภาพครอบครัว และที่พักอาศัยของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ

ท่านทำงานมาแล้วทั้งสิ้น (จำนวนปีที่ทำงาน)	กำลังศึกษา	0	สถานภาพ สมรส	โสด	34	
	ไม่เกิน 2 ปี	1		สมรส	40	
	3-5ปี	0		หย่าร้าง	1	
	6-10 ปี	12		ม่าย	0	
	11-20 ปี	51		อายุของ บุตรคนเล็ก (ปี)	0-3 ปี	9
	20ปีขึ้นไป	11			4-6ปี	11
	ไม่ตอบ	0			7-12 ปี	6
	รูปแบบที่พักอาศัย ในปัจจุบัน	ตึกแถว			3	13-19ปี
บ้านเดี่ยว		29	20-24 ปี		1	
ทาวเฮาส์		23	25ปีขึ้นไป	0		
คอนโดมิเนียม		15	ไม่มีบุตร	45		
ห้องเช่า		5	ไม่ตอบ	0		

ตารางที่ 5.35 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ

ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.44
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.92
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.58
ฉันทินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.63
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.68
ฉันทินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.15
ฉันทินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ	3.55
ฉันทินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.79
ฉันทินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	4.01
ฉันทินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	3.96

5.5 การวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุระหว่างกลุ่มจำแนก จากตารางที่ 5.36 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (862 คน จาก 1,020 คน) และมีความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 4.29) ส่วนผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในที่ทำงานและผู้สูงอายุทั่วไปนั้นจะมีความพึงพอใจในปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำกว่า (ค่าเฉลี่ย 3.57 และ 3.38 ตามลำดับ)

สำหรับความยินดีในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็นสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.22) รองลงมาคือ ยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย = 4.03) ส่วนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในรูปแบบอื่นๆ นั้นจะมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่า 4 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยที่ได้รับการประเมินต่ำสุด คือ ความยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ 3.57 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในภาพรวมยังมีความยินดีที่จะมีปฏิสัมพันธ์หรือให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในแง่มุมต่างๆ ค่อนข้างต่ำ

ตารางที่ 5.36 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	862	4.29	.816
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	402	3.57	.877
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	809	3.38	.810
ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	1020	3.77	.686
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	1020	3.77	.720
ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	1020	4.22	.614
ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ	1020	3.57	.707
ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	1020	3.79	.707
ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	1020	4.03	.788
ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	1020	3.98	.715

นอกจากนี้ เพื่อพิจารณาลงรายละเอียดของความแตกต่างระหว่างผู้ที่ไม่ได้อาศัยกับผู้สูงอายุกับผู้สูงอายุแล้ว จากตารางที่ 5.37 จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ประเมินทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ มีค่าเฉลี่ยของการประเมินใกล้เคียงกันในทุกประเด็น

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเปรียบเทียบกับย่อยลงไปถึงระดับกลุ่มจำแนกแล้ว ตารางที่ 5.38 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มจำแนกทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มค้าขายวัยกลางคน มีความพึงพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัวสูง อีกทั้ง ทุกกลุ่มจำแนกยังมีความยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มจำแนกทุกกลุ่มยังให้ความสำคัญต่อบรรทัดฐานทางสังคมที่ต้องช่วยเหลือผู้ที่ลำบากหรือยากไร้กว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังคงมีแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทั่วไปอยู่ในสังคมไทย

ตารางที่ 5.37 ทศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้อาศัยกับผู้สูงอายุ กับผู้ที่อาศัยกับผู้สูงอายุ

	ไม่ได้อาศัย กับผู้สูงอายุ	อาศัยกับ ผู้สูงอายุ
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ		
1. หลีกเลียงผู้สูงอายุ	.075	-.078
2. ผู้สูงอายุไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	-.017	.018
3. ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ	-.005	.006
4. ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้	-.004	.005
5. ผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต	.012	-.012
6. ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป	.036	-.037
7. ผู้สูงอายุควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน	.011	-.011
การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ		
1. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.247	4.324
2. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.574	3.566
3. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.386	3.368
4. ฉันทินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.735	3.812
5. เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.716	3.834
6. ฉันทินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน	4.179	4.269
7. ฉันทินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.560	3.585
8. ฉันทินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.760	3.828
9. ฉันทินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	3.839	4.230
10. ฉันทินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	3.964	3.996

ส่วนการมีปฏิสัมพันธ์ด้านอื่นๆ พบว่า กลุ่มจำแนกทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุที่เป็นผู้ร่วมงานหรือผู้สูงอายุทั่วไปไม่สูง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 4.00 คือ ระหว่าง 3.10 - 3.96 โดยกลุ่มจำแนกที่มีอายุน้อยกว่าจะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มจำแนกที่มีอายุสูงกว่า และกลุ่มเพศหญิงจะมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยระดับ 3.00 ซึ่งจัดเป็นปานกลางอาจมีประเด็นเรื่องความเกรงใจในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งส่งผลให้การประเมินคะแนนสูงกว่าความเป็นจริง จึงพอสรุปได้ว่า กลุ่มจำแนกทุกกลุ่มไม่มีความพึงพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุที่เป็นผู้ร่วมงานหรือผู้สูงอายุทั่วไป

ในส่วนเรื่องของความเต็มใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุนั้น พบว่า มีเพียงกลุ่มค้าขายอิสระวัยกลางคนเท่านั้นที่ยินดีจะทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของอาชีพการงานของกลุ่มจำแนกนี้ ซึ่งไม่มีการกำหนดอายุเกษียณที่แน่นอน จึงมีโอกาสดังกล่าวได้ร่วมทำงานกับผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

กลุ่มจำแนกส่วนใหญ่ยินดีที่จะอาศัยอยู่บ้านเดียวกับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00 - 4.42) ยกเว้นกลุ่มจำแนก 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาชาย กลุ่มแม่บ้านและแม่ค้า กลุ่มพนักงานหญิงบริหารระดับกลาง กลุ่มพนักงานโรงงานและธุรกิจชาย และกลุ่มพนักงานชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ยังมีโครงสร้างของครอบครัวแบบขยาย (Extended Family) ซึ่งอาจมีสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 3 รุ่น

อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างจึงยังคงมีความคุ้นเคยที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันผู้สูงอายุในบ้านเดียวกัน แม้ว่าบางส่วนจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้สูงอายุทั่วไปก็ตาม

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มจำแนก 7 กลุ่ม มีความยินดีที่จะทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาหญิง กลุ่มผู้เริ่มทำงาน กลุ่มค้าขายวัยกลางคน กลุ่มค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี กลุ่มพนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี และกลุ่มผู้บริหารชายและเจ้าของกิจการ (ค่าเฉลี่ย 4.00 - 4.42) พอสรุปได้ว่า กลุ่มค้าขายและพนักงานหญิงมีความยินดีที่จะทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคงนิยมจับจ่ายสินค้าในร้านค้าและตลาดแบบดั้งเดิม ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ทำอาชีพค้าขาย ส่วนพนักงานหญิงมักจะได้รับมอบหมายให้ดูแลลูกค้าเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากกว่า

สำหรับการยินดีเสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มจำแนก 3 กลุ่มที่มีความยินดีด้านนี้ ได้แก่ พนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี พนักงานหญิงบริหารระดับสูง และพนักงานหญิงอาวุโส อาจเป็นเพราะว่าพนักงานกลุ่มเหล่านี้มีรายได้เพียงพอ อีกทั้งยังมีทัศนคติในเชิงบวกต่อผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มอื่น

ตารางที่ 5.38 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม

	นักศึกษา		พนักงานขายและเจ้าของบริษัทขาย			ผู้ทำงานอิสระ		
	นักศึกษาชาย	นักศึกษาหญิง	พนักงานโรงงานและธุรการชาย	พนักงานขาย	ผู้บริหารชายและเจ้าของบริษัทขาย	ค้าขายวัยกลางคน	ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ	แม่บ้านหรือแม่ค้า
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.03	4.29	4.26	4.45	4.36	3.89	4.14	4.07
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.88	3.78	3.44	3.42	3.70	3.29	3.29	3.23
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.42	3.46	3.28	3.38	3.43	3.10	3.3	3.32
ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.57	3.88	3.78	3.82	3.83	3.56	3.57	3.73
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.70	3.82	3.80	3.80	3.83	3.51	3.57	3.72
ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น	4.26	4.35	4.09	4.29	4.23	4.25	4.09	4.15
ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.32	3.53	3.61	3.52	3.61	3.25	3.55	3.58
ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.49	3.84	3.8	3.73	3.78	4.25	3.82	3.65
ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	3.85	4.12	3.87	3.99	4.08	4.42	4.08	3.78
ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	3.89	4.00	3.76	3.85	4.04	4.42	4.10	3.87
	พนักงานหญิง					ผู้เริ่มต้นทำงาน	ผู้บริหารดาวรุ่ง	พนักงานสนับสนุนหรือข้าราชการ
	พนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี	พนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี	พนักงานหญิงบริหารระดับกลาง	พนักงานหญิงบริหารระดับบน	พนักงานหญิงอาวุโส			
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว	4.21	4.61	4.36	4.37	4.41	4.30	4.38	4.44
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ	3.57	3.80	3.29	3.96	3.87	3.68	3.45	3.92
ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป	3.23	3.43	3.33	3.56	3.35	3.36	3.54	3.58
ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ	3.79	4.03	3.79	3.91	3.94	3.84	3.89	3.63
เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ	3.79	4.03	3.80	4.02	4.02	3.69	3.84	3.68
ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น	4.40	4.31	4.16	4.16	4.27	4.33	4.22	4.15
ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ	3.64	3.72	3.41	3.68	3.78	3.69	3.78	3.55
ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ	3.89	3.94	3.64	3.75	3.84	3.84	3.76	3.79
ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ	4.04	4.08	3.89	4.11	4.00	4.12	4.08	4.01
ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า	4.09	4.06	3.74	3.91	3.98	4.12	3.89	3.96

5.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์

การวิเคราะห์ในส่วนสุดท้ายนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มจำแนกทั้ง 16 กลุ่ม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์และการตีความผลการวิจัย ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณจะถูกแปลงให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

เกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่

1. หลีกเลียงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly)
2. ผู้สูงอายุไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Inability to Accept Change)
3. ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy)
4. ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable)
5. ผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past)
6. ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated)
7. ผู้สูงอายุควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group)

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักจะได้ค่าคะแนนปัจจัยที่เป็นค่าคะแนนมาตรฐาน (Standardized Mean Score: z-score) ซึ่งมีค่าเป็นทั้งบวกและลบ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 โดยค่าเฉลี่ยที่เป็นลบ หมายถึง ทัศนคติต่อผู้สูงอายุในเชิงบวก (ยกเว้นปัจจัยที่ 4) และค่าเฉลี่ยที่เป็นบวก หมายถึง ทัศนคติต่อผู้สูงอายุในเชิงลบ (ยกเว้นปัจจัยที่ 4)

ทัศนคติต่อผู้สูงอายุจะถูกจำแนกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากจำนวนปัจจัยเชิงบวกเทียบกับเชิงลบที่กลุ่มจำแนกแต่ละกลุ่มมีต่อผู้สูงอายุ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงบวก หมายถึง กลุ่มจำแนกมีจำนวนปัจจัยที่เป็นเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ
2. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงลบ หมายถึง กลุ่มจำแนกมีจำนวนปัจจัยที่เป็นเชิงลบมากกว่าเชิงบวก
3. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเป็นกลาง หมายถึง กลุ่มจำแนกมีจำนวนปัจจัยที่เป็นเชิงบวกเท่ากับเชิงลบ

ในทำนองเดียวกัน ปัจจัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุประกอบด้วยข้อถาม 10 ข้อ ได้แก่

1. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว
2. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ
3. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป
4. ฉันทินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
5. เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ
6. ฉันทินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน
7. ฉันทินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ
8. ฉันทินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ
9. ฉันทินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ
10. ฉันทินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า

ในจำนวนข้อคำถาม 10 ข้อดังกล่าว ข้อ 2, 3, 7, 8 เป็นปัจจัยที่กลุ่มจำแนกทั้ง 16 ให้คะแนนประเมินในระดับที่ต่ำ (น้อยกว่า 4) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นปัจจัยที่กลุ่มจำแนกไม่มีความพอใจ หรือไม่มี ความยินดีที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในประเด็นดังกล่าว อีกทางหนึ่ง คำถามข้อ 1, 6, 9 เป็นข้อถามที่ กลุ่มจำแนกทุกกลุ่มหรือเกือบทุกกลุ่มให้คะแนนประเมินสูง (มากกว่า 4) ซึ่งแสดงว่ากลุ่มจำแนกทุกกลุ่มมี ความพึงพอใจและยินดีในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในรูปแบบดังกล่าว

คณะผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มจำแนกตามระดับการมีปฏิสัมพันธ์เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มจำแนกที่มีปฏิสัมพันธ์ระดับต่ำ คือ กลุ่มจำแนกที่ให้คะแนนประเมินสูงเฉพาะคำถามข้อ 1, 6, 9
2. กลุ่มจำแนกที่มีปฏิสัมพันธ์ระดับสูง คือ กลุ่มจำแนกที่ให้คะแนนประเมินสูงในคำถามข้ออื่น นอกจากข้อ 1, 6, 9

จากการแปลงข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถสรุประดับ ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มจำแนกทั้ง 16 กลุ่ม ได้ดังตารางที่ 5.39

ตารางที่ 5.39 ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มจำแนก

กลุ่มจำแนก		ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ			ปฏิสัมพันธ์	
		ลบ	เป็นกลาง	บวก	ต่ำ	สูง
1. นักศึกษา	นักศึกษาชาย	✓			✓	
	นักศึกษาหญิง	✓				✓
2. พนักงานหญิง	พนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี			✓		✓
	พนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี			✓		✓
	พนักงานหญิงบริหารระดับกลาง		✓		✓	
	พนักงานหญิงบริหารระดับสูง			✓		✓
	พนักงานหญิงอาวุโส			✓		✓
3. พนักงานชายและเจ้าของบริษัทชาย	พนักงานโรงงานและธุรการชาย		✓		✓	
	พนักงานชาย			✓	✓	
	ผู้บริหารและเจ้าของบริษัทชาย			✓		✓
4. ผู้ทำงานอิสระ	ผู้ค้าขายวัยกลางคน		✓			✓
	ผู้ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ	✓				✓
	แม่บ้านและแม่ค้า	✓			✓	
5. ผู้เริ่มต้นทำงาน		✓				✓
6. ผู้บริหารดาวรุ่ง				✓	✓	
7. พนักงานสนับสนุนและข้าราชการ				✓	✓	

จากตารางที่ 5.39 พบว่า กลุ่มจำแนกจำนวน 9 กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับสูง ซึ่งมี 5 กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติบวก ได้แก่ พนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี พนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี พนักงานหญิงบริหารระดับสูง พนักงานหญิงอาวุโส และผู้บริหารและเจ้าของบริษัทชาย อีก 3 กลุ่มจำแนกมีทัศนคติลบ ได้แก่ นักเรียนหญิง ผู้ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ และผู้เริ่มต้นทำงาน และอีก 1 กลุ่มจำแนกมีทัศนคติเป็นกลาง คือ ผู้ค้าขายวัยกลางคน

ส่วนกลุ่มจำแนกอีก 7 กลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับต่ำ ซึ่งมี 3 กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติบวก ได้แก่ พนักงานชาย ผู้บริหารดาวรุ่ง และพนักงานสนับสนุนและข้าราชการ อีก 2 กลุ่มจำแนกมีทัศนคติลบ ได้แก่ นักเรียนชาย และแม่บ้านและแม่ค้า และอีก 2 กลุ่มจำแนกมีทัศนคติแบบเป็นกลาง คือ พนักงานหญิงบริหารระดับกลาง และพนักงานโรงงานและธุรการชาย

ทั้งนี้กลุ่มจำแนกทั้ง 16 กลุ่มสามารถสรุปแยกได้เป็น 6 รูปแบบของการมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ได้ดังตารางที่ 5.40

ตารางที่ 5.40 สรุปรูปแบบการมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์

		การมีปฏิสัมพันธ์	
		ต่ำ	สูง
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	ลบ	นักศึกษาชาย แม่บ้านและแม่ค้า	นักศึกษาหญิง ผู้ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ ผู้เริ่มต้นทำงาน
	เป็นกลาง	พนักงานหญิงบริหารระดับกลาง พนักงานโรงงานและธุรการชาย	ผู้ค้าขายวัยกลางคน
	บวก	พนักงานชาย ผู้บริหารดาวรุ่ง พนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	พนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี พนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี พนักงานหญิงบริหารระดับสูง พนักงานหญิงอาวุโส ผู้บริหารและเจ้าของบริษัทชาย

ตารางที่ 5.40 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มจำแนกทั้ง 16 กลุ่มที่ทำการศึกษาคั้งนี้มีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับที่หลากหลายแตกต่างกัน โดยแยกได้เป็น 6 รูปแบบ ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการทำงานที่เฉพาะเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมาย อันจะทำให้การทำงานเป็นอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่าสูงสุด โดยรายละเอียดของข้อเสนอเสนอการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้งานนี้จะกล่าวต่อไปในบทที่ 6

บทที่ 6 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทสุดท้ายนี้ เป็นบทสรุปที่ทำการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งอภิปรายผลการวิจัย และกล่าวถึงข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้ รวมถึงการชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ และข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

6.1 บทสรุปงานวิจัยและการอภิปรายผล

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ทำให้สัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้น ส่งผลให้โอกาสที่ประชากรไทยจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในสังคมมากขึ้น ในขณะที่งานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับผู้สูงอายุมักมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง แต่การศึกษาที่มุ่งเน้นทัศนคติของประชาชนที่มีต่อผู้สูงอายุทั่วไปนั้นยังมีจำกัด ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อผู้สูงอายุทั่วไป รวมถึงความพึงพอใจและแนวโน้มของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในสังคม โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นผู้สูงอายุในครอบครัว หรือต้องเป็นคนที่รู้จัก ซึ่งเป็นอีกมุมมองการศึกษาหนึ่งที่ไม่ได้รับการศึกษามากนักในงานวิจัยในอดีต เพื่อสามารถหาข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุได้อย่างผาสุก

งานวิจัยนี้ได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการอภิปรายกลุ่มกับตัวอย่าง 16 คน แยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว และกลุ่มที่ไม่มีผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัว โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยตัวอย่างทั้งชายและหญิง และมีการกระจายช่วงอายุตั้งแต่ 18-59 ปี

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกับประชากรกรุงเทพมหานครจำนวน 1,020 คน โดยมีการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามโควตาสัดส่วนประชากรกรุงเทพมหานครที่จำแนกตาม เพศ และกลุ่มอายุ สำหรับแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูลประชากรศาสตร์ การประเมินวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

6.1.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ร่วมสนทนาทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นว่าอายุไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงความเป็นผู้สูงอายุ แต่ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสม คือ สภาพร่างกายและจิตใจที่เปลี่ยนไป ได้แก่ ร่างกายที่เสื่อมโทรม สมรรถนะของร่างกายที่ถดถอย อารมณ์ที่แปรปรวน ความตื้ออาน การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การเป็นคนเจ้าระเบียบ และการเป็นคนขี้เหงา

สำหรับการทำงานของผู้สูงอายุนั้น พบว่า ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่จะให้ผู้สูงอายุมีอะไรทำหลังจากเกษียณอายุ เพราะจะช่วยบรรเทาความเหงา แต่ลักษณะงานที่เหมาะสมนั้นควรเป็นงานที่ไม่ซับซ้อน และไม่ต้องอาศัยความรับผิดชอบสูง เพื่อจะได้ไม่ได้รับความเครียดจากงานมากนัก

อย่างไรก็ดี ผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุจะรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตร่วมกับผู้สูงอายุน้อยกว่า ผู้ที่มีผู้สูงอายุพำนักอาศัยอยู่ด้วยกัน ในขณะที่ผู้ที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุมักจะมีข้อขัดแย้งสืบเนื่องมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ จึงมักแก้ไขปัญหานี้ด้วยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทำ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุด้วยกันมากขึ้น

6.1.2 การวิเคราะห์เพื่อจำแนกกลุ่ม

คณะผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง 1,020 คน โดยใช้เกณฑ์วิถีชีวิต ค่านิยม และลักษณะทางประชากรศาสตร์ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยในอดีต ที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่ม หรือศึกษาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างโดยไม่มีการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง หรือใช้ข้อมูลประชากรศาสตร์เป็นหลักในการวิเคราะห์ ทั้งนี้งานวิจัยเหล่านี้ไม่ได้พิจารณาความแตกต่างทางด้านกิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interests) และความคิดเห็น (Opinions)

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้สามารถจัดกลุ่มจำแนกเป็น 7 กลุ่มหลัก 16 กลุ่มย่อย โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 สรุปลักษณะทางประชากรศาสตร์ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มจำแนก

		ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ค่านิยม และวิถีชีวิต
นักศึกษา	นักศึกษาชาย	นักศึกษา	วิถีชีวิตเร่งรีบ มีความ ประนีประนอมคล้อยตามกลุ่ม ไม่ ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ ไม่ใส่ใจ กิจกรรมเพื่อสังคม
	นักศึกษานหญิง	นักศึกษา	ชอบเปรียบเทียบและใส่ใจราคา วิถี ชีวิตเร่งรีบ ใส่ใจแฟชั่นและการ สังสรรค์ มีความประนีประนอม ขาดความเป็นผู้นำ
พนักงานหญิง	พนักงานหญิง ทำงาน 3-5 ปี	อายุ 25-34 ปี ปริญญาตรี ทำงานทั้งใน ระบบและนอกระบบ รายได้ 15,000- 24,999 บาท อาศัยอยู่บ้านเดี่ยวหรือบ้าน เช่า	เปรียบเทียบและใส่ใจราคาสินค้า ใส่ใจแฟชั่นและการสังสรรค์ มีการ วางแผนเพื่ออนาคต อยู่ใน กฎระเบียบ มีความประนีประนอม และมีความเป็นอิสระ
	พนักงานหญิง ทำงาน 6-10 ปี	อายุ 25-34 ปี ปริญญาตรี ทำงานทั้งใน ระบบ รายได้ 25,000-44,999 บาท อาศัยอยู่บ้านเดี่ยว	เปรียบเทียบและใส่ใจราคาสินค้า ไม่ใส่ใจกิจกรรมช่วยเหลือสังคม ควบคุมน้ำหนัก วางแผนชีวิตใน อนาคต อยู่ในกฎระเบียบ มีความ ประนีประนอม ไม่ออมเงินเพื่อ อนาคต และไม่มีความคิดเป็นของ ตนเอง
	พนักงานหญิง บริหาร ระดับกลาง	อายุ 35-49 ปี ปริญญาตรี ทำงานใน ระบบ รายได้ 45,000-64,999 บาท ส่วน ใหญ่ทำงานมาแล้วมากกว่า 6 ปี อาศัยอยู่ บ้านเดี่ยวหรือคอนโดมิเนียม	มีวิถีชีวิตและค่านิยมเชิงลบ
	พนักงานหญิง บริหารระดับสูง	อายุ 35-59 ปี ปริญญาโทขึ้นไป ทำงาน ในระบบ รายได้ 25,000-65,000 บาท ขึ้นไป มีอายุงานมากกว่า 10 ปี อาศัยอยู่ บ้านเดี่ยว สถานภาพสมรสกึ่งหนึ่ง	ให้ความสำคัญกับเพื่อนและ ครอบครัว ความประนีประนอม และการอยู่ในกฎระเบียบ
	พนักงานหญิง อาวุโส	อายุ 50-59 ปี ปริญญาตรี ทำงานใน ระบบ มีรายได้ 45,000 - 65,000 บาท มี อายุงานมากกว่า 20 ปี และอาศัยอยู่บ้าน เดี่ยว	การทำกิจกรรมเพื่อสังคม

ตารางที่ 6.1 สรุปลักษณะทางประชากรศาสตร์ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มจำแนก (ต่อ)

		ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ค่านิยม และวิถีชีวิต
พนักงานโรงงาน และธุรกิจชาย	พนักงานโรงงาน และธุรกิจชาย	อายุ 25-49 ปี ต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท อายุงาน 6-20 ปี อาศัยอยู่บ้านเดี่ยว หรือ บ้านเช่า	สนใจกิจกรรมเพื่อสังคม ควบคุมน้ำหนัก มี ความคิดเป็นอิสระ ใช้ชีวิตเร่งรีบ เก็บออมเพื่อ อนาคต ไม่ให้ความสำคัญกับเพื่อนพ้องหรือคน ในครอบครัว และไม่ใส่ใจแฟชั่นหรือร่วมงาน สังสรรค์
	พนักงานชาย เจ้าของบริษัทชาย	อายุ 25-34 ปี ปริญญาตรี รายได้ 15,000 - 44,999 บาท อายุงาน 6- 10 ปี อาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทาวเฮาส์ หรือคอนโดมิเนียม	ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตเชิงบวก ยกเว้น ประเด็นความสนใจกิจกรรมเพื่อ สังคม ความสนใจการควบคุมน้ำหนัก และการ ชีวิตที่เร่งรีบ
	ผู้บริหารและ เจ้าของบริษัท ชาย	อายุ 35-59 ปี ปริญญาตรี หรือสูง กว่าปริญญาตรี รายได้ 45,000 บาท ขึ้นไป อายุงาน 10 ปีขึ้นไป ส่วน ใหญ่อาศัยในบ้านเดี่ยว ส่วนใหญ่มี สถานภาพสมรส	มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นอิสระในความคิด ไม่ยึดติดกับใคร มีความประนีประนอม และ อยู่ในภาวะเบียด ไม่ใส่ใจแฟชั่นหรือร่วมงาน สังสรรค์ ไม่วางแผนเพื่ออนาคต ไม่ใช่ชีวิตเร่ง รีบ
ผู้ทำงานอิสระ	ผู้ค้าขายวัย กลางคน	อายุ 35-49 ปี ส่วนใหญ่มีครอบครัว ต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้ 15,000- 24,999 บาท ทำงานมาแล้วมากกว่า 10 ปี ส่วนใหญ่อาศัยในตึกแถวหรือ ห้องเช่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส	มีความเป็นผู้นำ ใส่ใจพวกพ้องและครอบครัว ทำกิจกรรมเพื่อชุมชน วางแผนเพื่ออนาคต เก็บออมเพื่ออนาคต ไม่เปรียบเทียบและใส่ใจ ราคา ควบคุมน้ำหนัก ยึดติดกับคนรอบข้าง ขาดความประนีประนอม ไม่อยู่ในภาวะเบียด
	ผู้ค้าขายอาวุโส และทำงานอิสระ	ส่วนใหญ่เป็นชายช่วงอายุ 25-34 ปี และช่วงอายุ 50-59 ปี รายได้ไม่เกิน 25,000 บาท หรือไม่มีรายได้ประจำ ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่ อาศัยในบ้านเดี่ยว รองลงมาคือห้อง เช่าหรือตึกแถว	มีความเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมเพื่อชุมชน วิถีชีวิต เร่งรีบ สนใจแฟชั่นและงานสังสรรค์ ไม่ยึดติด กับคนรอบข้าง เก็บออมเพื่ออนาคต ไม่ใส่ใจ พวกพ้องและครอบครัว ไม่เปรียบเทียบหรือใส่ใจราคา ไม่วางแผนเพื่อ อนาคตที่ดีกว่า ขาดความประนีประนอม และ ไม่อยู่ในภาวะเบียด
	แม่บ้านและ แม่ค้า	อายุ 35-49 ปี ต่ำกว่าระดับปริญญา ตรี รายได้น้อยกว่า 15,000 บาท หรือไม่มีรายได้ประจำ มีอายุงาน หลากหลาย อาศัยในบ้านเดี่ยวหรือ ห้องเช่า	ทำกิจกรรมเพื่อชุมชน ควบคุมน้ำหนัก เก็บ ออมเพื่ออนาคต เปรียบเทียบและใส่ใจราคา สินค้า วิถีชีวิตเร่งรีบ ไม่ใส่ใจแฟชั่นและงาน สังสรรค์ ไม่มีความเป็นผู้นำ ไม่วางแผนเพื่อ อนาคตที่ดีกว่า และไม่มีความคิดเป็นอิสระ

ตารางที่ 6.1 สรุปลักษณะทางประชากรศาสตร์ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มจำแนก (ต่อ)

	ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ค่านิยม และวิถีชีวิต
ผู้เริ่มต้นทำงาน	อายุ 18-24 ปี ทำงานทั้งในและนอกระบบ มีการศึกษาปริญญาตรี หรือต่ำกว่า มีรายได้ไม่เกิน 25,000 บาท อายุงานไม่เกิน 2 ปี อาศัยในบ้านเดี่ยวหรือบ้านเช่า สถานภาพโสด	มีวิถีชีวิตและค่านิยมเป็นব্যয়ยกเว้น การรักษากฎระเบียบ
ผู้บริหารดาวรุ่ง	มีอายุ 25-34 ปี ทำงานในระบบ มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีรายได้ 15,000-44,999 บาท อายุงาน 3-10 ปี อาศัยในบ้านเดี่ยว สถานภาพโสด	มีวิถีชีวิตและค่านิยมเป็นব্যয় ยกเว้น เป็นคนประนีประนอม สนใจแฟชั่นและงานสร้างสรรค์ ใส่ใจพวกพ้องและครอบครัว
พนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	อายุ 35-49 ปี งานในระบบ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีรายได้ 25,000-44,999 บาท อายุงาน 10-20 ปี อาศัยในบ้านเดี่ยว ตึกแถว หรือ คอนโดมีเนียม ปี	มีวิถีชีวิตและค่านิยมเป็นব্যয় ยกเว้น เรื่องการควบคุมน้ำหนัก และการอยู่ในกฎระเบียบ

6.1.3 การวิเคราะห์ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์

การประเมินทัศนคติต่อผู้สูงอายุพิจารณาจากจำนวนปัจจัย 7 ปัจจัย ดังนี้

1. หลีกเลียงผู้สูงอายุ (Aversion to Elderly)
2. ผู้สูงอายุไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Inability to Accept Change)
3. ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ (Unhygienic & Untrustworthy)
4. ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่น่าสนใจและมีความรู้ (Interesting & Knowledgeable)
5. ผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต (Secluded & Living in the Past)
6. ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป (Separated)
7. ผู้สูงอายุควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน (Remained with Same Age Group)

โดยสรุปได้เป็นทัศนคติเชิงบวก เชิงลบ และเป็นกลาง โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ทัศนคติเชิงบวก หมายถึง มีจำนวนองค์ประกอบที่เป็นเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ
2. ทัศนคติเชิงลบ หมายถึง มีจำนวนองค์ประกอบที่เป็นเชิงลบมากกว่าเชิงบวก
3. ทัศนคติเป็นกลาง หมายถึง มีจำนวนองค์ประกอบที่เป็นเชิงบวกเท่ากับเชิงลบ

สำหรับการประเมินการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุใช้คำถาม 10 ข้อ ได้แก่

1. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว
2. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ
3. ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุทั่วไป
4. ฉันทินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ
5. เสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ
6. ฉันทินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน
7. ฉันทินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้สูงอายุ
8. ฉันทินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ
9. ฉันทินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ
10. ฉันทินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า

โดยสรุประดับการมีปฏิสัมพันธ์ได้ 2 ระดับ คือ

1. ปฏิสัมพันธ์ระดับต่ำ คือ การมีคะแนนประเมินสูงเฉพาะคำถามที่ 1 6 และ 9
2. ปฏิสัมพันธ์ระดับสูง คือ การมีคะแนนประเมินสูงในคำถามอื่นๆ นอกจากคำถามที่ 1 6 และ 9

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มจำแนกสามารถสรุปได้เป็น 6 รูปแบบด้วยกัน ดังแสดงในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 สรุปรูปแบบการมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์

		การมีปฏิสัมพันธ์	
		ต่ำ	สูง
ทัศนคติต่อผู้สูงอายุ	ลบ	นักศึกษาชาย แม่บ้านและแม่ค้า	นักศึกษาหญิง ผู้ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ ผู้เริ่มต้นทำงาน
	เป็นกลาง	พนักงานหญิงบริหารระดับกลาง พนักงานโรงงานและธุรการชาย	ผู้ค้าขายวัยกลางคน
	บวก	พนักงานชาย ผู้บริหารดาวรุ่ง พนักงานสนับสนุนและข้าราชการ	พนักงานหญิงทำงาน 3-5 ปี พนักงานหญิงทำงาน 6-10 ปี พนักงานหญิงบริหารระดับสูง พนักงานหญิงอาวุโส ผู้บริหารและเจ้าของบริษัทชาย

6.1.4 การสังเคราะห์ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

จากการสรุปผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 6.2 จะเห็นได้ว่ากลุ่มจำแนกแต่ละกลุ่มจะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป แต่ผลการศึกษาค้างนี้มิข้อสังเกตที่น่าสนใจอยู่หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ

1. นักศึกษาหญิงมีทัศนคติในทางลบต่อผู้สูงอายุมากกว่านักศึกษาชาย แต่กลับมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาหญิงมีความประนีประนอมสูงกว่านักศึกษาชาย จึงยอมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุมากกว่า แม้ว่าที่จริงแล้วไม่ได้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ
2. กลุ่มพนักงานหญิงในระบบส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ โดยเมื่ออายุยิ่งสูงมากขึ้นจะมีระดับของปฏิสัมพันธ์ที่สูงมากขึ้น อาจเป็นเพราะว่ามีความเข้าใจผู้สูงอายุมากขึ้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้บริหารหญิงระดับกลางเพียงกลุ่มเดียวที่มีทัศนคติที่เป็นลบต่อผู้สูงอายุ และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มผู้บริหารหญิงกลุ่มนี้มีความต้องการความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน แต่ต้องทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของผู้ที่อาวุโสกว่า จึงอาจส่งผลถึงพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น
3. กลุ่มพนักงานชายและเจ้าของกิจการชายทั้ง 3 กลุ่มนี้มีทัศนคติและการปฏิสัมพันธ์ต่อผู้สูงอายุดีขึ้นเมื่ออายุและหน้าที่การงานสูงขึ้น กล่าวคือ พนักงานโรงงานและธุรกิจชายจะมีทั้งทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับต่ำสุด ส่วนพนักงานชายมีทัศนคติที่ดีขึ้น แต่ก็ยังมีปฏิสัมพันธ์ในระดับต่ำอยู่ และผู้บริหารและเจ้าของกิจการชายมีทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับสูงสุด
4. กลุ่มผู้ทำงานอิสระทั้ง 3 กลุ่มให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อสังคมค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเป็นอยู่และการประกอบอาชีพต้องอาศัยความสัมพันธ์กับชุมชนใกล้เคียงมาก นอกจากนี้ กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุค่อนข้างไม่ดี และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุต่ำ ยกเว้น ยินดีที่จะมีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า
5. ทุกช่วงอายุมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สูงอายุยกเว้นช่วงวัย 35-49 ปี ซึ่งมีทัศนคติทั้งเชิงลบและเชิงบวกผสมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ยังมีการอยู่อาศัยร่วมกับผู้สูงอายุในฐานะบิดามารดาหรือญาติผู้ใหญ่ นอกจากนั้น อาจมีผู้สูงอายุในที่ทำงานที่เป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน ซึ่งมีโอกาสที่จะมีประสบการณ์สืบเนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่างๆ เช่น พฤติกรรมและอุปนิสัยของผู้สูงอายุที่อาจจะน่ารำคาญ เมื่อพบเจอบ่อยครั้ง ในขณะที่เดียวกันเดียวผู้สูงอายุมีศักยภาพในการให้คำปรึกษาแนะนำไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตหรือการทำงาน ดังนั้นจึงส่งผลให้มีทัศนคติที่ผสม
6. กลุ่มจำแนกทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุเฉพาะในครอบครัว และยินดีช่วยเหลือผู้สูงอายุทั่วไปในสังคมถ้ามีโอกาสพบเห็น แต่กลุ่มจำแนกทุกกลุ่มไม่พอใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุที่เป็นผู้ร่วมงานและผู้สูงอายุทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มจำแนกส่วนใหญ่ยินดีอาศัยอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุและยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า แต่มีกลุ่มจำแนกเพียงกลุ่มเดียว คือ กลุ่มค้าขายวัยกลาง ที่ยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ

6.2 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้งาน

งานวิจัยนี้ได้จำแนกประชากรผู้มีภูมิสำเนาอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครออกเป็นกลุ่มตามวิถีชีวิตและค่านิยมได้เป็น 16 กลุ่ม ที่มีคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มจำแนกแต่ละกลุ่มมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกรอบนโยบายหรือการดำเนินการต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีต่อผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างประชากรทั่วไปกับผู้สูงอายุ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อดูแลและส่งเสริมให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ ทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอิสระต่างๆ สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการวางแผนและกำหนดนโยบายการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างประชาชนทั่วไปกับผู้สูงอายุได้ โดยอาจมีแนวทางในการประยุกต์ผลการศึกษาไปใช้งานได้ดังนี้

6.2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์

ผลลัพธ์ที่แสดงในตารางที่ 6.2 สามารถแบ่งกลุ่มจำแนกทั้ง 16 กลุ่ม ได้เป็น 6 รูปแบบตามความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ จาก 6 รูปแบบของความสัมพันธ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีเพียง 4 รูปแบบ เท่านั้นที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดทัศนคติและปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้สูงอายุ รูปแบบทั้ง 4 ได้แก่

1. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์สูง
2. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์ต่ำ
3. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงเป็นกลางต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์ต่ำ
4. กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์ต่ำ

นอกจากนี้ กลุ่มผู้สูงอายุ ควรเป็นอีกหนึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมประเภทนี้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมและลักษณะของผู้สูงอายุบางอย่างเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ต่ำ

เนื่องจากความแตกต่างของกลุ่มจำแนกด้านวิถีชีวิต ค่านิยม และลักษณะทางประชากรศาสตร์ ทำให้นโยบายและแนวทางในการส่งเสริมทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการสร้างปฏิสัมพันธ์ควรแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด โดยมีรายละเอียดของกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- **กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์สูง**

กลุ่มจำแนกนี้ ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาหญิง ผู้เริ่มต้นทำงาน และผู้ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ สำหรับกลุ่มนักศึกษาหญิงและผู้เริ่มต้นทำงาน จากการวิจัยพบว่า เป็นกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในระดับสูง อาจเนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีอายุน้อย อาศัยอยู่กับบิดา มารดา หรือญาติผู้ใหญ่ จึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด จนอาจส่งผลให้มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งบ่อยครั้ง ทำให้มีทัศนคติเชิงลบ ดังนั้น กลุ่มนักศึกษาหญิงจึงควรเข้าไปสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยอาศัยการบูรณาการกับหลักสูตรในสถาบันศึกษา ส่วนผู้เริ่มต้นทำงานควรอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการหรือฝ่ายบุคคลในการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการร่วมกันของพนักงานต่างวัย

ส่วนกลุ่มผู้ค้าขายอาวุโสและทำงานอิสระ อาจมีภารกิจในการประกอบอาชีพที่ต้องพบปะกับผู้สูงอายุในฐานะลูกค้าหรือคู่ค้า จึงมีโอกาสได้ร่วมทำกิจกรรมต่างๆด้วยกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงควรขอความร่วมมือจากสมาคมหรือชมรมที่กลุ่มจำแนกนี้เป็นสมาชิกอยู่ ในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของผู้สูงอายุ

- **กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์ต่ำ**

กลุ่มจำแนกนี้ ได้แก่ พนักงานสนับสนุนและข้าราชการ พนักงานชาย และผู้บริหารดาวรุ่ง เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อผู้สูงอายุเชิงบวก แต่มีปัญหาด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ยังมีโอกาสพบปะกับผู้สูงอายุค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มจำแนกทั้งสามเป็นพนักงานบริษัท เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นฐานลักษณะนิสัยที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมส่วนตัวหรือกิจกรรมในครอบครัวมากกว่า และไม่ใส่ใจสิ่งรอบข้าง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่มีปัญหาทางด้านทัศนคติ ทำให้การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุง่ายขึ้น ดังนั้น ภาครัฐฯ ควรจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมจิตอาสา หรือโครงการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กลุ่มจำแนกนี้ปฏิบัติอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมากนัก

- **กลุ่มจำแนกที่มีทัศนคติเชิงลบหรือเป็นกลางต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์ต่ำ**

กลุ่มจำแนกนี้ ได้แก่ นักศึกษาชาย แม่บ้านและแม่ค้า พนักงานหญิงบริหารระดับกลาง และพนักงานโรงงานและธุรการชาย แนวทางในการส่งเสริมควรมุ่งเน้นการปรับทัศนคติต่อผู้สูงอายุให้ดีขึ้น ก่อน โดยการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้สูงอายุ แล้วจึงส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ เช่น การส่งเสริมให้มีกิจกรรมชุมชนระหว่างคนต่างวัย โดยอาจมีโรงเรียน หน่วยงานราชการ สถานประกอบการ หรือมูลนิธิเป็นเจ้าภาพในการริเริ่มและสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว

- กลุ่มผู้สูงอายุ

เมื่อพิจารณารายละเอียดของปัจจัยทั้ง 7 ด้านของทัศนคติต่อผู้สูงอายุ พบว่าสามารถจำแนกปัจจัยดังกล่าวได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ทัศนคติด้านพฤติกรรม (Behavioral Attitude) ได้แก่

1. ผู้สูงอายุควรอยู่แยกจากคนทั่วไป
2. ผู้สูงอายุควรคบหากับเพื่อนวัยเดียวกัน
3. หลีกเลี่ยงผู้สูงอายุ

ในขณะที่ทัศนคติด้านปัญญา (Cognitive Attitude) ได้แก่

1. ผู้สูงอายุเป็นคนปิดตัวและหมกมุ่นอยู่กับอดีต
2. ผู้สูงอายุไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
3. ผู้สูงอายุมีสุขอนามัยที่ไม่ดีและไม่น่าไว้วางใจ
4. ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ไม่น่าสนใจและไม่มีความรู้

รูปภาพที่ 6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 7 ด้านของทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ

รูปภาพที่ 6.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านพฤติกรรมและทัศนคติด้านปัญญา โดยทัศนคติด้านปัญหาส่งผลต่อทัศนคติด้านพฤติกรรม และในทางกลับกันทัศนคติด้านพฤติกรรมก็ส่งผลต่อทัศนคติด้านปัญญา ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขจึงควรเริ่มต้นจากการปรับพฤติกรรมของผู้สูงอายุก่อน โดยอาศัยการสร้าง ความเข้าใจให้แก่ตัวผู้สูงอายุเอง เช่น การอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของผู้สูงอายุที่พึงประสงค์ของคนทั่วไป แล้วจึงส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมสังคมมากขึ้น

6.2.2 รูปแบบของกิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์

กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุและการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ กันผู้สูงอายุ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ กิจกรรมที่สร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์

- กิจกรรมการส่งเสริมทัศนคติต่อผู้สูงอายุ

การส่งเสริมทัศนคติต่อผู้สูงอายุประกอบด้วยกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้สูงอายุ และมุ่งเน้นประชาชนทั่วไป ส่วนของกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้สูงอายุ ควรเริ่มต้นจากกิจกรรมด้านการปรับพฤติกรรมของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นประเด็นดังต่อไปนี้ คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลง การไม่ปิดตัวและไม่หมกมุ่นกับอดีต การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และการสร้างเสริมสุขอนามัย

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมส่งเสริมต่างๆ เช่น การให้ความรู้ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Device) อินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชันเคลื่อนที่ (Mobile Application) ต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถติดต่อกับลูกหลานได้ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ ติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ เข้าใจคนต่างวัยได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุไม่มีความรู้สึกแปลกแยกจากคนวัยอื่นๆ ในสังคม

สำหรับกิจกรรมที่มุ่งเน้นประชาชนทั่วไป ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นความเข้าใจของประชาชนต่อผู้สูงอายุ โดยอาศัยตัวอย่างกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ เช่น โครงการ Intergenerational Learning ของประเทศแคนาดา (www.cnpea.ca) โครงการ Intergenerational Society ซึ่งเป็นโครงการที่ทำในนานาประเทศ (<https://www.facebook.com/12iiintergenerational>) เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เป็นที่ประจักษ์และเข้าใจง่ายถึงความสำคัญและประโยชน์ของสังคมในรูปแบบ Intergenerational โดยมุ่งเน้นการเพิ่มกิจกรรมระหว่างเด็กประถมศึกษาและผู้สูงอายุ เพราะการปรับทัศนคติของกลุ่มเด็กประถมศึกษาทำได้ง่ายกว่าและมีผลต่อเนื่องในระยะยาว

- กิจกรรมส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

กิจกรรมในส่วนนี้ประกอบด้วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์สองรูปแบบ คือ การสร้างงานของผู้สูงอายุ และการสร้างกิจกรรมร่วมระหว่างคนต่างวัย

สำหรับการสร้างงานให้ผู้สูงอายุเป็นสิ่งจำเป็น เพราะประชากรวัยทำงานของประเทศไทยมีอัตราที่ลดลง รัฐจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุอยู่ในตลาดแรงงานมากขึ้น ซึ่งกระทรวงแรงงานมีโครงการนำร่องในการขอความร่วมมือสถานประกอบการให้รับผู้สูงอายุเข้าทำงานหรือทำงานต่อ โดยปรับเปลี่ยนลักษณะงานหรืออาชีพให้เหมาะสมกับสมรรถภาพของผู้สูงอายุ ส่วนผู้สูงอายุที่มีอาชีพอิสระควรส่งเสริมให้มีการประดิษฐ์งานฝีมือ หรือถ่ายทอดงานฝีมือและความรู้ให้แก่ผู้อื่น ซึ่งนอกจากเป็นการสร้างกิจกรรมและสร้างการยอมรับแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรายได้ด้วย

ส่วนกิจกรรมระหว่างคนต่างวัย ควรส่งเสริมให้มีการตั้งโครงการที่สนับสนุนความร่วมมือระหว่างสมาชิกต่างวัย เพื่อสร้างความเห็นอกเห็นใจ และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่างวัย โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อาจร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการเป็นเจ้าภาพ เช่น โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โครงการสืบสานประวัติศาสตร์ โครงการปราชญ์ชาวบ้าน โครงการแพทย์แผนไทย เป็นต้น ซึ่งโครงการในลักษณะนี้ทำให้ช่วยปรับทัศนคติให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีความน่าสนใจ และมีความรู้ที่เป็นประโยชน์

6.3 ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีประโยชน์ 2 ด้าน คือ ประโยชน์เชิงใช้งาน และประโยชน์เชิงวิชาการ

6.3.1 ประโยชน์เชิงใช้งาน

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในส่วนข้อเสนอแนะงานวิจัยว่างานวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยกำหนดนโยบายและแผนงานการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนทั่วไปและผู้สูงอายุ โดยอาศัยการศึกษาด้านการตลาดในการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 16 กลุ่ม ซึ่งมีวิถีชีวิต ค่านิยม ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน อันเป็นข้อมูลที่มีความละเอียด สามารถอธิบายในเชิงลึก ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องวางแผนได้ตรงกลุ่มเป้าหมายที่มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.3.2 ประโยชน์เชิงวิชาการ

งานวิจัยนี้มีประโยชน์เชิงวิชาการในประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่แตกต่างจากงานวิจัยในอดีต กล่าวคือ งานวิจัยในอดีตส่วนใหญ่ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุเฉพาะกลุ่ม เช่น การศึกษาทัศนคติต่อผู้สูงอายุในครอบครัว (Intergenerational Family Relations) หรือการศึกษากลุ่มตัวอย่างในสายอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มพยาบาล แพทย์ ที่มีผู้สูงอายุเป็นผู้ป่วย เป็นต้น หรืออาจเป็นงานศึกษาผู้สูงอายุที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ผู้สูงอายุที่ติดเตียง (Bedridden) ผู้สูงอายุที่ติดบ้าน (Homebound) หรือผู้สูงอายุที่ชอบเข้าสังคม (Socialize) เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ทำการศึกษาประชากรเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุทั่วไปที่ยังมีวิถีชีวิตในสังคมและมีปฏิสัมพันธ์กับคนทั่วไป ซึ่งเป็นลักษณะของการศึกษาสังคมของคนต่างวัย (Intergenerational Society)

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ได้ประยุกต์แนวคิดค่านิยมและวิถีชีวิต มาใช้ในการจำแนกกลุ่มคนในสังคม และชี้ให้เห็นว่ากลุ่มคนที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุและมีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นลักษณะการศึกษาทางการตลาดที่แตกต่างจากงานในอดีตที่ศึกษาด้านสังคมศาสตร์และประชากรศาสตร์ โดยเป็นการศึกษาในภาพรวมไม่มีการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ผลการศึกษาไม่เินรายละเอียด การประยุกต์นำผลการศึกษาไปใช้งานจึงทำได้อย่างจำกัด

6.4 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

แม้ว่างานวิจัยนี้จะมีประโยชน์ในแง่ของการนำไปใช้งานดังที่กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่งานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัดอยู่ 4 ประการด้วยกัน ดังนี้

1. ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ ผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด ซึ่งมีสภาพสังคม วิถีชีวิต และแนวคิดในการใช้ชีวิตที่แตกต่างจากประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษากับกลุ่มประชากรในจังหวัดต่างๆ หรือทั้งประเทศไทยจึงเป็นอีกประเด็นการศึกษาหนึ่งที่น่าสนใจ ที่ทำให้เข้าใจทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับผู้สูงอายุได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น
2. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิถีชีวิต ค่านิยม ทัศนคติต่อผู้สูงอายุและการมีปฏิสัมพันธ์ของประชากรกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ซึ่งผลการศึกษาที่สามารถใช้ในการอ้างอิงเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเท่านั้น เมื่อบริบทของสังคมมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ระดับการศึกษาและขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุสูงขึ้น ย่อมส่งผลให้การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ควรมีการศึกษาซ้ำในลักษณะเดียวกันในอีก 5-10 ปีข้างหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายและวางแผนที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมในอนาคตได้
3. งานวิจัยนี้ทำการประเมินทัศนคติต่อผู้สูงอายุโดยอ้างอิงเครื่องมือวัดจากงานวิจัยของ Rupp et al. (2005) ซึ่งเป็นการศึกษาที่ไม่ได้รวมปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางตะวันออก โดยเฉพาะในประเด็นใหญ่อย่างเช่น การเคารพผู้สูงอายุของคนที่มีวิญญูตินน้อยกว่า (Filial Piety) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานของ Sharps et al. (1998) คือ กลุ่มคนที่มีวิญญูตินน้อยมีทัศนคติลบต่อผู้สูงอายุ ซึ่งถือได้ว่างานวิจัยนี้ยังสามารถอธิบายปรากฏการณ์ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง สำหรับการศึกษในอนาคตควรพิจารณารวมข้อถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางตะวันออกเข้าไว้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (2550) การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อวิถีชีวิตของประชากร กับทิศทางการออมในอนาคต
<http://www.gpf.or.th/Thai/ebook.asp>.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550) รูปแบบการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุราชการ: กรณีศึกษาข้าราชการครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรี. รายงานการวิจัยภายใต้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริวรรณ ศิริบุญ (2535) ข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและการดูแลผู้สูงอายุของหนุ่มสาวไทย. รายงานการวิจัยภายใต้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ (2550) สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ. สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ (2554) สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ. สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สมเกียรติ เอี่ยมกาญจนาลัย และคณะ (2554) การศึกษาพฤติกรรมการและวิถีชีวิตของประชากรในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยภายใต้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chu, A. Z., & Chu, R. J. (2011). Service willingness and senior tourists: knowledge about aging, attitudes toward the elderly, and work values. *The Service Industries Journal*, (ahead-of-print), 1-17.
- Ford, C. V., & Sbordone, R. J. (1980). Attitudes of psychiatrists toward elderly patients. *The American Journal of Psychiatry*, 137(5), 571-575.
- Gilbert, C. N., & Ricketts, K. G. (2008). Children's attitudes toward older adults and aging: A synthesis of research. *Educational Gerontology*, 34(7), 570-586.
- Gonçalves, D. C. (2009). From loving grandma to working with older adults: promoting positive attitudes towards aging. *Educational Gerontology*, 35(3), 202-225.
- Gonzalez, A.M., & Bello, L. (2002). The construct 'lifestyle' in market segmentation: the behavior of tourist consumers. *European Journal of Marketing*, 36(1/2), 51-85.
- King, D., Benbow, S. J., Elizabeth, J., & Lye, M. (1992). Attitudes of elderly patients to medical students. *Medical Education*, 26(5), 360-363.

- Kite, M. E., Stockdale, G. D., Whitley, B. E., & Johnson, B. T. (2005). Attitudes toward younger and older adults: An updated meta-analytic review. *Journal of Social Issues*, 61(2), 241-266.
- Lawson, R (1991). What is psychographic segmentation?: A comparison between general consumer analysis and product specific analysis. *Conference: new horizons in tourism and hospitality education, training and research*, The University of Calgary, Alberta, 445-55.
- Lee, Y. S. (2009). Measures of student attitudes on aging. *Educational Gerontology*, 35(2), 121-134.
- Lin, X., & Bryant, C. (2009). Students' attitudes toward older people: A cross-cultural comparison. *Journal of Intergenerational Relationships*, 7(4), 411-424.
- Mosher-Ashley, R. R. P. M. (2000). Factors influencing college students to choose careers working with elderly persons. *Educational Gerontology*, 26(8), 725-736.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: Free Press.
- Runkawatt, V., Gustafsson, C., & Engström, G. (2013). Different cultures but similar positive attitudes: A comparison between Thai and Swedish nursing students' attitudes toward older people. *Educational Gerontology*, 39(2), 92-102.
- Rupp, D. E., Vodanovich, S. J., & Credé, M. (2005). The multidimensional nature of ageism: Construct validity and group differences. *The Journal of social psychology*, 145(3), 335-362.
- Schwartz, Shalom H. (1992). "Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. In Zanna, Mark P. (Ed). *Advances in experimental social psychology*, 25, San Diego, CA, US: Academic Press, 1-65.
- Sharps, M. J., Price-Sharps, J. L., & Hanson, J. (1998). Attitudes of young adults toward older adults: Evidence from the United States and Thailand. *Educational Gerontology: An International Quarterly*, 24(7), 655-660.
- Silverberg, K.E, Backman, S.J, & Backman, K.F (1996). A preliminary investigation into the psychographics of nature-based travelers to the southeastern United States. *Journal of Travel Research*, 35(2), 19-28.
- Tice, C. J., Harnek Hall, D. M., & Miller, S. E. (2010). Reducing student bias against older adults through the use of literature. *Educational Gerontology*, 36(8), 718-730.

ภาคผนวก
แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจเชิงปริมาณ

--	--	--	--

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการศึกษาวิจัย

เรื่อง

ผลกระทบของค่านิยมและวิถีชีวิตต่อทัศนคติต่อผู้สูงอายุและปฏิสัมพันธ์ในสังคม:

กรณีศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

Impact of Value and Lifestyle on Attitude towards Old Age and Social Interaction:
a Case Study of Bangkok Metropolitan

สนับสนุนโดย

กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2557

แบบสอบถามนี้ ประกอบด้วยชุดคำถามที่แบ่งออกตามเนื้อหาสำคัญ 4 ส่วนด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวท่าน

ส่วนที่ 2 กิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ

ส่วนที่ 3 ทัศนคติต่อผู้สูงอายุโดยทั่วไป

ส่วนที่ 4 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของท่าน

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบคำถามทุกข้อ เพื่อการศึกษาครั้งนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสำรวจในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในรูปผลรวม มิใช่ข้อมูลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ตอบแบบสอบถาม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อจำแนกประชากรกรุงเทพมหานครอายุระหว่าง 18-59 ปี ตามรูปแบบวิถีชีวิตและค่านิยม
- 2) เพื่อศึกษาทัศนคติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุตามกลุ่มประชากรที่จำแนกได้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1
- 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันได้ระหว่างผู้สูงอายุกับประชากรกลุ่มต่าง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวท่าน

1.1 ท่านมีผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่ที่บ้านเดียวกันหรือไม่ (อายุมากกว่า 60 ปี)

[] มี [] ไม่มี

1.2 เพศ [] ชาย [] หญิง

1.3 อายุปี

1.4 ท่านกำลังศึกษาอยู่หรือไม่

[] ไม่ [] กำลังศึกษาอยู่ในระดับ

[] มัธยมศึกษา [] อาชีวศึกษา

[] ปริญญาตรี [] สูงกว่าปริญญาตรี

1.5 จบการศึกษาระดับ

[] ไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน [] ประถมศึกษา

[] มัธยมศึกษา [] อาชีวศึกษา

[] ปริญญาตรี [] สูงกว่าปริญญาตรี [] อื่น

ๆ

1.6 อาชีพหลักในปัจจุบันของท่าน

[] แรงงานในระบบ (ที่มีบำเหน็จ บำนาญ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ) คือ

[] รัฐบาล [] รัฐวิสาหกิจ [] เอกชน [] อื่นๆ

(ระบุ).....

[] แรงงานนอกระบบ คือ

กลุ่มที่ทำงานรับจ้าง และมีเงินเดือนประจำ คือ

กลุ่มที่ทำอาชีพอิสระทั่วไป คือ

นอกจากอาชีพหลักที่ท่านทำอยู่ปัจจุบันแล้ว ท่านยังทำอาชีพเสริมอะไรอีกหรือไม่

[] ไม่มี [] มี คือ.....

1.7 ท่านทำงานมาแล้วทั้งสิ้น.....ปี

1.8 สถานภาพสมรส

[] โสด [] สมรส [] หย่าร้าง [] น่าย

1.9 บุตรคนเล็กอายุ..... ปี

1.10 สมาชิกทุกคนที่พักอยู่ร่วมกันทั้งที่เป็นญาติและเพื่อน (รวมตัวท่าน) มีจำนวน.....คน

1.11 รูปแบบที่พักอาศัยในปัจจุบัน

[] ตึกแถว [] บ้านเดี่ยว [] ทาวเฮาส์

[] คอนโดมิเนียม [] ห้องเช่า [] อื่นๆ (ระบุ).....

1.12 ปัจจุบันท่านมีรายได้ประจำ

[] ไม่มีรายได้ประจำ [] น้อยกว่า 15,000 บาท

[] 15,000 – 24,999 บาท [] 25,000 – 44,999 บาท

[] 45,000 – 64,999 บาท [] สูงกว่าหรือเท่ากับ 65,000 บาท

ท่านมีรายได้พิเศษต่อเดือน นอกเหนือจากรายได้ประจำ หรือไม่

[] ไม่มี [] มีประมาณ..... บาท

ส่วนที่ 2 กิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ
ข้อความดังต่อไปนี้ ตรงกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของท่านมากน้อยเพียงใด

	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1) กฎข้อบังคับขององค์กรเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามตลอดเวลา					
2) การแต่งกายให้ดูดีเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของฉัน					
3) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร					
4) การเป็นผู้นำในการทำงานกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน					
5) การพบปะผู้คนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน					
6) การวางแผนอนาคตอย่างรอบคอบเป็นสิ่งสำคัญสำหรับฉัน					
7) การให้ความสำคัญแต่ละบุคคลในที่ทำงานเป็นสิ่งสำคัญ					
8) ความคิดเห็นที่แตกต่างในองค์กรเป็นสิ่งที่ดี					
9) คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมในอนาคตเป็นสิ่งจำเป็น					
10) ฉันคิดว่าฉันมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าคนอื่น					
11) ฉันคิดว่าฉันมีความสามารถหลายด้าน					
12) ฉันชอบชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลง					
13) ฉันชอบทำงานโครงการเพื่อชุมชน					
14) ฉันชอบบริโภคอาหารที่มีแป้ง ไขมัน และน้ำตาลต่ำ					
15) ฉันชอบไปงานสังสรรค์ ปาร์ตี้ ที่มีเสียงดนตรีและการสนทนา					
16) ฉันชอบให้คนมองเห็นว่าฉันเป็นผู้นำ					
17) ฉันเชื่อว่าการเปรียบเทียบราคาสินค้าหลาย ๆ แห่งก่อนซื้อสามารถประหยัดเงินได้เยอะมาก					
18) ฉันใช้เวลามากในการพูดคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับสินค้าและยี่ห้อ					
19) ฉันดื่มเฉพาะเครื่องดื่มที่มีไขมันหรือน้ำตาลต่ำ					
20) ฉันตรวจสอบราคาสินค้าก่อนซื้อเสมอไม่ว่าสินค้าจะมีราคามากน้อยเพียงใด					
21) ฉันทานบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หรือปลากะป๋อง อย่างน้อย 1 มื้อต่อวัน					
22) ฉันทานอาหารลดน้ำหนักอย่างน้อย 1 มื้อต่อวัน (Diet food)					
23) ฉันทำงานหนักอย่างต่อเนื่องเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต					
24) ฉันเป็นคนที่ไม่ต้องพึ่งพาใคร					
25) ฉันเป็นคนประหยัดมัธยัสถ์					
26) ฉันเป็นสมาชิกมูลนิธิและเข้าร่วมงานสม่ำเสมอ					
27) ฉันเปลี่ยนทรงผมตามสมัยนิยมบ่อย ๆ					
28) ฉันพยายามจัดบ้านเพื่อให้บุคคลใกล้ชิดที่อยู่ด้วยกันมีความสุขสบาย					
29) ฉันพยายามทำทุกอย่างอย่างต่อเนื่องเพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต					
30) ฉันมักขอคำแนะนำจากเพื่อน ๆ เกี่ยวกับยี่ห้อของสินค้าที่จะซื้อ					
31) ฉันมีชุดแต่งกายแบบทันสมัยล่าสุด					
32) ฉันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของเพื่อนในการซื้อของ					
33) ฉันยอมรับรสนิยมและบริโภคอาหารกึ่งสำเร็จรูป					
34) ฉันยินดีที่จะประนีประนอมเพื่อความปรองดองของกลุ่ม					
35) ฉันร่วมกิจกรรมรณรงค์ทางสังคมและการเมือง เช่น การเลือกตั้ง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น					
36) ฉันเลือกแต่งกายตามแฟชั่นมากกว่าแต่งกายตามสบาย					
37) ฉันสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ดังที่ฉันตั้งใจไว้					
38) ฉันแสวงหาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จัดรายการพิเศษก่อนเสมอ					
39) ฉันอดทนไม่เสวยสุขในปัจจุบันเพื่อเสวยสุขในอนาคต					
40) ฉันออมเงินเพื่ออนาคต					
41) บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หรือปลากะป๋อง มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของฉัน					
42) บุคคลใกล้ชิดที่อยู่ด้วยกันเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตฉัน					
43) ฉันคิดว่าผู้จัดการต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในแผนกที่ตนบริหาร					
44) เพื่อน ๆ มักขอคำปรึกษาจากฉัน					
45) เมื่อบุคคลใกล้ชิดที่อยู่ด้วยกันป่วยหนักฉันยอมทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างได้เพื่อดูแลเขา					

ส่วนที่ 3 ทศนคติต่อผู้สูงอายุโดยทั่วไป

ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อความที่บรรยายถึงผู้สูงอายุโดยทั่วไปดังต่อไปนี้

		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1)	ผู้สูงอายุมีความตระหนี่ และชอบสะสมเงินหรือสิ่งของ					
2)	ผู้สูงอายุไม่สนใจในการหาเพื่อนใหม่ พึงพอใจกับการคบหาเพื่อนที่คบกันมาหลายปี					
3)	ผู้สูงอายุมักหมกมุ่นอยู่กับอดีต					
4)	ผู้สูงอายุไม่ควรได้รับความไว้วางใจให้ดูแลเด็กทารก					
5)	ผู้สูงอายุมีความสุขมากที่สุดเมื่อได้อยู่กับคนที่มีอายุใกล้เคียงกัน					
6)	ผู้สูงอายุมักถูกมองว่ามีสุขภาพและส่วนตัวที่ไม่ดี (ความสะอาด)					
7)	ผู้สูงอายุมักน่ารำคาญ เพราะเล่าเรื่องเดียวกันซ้ำไปซ้ำมา					
8)	ผู้สูงอายุขบ่นมากกว่าคนทั่วไป					
9)	ฉันไม่อยากไปงานแนะนำชมรมผู้สูงอายุ					
10)	การฆ่าตัวตายของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่น่าสลดใจมากกว่าการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุ					
11)	บางที่ฉันพยายามหลีกเลี่ยงการสบตากับผู้สูงอายุเมื่อได้พบกับพวกเขา					
12)	ฉันไม่ชอบเมื่อผู้สูงอายุพยายามเข้ามาคุยกับฉัน					
13)	ฉันไม่สามารถคาดหวังว่าฉันจะคุยเรื่องที่น่าสนใจและซับซ้อนกับผู้สูงอายุได้					
14)	เป็นสิ่งปกติที่ฉันจะรู้สึกหุดหู่เวลาอยู่ใกล้กับผู้สูงอายุ					
15)	ผู้สูงอายุควรหาเพื่อนที่อยู่วัยเดียวกัน					
16)	ผู้สูงอายุน่าจะรู้สึกยินดีเมื่อได้รับการต้อนรับในงานสังคมของคนหนุ่มสาว					
17)	ผู้สูงอายุไม่มีความจำเป็นที่จะใช้ศูนย์กีฬาของชุมชน					
18)	มันเป็นการดีที่สุดที่ผู้สูงอายุจะอยู่ในที่ที่ไม่รบกวนใคร					
19)	การอยู่ท่ามกลางกลุ่มของผู้สูงอายุมักเป็นสิ่งที่น่าสนใจ					
20)	มันเป็นเรื่องเศร้าที่ได้ยินเรื่องความทุกข์ยากของผู้สูงอายุในสังคม					
21)	ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง					
22)	ผู้สูงอายุมักเป็นคนที่น่าสนใจ เพราะมีความเป็นตัวของตัวเองไม่ยึดติดกับกลุ่มใด					
23)	ฉันคงไม่อยากอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุคนใดคนหนึ่งนานนัก					
24)	ประสบการณ์และความรู้ของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ					
25)	ผู้สูงอายุต้องการได้รับความสนใจมากกว่าคนทั่วไป					
26)	ผู้สูงอายุมักปฏิเสธการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ					
27)	ผู้สูงอายุมักเจ้าระเบียบ					
28)	ผู้สูงอายุมักไม่ยอมรับในความถดถอยของร่างกายตน					

ส่วนที่ 4 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุของท่าน (อายุมากกว่า 60 ปี)

4.1 ท่านมีผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่ที่บ้านเดียวกันหรือไม่

[] ไม่มี	[] มี	คนที่	เพศ	อายุ	ความสัมพันธ์	ความผิดปกติ	ลักษณะความผิดปกติ
		1	[] ชาย [] หญิง			[] ไม่มี [] มี	
		2	[] ชาย [] หญิง			[] ไม่มี [] มี	
		3	[] ชาย [] หญิง			[] ไม่มี [] มี	
		4	[] ชาย [] หญิง			[] ไม่มี [] มี	

4.2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ (การมีปฏิสัมพันธ์ เช่น พูดคุยโทรศัพท์ พบปะพูดคุยกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่นับ Line E-mail Facebook หรือการสื่อสารอื่น ๆ ที่ไม่มีการปฏิสัมพันธ์ในระดับสูง)

4.2.1 ความถี่ในการมีปฏิสัมพันธ์ (จำนวนครั้ง ต่อ เดือน)

- 1) กับผู้สูงอายุในครอบครัวครั้ง / เดือน
- 2) กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุครั้ง / เดือน
- 3) กับผู้สูงอายุทั่วไปครั้ง / เดือน

4.2.2 ความพอใจในการมีปฏิสัมพันธ์

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) กับผู้สูงอายุในครอบครัว					
2) กับผู้ร่วมงานที่เป็นผู้สูงอายุ					
3) กับผู้สูงอายุทั่วไป					

4.3 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุอย่างไร

	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เฉย ๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1) ฉันยินดีบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ					
2) ฉันยินดีเสียภาษีเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ					
3) ฉันยินดีให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกครั้งที่พบเห็น เช่น การข้ามถนน					
4) ฉันยินดีสละเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อผู้สูงอายุ					
5) ฉันยินดีทำงานร่วมกับผู้สูงอายุ					
6) ฉันยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับผู้สูงอายุ					
7) ฉันยินดีทำงานที่มีผู้สูงอายุเป็นลูกค้า					

ขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือ